

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Матеріали
XII Міжнародної науково-методичної
інтернет-конференції

5–6 грудня

Харків – 2019

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ
ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН
У МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ**

*Матеріали
XII Міжнародної науково-методичної
інтернет-конференції*

(м. Харків, 5-6 грудня 2019 року)

Харків
ХНМУ
2019

Друкується за рішенням Вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 11 від 19. 12. 2019 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

М'ясоєдов В. В. – проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д-р мед. наук, проф. кафедри медичної біології, заслужений діяч науки і техніки України;

Кнігавко В. Г. - завідувач кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики, д-р біол. наук, проф.;

Зайцева О. В. - д-р біол. наук, проф. кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики;

Сирова Г. О. – завідувач кафедри медичної та біоорганічної хімії, д-р фарм. наук, проф.;

Мещерякова І. П. – в. о. зав. кафедри медичної біології, к. мед. наук, доцент;

Фоміна Л. В. – зав. кафедри української мови, основ психології та педагогіки, канд. філол. наук, проф.;

Краснікова С. О. – декан V факультету з підготовки іноземних студентів ХНМУ, канд. філол. наук, проф.;

Наливайко Н. А. – викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, канд. пед. наук;

Скорбач Т. В. – викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, канд. філол. наук;

Самолисова О. В. – викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки.

Сучасні концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах: матеріали XII Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції, м. Харків, 5-6 грудня 2019 року. – Харків : ХНМУ, 2019. – 116 с.

У збірнику представлено матеріали більш ніж 130 фахівців та молодих вітчизняних і зарубіжних науковців закладів вищої освіти. Доповіді присвячено проблематиці викладання педагогічних, психологічних, медико-біологічних та природничих дисциплін у сучасних освітніх закладах. Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, які працюють у закладах вищої освіти, докторантам, аспірантам, магістрантам, студентам, а також широкому колу читачів, які цікавляться проблемами університетської освіти.

Конференцію внесено до переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки на 2019 рік під номером № 196 (с. 292).

Автори публікації несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

ЗМІСТ

Секція №1 ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ

ТРЕНІНГИ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	
<i>Гепенко Л. О.</i>	11
СУЩНОСТЬ АНАЛИЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СИТУАЦИЙ	
<i>Гусак О. Г.</i>	9–11
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В ХНМУ ЯК ЗАПОРУКА ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХНЬОГО НАВЧАННЯ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ	
<i>Джамєєв В. Ю., Тимчук Н. Ф.</i>	11–14
ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОВОЛОДІННЯ ЗНАННЯМИ	
<i>Діденко О.О.</i>	14–16
СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ	
<i>Жукович І.І.</i>	16–17
ИГРОВЫЕ СИТУАЦИИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ	
<i>Заборовская С.В., Ткаченко О.В.</i>	17–18
ОСВІЧЕНІ ФАХІВЦІ – ЦЕ МАЙБУТНЄ НАШОЇ КРАЇНИ	
<i>Загоруйко Ю.В., Шмуліч О.В., Рассоха І.В.</i>	18–19
САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ	
<i>Заяць Л.М., Стинська В.В., Яцишин З.М., Савчук Р.М.</i>	20–21
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	
<i>Касьянова О.М., Шахова Г.А., Разумна А.Г., Стриженко Т.О., Каруник К.Д., Харківський В.С., Зюзько В.В.</i>	22–23
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Коваленко М.М., Михалик О.І.</i>	23–24
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ	
<i>Коваленко Т.І.</i>	24–25
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ АДАПТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ОБ'ЄКТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Кольцова Л. В.</i>	25–27
ДИСТАНЦІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ МІЖ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ І СТУДЕНТАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	
<i>Комішан А.І., Банделет К.О.</i>	27–28

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	
<i>Комішан А.І., Короп А.О.</i>	28–30
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПІДХІД ЩОДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
<i>Комішан А.І., Шляєва К.І.</i>	30–31
ПЕДАГОГІЧНІ ВПРАВИ Й ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	
<i>Котелюх М. Ю.</i>	31–33
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МІКРОБІОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Коцар О.В.</i>	33–34
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Кочнева О. В.</i>	34–35
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	
<i>Краснікова Л.В., Штанюк Є.А.</i>	35–37
«МЕТОД ПРОЕКТІВ» У ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТА «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»	
<i>Кушта Ю.Ф., Андрющенко В.П.</i>	37–38
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ «МЕТОДУ КЕЙСІВ» ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТА «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»	
<i>Кушта Ю.Ф., Яремкевич Р.В., Кушта Н.В.</i>	38–39
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ САМОВИРАЖЕННЯ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ	
<i>Лей Сяо</i>	40
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР	
<i>Лу Баовень</i>	40–42
ВНЕСОК АЛЬ-ФАРАБІ В РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧО- МАТЕМАТИЧНИХ НАУК	
<i>Малу Алаа Х</i>	42–43
ПЕДАГОГІЧНІ ТА ВИХОВНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ“	
<i>Марченко В. П.</i>	44–46
СУЧАСНЕ СПІЛКУВАННЯ – КРОК «НА ШЛЯХУ ЗДОРОВ'Я»	
<i>Марченко В. П.</i>	46–47
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ВИКЛАДАННЯ В МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІНКЛЮЗІЇ	
<i>Мисік Л.П.</i>	48–49

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА В ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ	
<i>Михалик О.І., Коваленко М.М.</i>	49–50
ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ TRAINCHINESE I PURPLE CULTURE ЯК ДОПОМІЖНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАННІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	
<i>Наливайко О. О., Бондаренко А. Ю., Кулакова І. С., Резніченко Г.І.</i>	50–52
ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ «ДРОПС» (DROPS) ЯК СУЧАСНОГО ЗАСОБУ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
<i>Наливайко О. О., Вакуленко А. І., Землін Ю. С.</i>	53–54
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ	
<i>Наливайко О. О., Наливайко Н. А.</i>	55–57
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	
<i>Наливайко О.О., Овчаренко К.О.</i>	57–60
ФОРСАЙТ-ДОСЛІДЖЕННЯ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА	
<i>Наливайко О. О., Саргсян Е. Л., Аджва Д. З.</i>	60–62
ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ МЕДИЦИНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ	
<i>Петрова О. Б.</i>	62
ІНФОРМАЦІЯ ПРО НОВИНКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
<i>Рибалко Л. С.</i>	63
ОСНОВНІ ЕТАПИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	
<i>Садовниченко Ю. О., М'ясоєдов В. В., Пастухова Н. Л., Хроменкова О. Б., Тимчук Н. Ф.</i>	63–64
ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ У НЕМОВНИХ ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	
<i>Самойленко Т.О.</i>	64–65
ХАРИЗМА ТА ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	
<i>Сапна М.М.</i>	65–66
РОЛЬ ЛАБОРАНТА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ, НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	
<i>Сирова Г. О., Краснікова Ю.М.</i>	66–67
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	
<i>Сипало А. О.</i>	68–69

ІННОВАЦІЙНА ПРАЦЯ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВТІЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ КРАЇНИ	
<i>Сирова Г.О., Присяжний О.В., Козуб С.М., Козуб П.А.</i>	69–70
ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	
<i>Славінська Ю. С.</i>	70–71
ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Соколова Т.В.</i>	71–72
ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»	
<i>Сорока О. Я., Хомут У. В., Федосенко Н. В.</i>	72–73
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ І ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС У МЕДИЧНОМУ ВНЗ	
<i>Уварова О.О., Сікорська О.О., Талалаєв К.О.</i>	74
ВНЕДРЕНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ СТУДЕНТОВ 6 КУРСА НА КАФЕДРЕ ИНФЕКЦИОННЫХ БОЛЕЗНЕЙ ОНМедУ	
<i>Усыченко Е.М., Усыченко Е.Н.</i>	75
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ОСНОВІ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ	
<i>Фесенко В. Ю., Соколова С. С.</i>	75–77
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	
<i>Фоміна Л. В., Калініченко О. В., Скорбач Т. В.</i>	77–78
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	
<i>Фоміна Л. В., Скорбач Т. В., Калініченко О. В.</i>	78–80
ПРОФЕСІЙНІ ОРІЄНТИРИ НА ТВОРЧУ САМОРЕАЛІЗАЦІЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ	
<i>Хоу Ісюань</i>	80
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВНЗ	
<i>Циба А. А.</i>	81
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ	
<i>Чабан Т.В., Бочаров В.М., Чубач М.І., Верба Н.В., Гулла О.В. Сервецький С.К., Герасименко О.А.</i>	82–83
ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА У ВНЗ ТА ЇЇ МОЖЛИВОСТІ	
<i>Чайка О.В.</i>	83
ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ ТА БІООРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	
<i>Чаленко Н.М., Тюпова А.І.</i>	84

САМОКОНТРОЛЬ І ДОЗУВАННЯ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ <i>Чепель С.І.</i>	85–86
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ <i>Чуб О. В.</i>	86–87
ІНТЕРАКТИВНИЙ ПРОСТІР НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ <i>Шведова Я.В.</i>	87–88
APPLICATION OF MNEMONIC TECHNIQUES IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE <i>Iukhno N. V.</i>	89–90
EFFICIENT TECHNIQUES IN LEARNING SCIENCES AND LANGUAGES <i>Kozka I.K., Tarleva A.V., Shubladze O.E.</i>	90–91
SOME BASIC CONSIDERATIONS AS TO TEACHING ESP IN HIGHER EDUCATION MEDICAL ESTABLISHMENTS <i>Krainenko O.V.</i>	92–93

Секція №2

ХІМІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

ЛІКОПІД – ВАЖЛИВИЙ ІМУНОМОДУЛЯТОР <i>Макаров В.О., Копотєва Н.В.</i>	94
КОКСИБИ: ЗА І ПРОТИ <i>Сирова Г.О., Петюніна В.М.</i>	94–96

Секція №3

МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВА МЕДИЦИНА ТА МЕДИЧНЕ ПРАВОНАВСТВО» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ <i>Волошинович В.М., Козань Н.М., Коцюбинська Ю.З., Зеленчук Г.М.</i> ...	97–98
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ЄДКІ <i>Замазій Т.М., Коваленко Н.І.</i>	98–99
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ <i>Кальян В.В.</i>	99–101

ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ
ВИКЛАДАННІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ В
МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Коваленко Н.І., Замазій Т.М. 101–102

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ З ТОЧКИ ЗОРУ
БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ

*Козань Н. М., Волошинович В. М.,
Коцюбинська Ю. З., Зеленчук Г. М.*..... 102–103

ЗАСТОСУВАННЯ ПІДХОДУ КОМПЕТЕНТНІСНОГО НАВЧАННЯ
СЕРЕД СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПІДГОТОВКИ

Кулаченко Б.В. 103–104

КАФЕДРАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЯК ФОРМА
НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Макашова О. Є., Мещерякова І. П...... 105–106

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ
КУРСУ БІОХІМІЇ

Наконечна О.А., Денисенко С.А. 106–107

ЕФЕКТИВНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Ткаченко Т.В., Гетманенко С.В. 107–109

Секція №4

ФІЗИКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

СИЛАБУС ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ

*Кнігавко В. Г., Зайцева О. В., Бондаренко М. А.,
Пономаренко Н. С., Рукін О. С., Морозова О. М.*..... 110–111

ПОДОЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕРІВНОСТІ В
МЕДИЧНИХ УСТАНОВАХ

Перебейнос А.О. 111–112

ОСОБЕННОСТИ ДИСЦИПЛИНЫ "МЕДИЦИНСКАЯ
ИНФОРМАТИКА" НА ФОНЕ ПЕРСПЕКТИВ РАЗВИТИЯ
СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

*Рисованая Л.М., Радзишевская Е.Б., Гордиенко Н.А.,
Гранкина С.С., Шуба И.В., Солодовников А.С.*..... 113–114

**ТРЕНІНГИ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІЖКУЛЬТУРНОГО
ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Гепенко Л. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

У теорії виховання набирають нових обертів тренінги як форма спілкування та розвитку учасників освітнього процесу. У процесі міжкультурного виховання ефективними є тренінги спілкування як форма діалогічної взаємодії, партнерських стосунків і саморозвитку педагогів і майбутніх фахівців, зокрема лікарів. Наведемо вправи для розвитку комунікативних умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Вправа 1. Уявіть ситуацію лікування пацієнта-іноземця. Ви маєте дати відповіді на такі запитання. Чи готові Ви до спілкування з іноземним пацієнтом? Які труднощі у Вас можуть виникати? Які питання в першу чергу Ви поставите пацієнтові? У чому полягає професійна етика в такому випадку? Як звичаї й традиції інших країн можуть вплинути на спілкування лікарів з пацієнтами-іноземцями? Якому стилю спілкування Ви надаєте перевагу: авторитарному, демократичному, ліберальному? Що Вам потрібно вдосконалювати в подальшій роботі? Які перспективи Вашого саморозвитку?

Вправа 2. Уявіть ситуацію спілкування з колегою з іншої країни. Колега має спеціальність таку як Ви. Подумайте над питаннями й дайте обґрунтовану відповідь. Як я звернуся до колеги? Чи зумію я заручитися підтримкою до себе колег з іншої країни? Про що я хочу запитати колегу-іноземця? Що я відчуваю при спілкуванні з колегами інших країн? Які висновки я можу зробити?

Такі тренінги включають метод візуалізації, за допомогою якого майбутні лікарі проектують подальші професійні дії з пацієнтами, колегами. Отже, тренінги спілкування є універсальними, їх можна проводити як на заняттях, так і в позааудиторний час, змінювати наповнюваність, залучати нових учасників.

СУЩНОСТЬ АНАЛИЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СИТУАЦИЙ

Гусак О. Г.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Эффективность анализа конкретной педагогической ситуации и принятие решения педагогом во многом зависит от того, насколько полно и адекватно преподаватель понимает личность студента. Проблема продуктивности принятия решений в условиях возникшей педагогической ситуации – это проблема и педагогическая, и психологическая, и

социальная. Отсюда объективная сложность этой проблемы, которая объясняется целым комплексом факторов, влияющих на конечный результат педагогической деятельности. Что касается субъективной трудности принятия решения, то она связана в основном с многочисленными, часто разноречивыми подходами к анализу педагогических ситуаций. Один из таких подходов, который в последние годы приобретает все большее значение, связан с проблемой психологии общения. Объектом анализа педагогической ситуации остается личность. Любое решение, которое принимает педагог в той или иной ситуации, прежде всего направлено на воспитание личности. Вот почему анализ педагогических ситуаций чаще всего строится по законам общения. В структуре общения чаще всего выделяется три составляющих: когнитивная, аффективная, поведенческая.

Безусловно, существуют и другие модели общения, но в любой классификации выделяется прежде всего когнитивный аспект. В процессе педагогического общения он приобретает особое значение. В этой связи необходимо отметить, что результативность принятых решений в той или иной ситуации во многом зависит от глубины изучения педагогом личности студента, от адекватности и полноты познания. Педагоги с низким уровнем продуктивности деятельности обычно воспринимают лишь внешнюю сторону той или иной ситуации. Они не углубляются в истинные цели и мотивы ее участников. В то же время преподаватели высокого уровня педагогической продуктивности способны учитывать устойчивые интегративные свойства личности, если речь идет о педагогических ситуациях, возникающих в знакомом коллективе. Таким образом, совершенно очевидна тесная связь между продуктивностью анализа педагогических ситуаций и принятых решений с одной стороны и эффективностью познания педагогом личности студента, с другой стороны. Однако здесь необходимо учитывать и механизм стереотипизации, выявленный в теории межличностного познания. Согласно этой теории, указанный механизм срабатывает и в процессе анализа педагогической ситуации.

С практической точки зрения механизм стереотипизации имеет как позитивные, так и негативные стороны. Отрицательная сторона стереотипов понятна и объяснима. Это прежде всего ограничение педагогического видения, что приводит к неадекватной оценке деятельности учащегося и, как следствие, неверной реакции педагога в определенной ситуации. Это снижает эффективность управления учебным и воспитательным процессом. Но есть и позитивная сторона. Чтобы определить особенности студентов, опытному преподавателю достаточно небольшого отрезка времени, ибо он опирается как раз на педагогические стереотипы, в основе которых лежит опыт педагогической работы.

Тем не менее, в межличностном познании стереотипы играют негативную роль, особенно если педагог жестко следует им и их влияние приобретает абсолютный характер. Опора на стереотипы в процессе анализа педагогических ситуаций должна восприниматься лишь как один из возможных механизмов, который действует в условиях дефицита информации, а затем уступает место целенаправленному профессиональному изучению участников этих ситуаций.

Весьма важную роль в процессе анализа педагогических ситуаций играет и такое явление как проецирование. Его суть заключается в экстраполивании собственных личностных особенностей другому участнику педагогического процесса. Проецирование, как и влияние стереотипов, также может послужить опорой принятия решения в той или иной ситуации в условиях дефицита информации.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В ХНМУ ЯК ЗАПОРУКА ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХНЬОГО НАВЧАННЯ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

Джамєєв В. Ю., Тимчук Н. Ф.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Багаторічний педагогічний досвід авторів дав можливість спостерігати різні психотипи та поведінкові особливості студентів. Використання цих знань при викладанні курсу «Медична біологія» з метою допомогти студентам здолати стрес першокурсника та поліпшити їхню успішність дає позитивні результати. Студенти, учорашні школярі, які вступили до ВНЗ, мають індивідуальні стартові адаптивні, інтелектуальні, світоглядні, економічні можливості тощо. Незважаючи на однакові вимоги до абітурієнтів, студенти істотно відрізняються один від одного базовими знаннями, особливостями характеру, відношенням до навчання й іншими рисами та здібностями. Бувають випадки, коли успішний учень перетворюється на ординарного, а інколи й відстаючого студента. Для запобігання та уникнення подібної ситуації викладачу потрібно враховувати багато нюансів перехідного періоду, протягом якого студенти-першокурсники адаптуються до навчання у вишах. Основними причинами, що ускладнюють адаптацію, є особливості університетського навчання, яке істотно відрізняється від шкільного, рівень вимог до студента, зміна умов життя, нове оточення тощо. Кожна із цих обставин сприймається конкретним студентом індивідуально й не завжди раціонально.

Нами було проаналізовано кілька різних типів студентів, які входять до умовної «групи ризику» – тих, які або погано навчаються, або, навіть, є претендентами на відрахування з університету. Така ситуація, на нашу думку, є їхньою реакцією на зміну звичайного ритму навчання та життя в цілому, або відсутність сформованої мотивації навчання.

Заборгованості з біології в студентів через отримання незадовільної оцінки не є рідкісним явищем. Проте справа не тільки у двійках. Деякі студенти вважають невдачею трійки і навіть четвірки. Тобто справа ще й у тому, чи отримує студент з біології оцінки того рівня, на які він здатний, і чи реалізує свій потенціал повною мірою.

Проблеми з успішністю мають різні причини. Вони залежать від психотипу та характеру, рівня шкільної підготовки, мотивації студента тощо. Безперечно, слабкіші студенти мають докладати більше зусиль для опанування навчального матеріалу, але студенти, які мають кращу підготовку з біології після школи, за певних умов теж можуть потрапити до «групи ризику». Приватний досвід спостереження за мотивацією та алгоритмом навчання різних категорій студентів дозволив авторам виявити кілька основних причин погіршення їхньої успішності в університеті.

Основний контингент студентів-першокурсників із початком навчання в університеті починає жити самотійно без звичного для них батьківського контролю та опіки. Тобто вони стикаються віч-на-віч із самотійним життям, і не кожен здатний ефективно упоратися з незвичною для них свободою та ефективно розпорядитися своїм часом. Часто наслідком цього є зниження уваги до навчання та погіршення успішності.

Студенти з гарною шкільною підготовкою. Деякі студенти занадто покладаються на свої шкільні знання. Медична біологія традиційно не вважається важким предметом, і більшість студентів за рівнем складності ставлять цей предмет нижче за математику, хімію або фізику. До того ж курс біології починається із тем, які добре відомі колишнім школярам, і багато хто із студентів, почувши на заняттях кілька знайомих ключових термінів, вважають, що це вони знають і можуть перерозподілити свій час на вивчення більш складних, з їхньої точки зору, дисциплін. Нерідко студенти вводять себе таким чином в оману, а їхні знання з біології виявляються поверхневими та схематичними. Не напрацювавши достатньої бази нових знань, вони не в змозі ефективно засвоювати наступні теми і, як наслідок, переходять несподівано і для себе, і для викладачів на нижчі щаблі успішності з медичною біологією. Цього прикрого явища можна запобігти, якщо своєчасно розпізнати таких студентів, особливо тих, хто має гарний потенціал і здатний навчатися набагато краще, і не дати їм можливості перетворитися із гарних студентів на банальних трієчників. Таких студентів слід частіше залучати до дискусій на заняттях, стимулювати до участі в роботі наукового студентського гуртка з медичної біології та до виконання наукової роботи, та через усе це ненав'язливо дати їм зрозуміти необхідність отримання нових знань з біології.

Студенти з низькою мотивацією. Треба відзначити, що, на жаль, є певний контингент студентів, які не приділяють навчанню належної уваги та свідомо вчаться на трійки. Працювати з такими студентами досить важко, тому що в них дуже низька мотивація та несформовані погляди на своє майбутнє. Деякі з них ведуть себе відсторонено й не завжди йдуть на контакт. Головна проблема таких студентів не в тому, що вони не хочуть навчатися, а в тому, що їм важко вчитися, бо в них відсутні навички системної праці. Від будь-яких труднощів вони відчують роздратованість, відчай або паніку. Це залежить від особливостей їхнього характеру. Вони мало спілкуються з одногрупниками, намагаються, по можливості, «сховатися» від викладача, щоб запобігти будь-яких питань і розмов. Більшою мірою такі студенти усвідомлюють свою неспроможність і, навіть, соромляться її, але не знаходять у собі сили виправити ситуацію. Це найбільш проблематична категорія студентів, але, на щастя, малочисельна. Розв'язати цю проблему, допомогти таким студентам соціалізуватися й виправити становище із їхнім навчанням можна тільки з допомогою людей, які є для них авторитетами, це перш за все батьки. Звичайно, що таким авторитетом має стати викладач, який візьме на себе відповідальність за них. Такі складові, як високий професіоналізм, рівне та доброзичливе ставлення до студентів, розуміння їхніх проблем, дозволяють викладачу здобути й закріпити авторитет у студентів.

«Випадкові» студенти. Інколи серед першокурсників зустрічаються студенти, від яких складається враження, що вони потрапили до університету випадково. Вони досить комунікативні та жваві, з ними легко спілкуватися, а інколи й цікаво. Можна сказати, що ці молоді люди, не дивлячись на те, що стали студентами, ще не визначилися із своїм майбутнім і знаходяться в активному пошуку. Такі студенти навчаються з перемінним успіхом і не завжди погано, але не ставлять за мету отримувати гарні оцінки. На разі неуспішності вони не соромляться її, начебто це зовсім неважливо, хоча й не вважають неуспішність за норму. Така категорія дуже рідкісна — одиничні випадки. Тим не менш їх треба брати до уваги, бо серед них є досить цілеспрямовані й обдаровані люди, які, тим не менш, поки що не бачать своєї цілі та не мають певної мотивації. Завдання викладача — сформувані в таких студентів, перш за все, усвідомлення важливості та престижності професії лікаря, упевненість у правильності вибору та невідповідності вступу до університету. Треба дати їм зрозуміти, що медичний університет є найкращим місцем, де вони можуть багато чому навчитись, повною мірою реалізувати свій потенціал і набути одну з найкращих у світі професій.

Таким чином, студентська спільнота є дуже різномірною за показниками успішності, мотивацією навчання, поглядами та планами на своє майбутнє, відношенням до лікарської справи, характером і таке інше.

Сучасний викладач не може ігнорувати жодного студента. Для ефективної роботи з ними необхідно вчасно, з перших тижнів навчання, розпізнавати особливості кожного студента та враховувати їх для оптимізації навчання студентів, корекції їхніх пріоритетів і поліпшення успішності. Індивідуальний підхід до студентів є запорукою становлення та розвитку зрілого, відповідального перед суспільством професіонала та громадянина.

ПЕДАГОГІКА СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ПОСИЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОВОЛОДІННЯ ЗНАННЯМИ

Діденко О.О.

Харківський обласний медичний коледж, м. Харків

*Розвиток і освіта жодній людині
не можуть бути дані або повідомлені.*

*Той, хто бажає до них долучитися,
повинен досягти цього власною діяльністю,
власними силами, власним напруженням.*

Зовні він може отримати тільки спонукання...

А. Дистервег

Усім, хто працює в системі освіти, добре відомо, яких зусиль необхідно докласти для того, щоб студенти в повному обсязі засвоїли необхідні знання. Особливо це важливо при підготовці медичного фахівця. Студент-трієчник, почавши професійну діяльність, накоїть чимало лиха. І, на жаль, зниження мотивації до навчання є не тільки українською проблемою. Пригадую, як кілька років тому, під час відвідування Музею історії коледжу, професор із Сорбони на моє прохання розповісти про те, як наполегливо навчаються його студенти, з подивом сказав: «Звідки ви це взяли?».

Харківському обласному медичному коледжу в березні 2020 року виповнюється 175 років. З архівних матеріалів нам відомо, що в дореволюційний період (1917 р.) патологічну анатомію учням фельдшерської школи викладав завідувач профільної кафедри медичного факультету Харківського університету професор М.Ф. Мельников-Разведенков. Він неодноразово висловлював задоволення від тієї наполегливості, з якою навчаються майбутні фельдшери.

Відсутність умотивованого ставлення студентів до навчання може бути пов'язана як із суб'єктивними причинами (відсутність навчальних і професійних інтересів, обмежені ідеали, перевага особистих матеріальних потреб, низький рівень знань, відсутність відповідних вольових якостей) так і з об'єктивними, діяльністю самого викладача (прийоми і методи його роботи не збуджують активність та самостійність студентів, використовуються погрози, незадовільні оцінки тощо).

Відомий психолог О.М. Леонтьєв розрізняв поняття мотивації та мети в освітньому процесі (Леонтьєв, 1975). Під метою він розумів результат, який уявляє людина, а в мотивації – спонукання до досягнення мети. Викладач повинен бачити зрозумілі та реально дієві мотиви. Студент знає, чому необхідно навчатися, але це не спонукає його займатися навчанням. За конкретних умов зрозумілі мотиви стають реально дієвими. Так, студент до останнього буде зволікати з виконанням практичної роботи з анатомії. Він розуміє, що йому потрібно це зробити, інакше отримає заборгованість, яку необхідно відпрацювати. Але цього виявляється недостатньо, щоб змусити студента виконувати позааудиторну роботу. Припустимо, що викладач висуває умову: поки студент не виконає це завдання, не отримає оцінку зі змістовного модулю. Таке зауваження може виявитися дієвим, і поступово студент звикає за власною ініціативою систематично виконувати завдання.

Знання, які студент отримує в медичному коледжі, можуть бути для нього лише засобом для досягнення іншої мети: отримання диплому, можливість вступу до університету, подарунок від батьків тощо. У цьому випадку студента вмотивовує не допитливість, а результат навчання. У своїх зусиллях викладач має розрізняти негативну («не виконаю завдання, матиму незручності та неприємності») і позитивну мотивації студентів. Остання, як правило, пов'язана з мотивами, що лежать поза навчальною діяльністю. Це можуть бути почуття громадського обов'язку, відповідальність перед батьками, повага до викладача. Така мотивація повинна доповнюватися також особистісними мотивами: схвалення соціуму, шлях до особистісного зростання й успіху.

Викладач має певні інструменти для вивчення мотивації студентів: спостереження за поведінкою під час занять, громадською активністю, характером спілкування, індивідуальні бесіди з прямими й непрямими запитаннями щодо мотивів і мети студента, анкетування. Якщо мотивація пов'язана з результатом навчання, то умовами для її підтримки можуть бути заохочення, доказ корисності отриманих знань тощо.

Досвідчені викладачі надають значення вивченню та формуванню внутрішньої мотивації. Це може бути прагнення до компетентності, цікавість, внутрішній мотив.

На формування мотивів успішного оволодіння студентами знаннями можуть впливати підкріплення словами та оцінювання викладачем. Це може бути навіть відсутність оцінки (дезорієнтує його) за умови оцінювання інших студентів, зауваження, заперечення, осуд, згода, схвалення, підбадьорювання. Але слід зазначити, що цими інструментами (впливами) слід користуватися обережно, з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей студента, бо вони формують його самооцінку та інші особливості.

Діяльність викладача з підвищення мотивації студентів має бути заснована на індивідуально-орієнтованій системі врахування особистісних можливостей, спрямованих на самовизначення, прагнення зберегти свою незалежність, з урахування мотивів, обумовлених вибором професії медичного працівника.

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ

Жукович І.І.

Київський міжнародний університет, м. Київ

Сучасний світ вимагає спеціаліста будь-якої сфери бути самостійним, відповідальним, активним, мати свою життєву позицію. Така необхідність стає нагальним напрямом розвитку вищої школи. Самостійність й активність (уміння самому аналізувати інформацію й орієнтуватися в її потоці, робити висновки й досягати поставленої мети) можуть виявлятися та розвиватися лише тоді, коли процес навчання стає для студента засобом спільного з викладачем завданням: постійно працювати над собою, розвивати свої вміння й не зупинятися на досягнутому.

У такому випадку, викладач є не лише носієм інформації, але й допомагає студентові реалізуватися як особистість. Такий підхід сприятиме співтворчості студента й викладача, де діяльність обох буде ґрунтуватися на взаємодії й діалозі, що забезпечить сприйнятливість і відкритість до впливу один до одного. Проте, якщо таку активність проявлятиме лише викладач, а студент буде лише сприймати готову інформацію чи практичні навички, не вміючи самостійно працювати над статтею чи розділом підручника, він ніколи не зможе стати висококваліфікованим спеціалістом, займати керівні посади, оскільки психологічно він буде неготовим до цього. І в такому випадку, випускник вищого навчального закладу буде нерішучою та несерйозною особистістю. З метою уникнення такої загрозливої ситуації викладач має володіти сучасними педагогічними технологіями, які максимально допоможуть реалізуватися молодій людині в потоці інформації.

Педагогічна технологія – це продумана в усіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя, студентів і викладача (В. М. Монахов) (Наволокова, 2012).

Використання сучасних педагогічних технологій – це багатогранний процес, який є важливим соціальним інститутом, процесом, який безпосередньо формує засвоєння знань. Сучасні педагогічні технології вимагають нових освітніх методів, нових підходів, нову технологію процесу одержання знань. Це пов'язано з тим, що педагогічні процеси набувають інформаційного характеру й спостерігається зміщення акцентів у навчанні з процесу накопичення предметних знань на вироблення умінь

автономно застосовувати їх у ситуації багатозадачності. Сучасні педагогічні технології вимагають вдало обґрунтованої цільової, змістовно-інформаційної, виховної, інтелектуальної складової та відповідного навчального середовища.

На нашу думку, використання цих складових сприятиме не лише високому інтелектуальному розвитку особистості, але й дозволить розвивати організаційні, лідерські якості особистості.

ИГРОВЫЕ СИТУАЦИИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Заборовская С.В., Ткаченко О.В.

Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков

Обучение иностранных студентов русскому языку, как и всякое обучение вообще, проходит успешнее, если оно наглядно, сознательно, если теория непосредственно связана с практикой и подкрепляется ею, получаемые знания вводятся в определенной последовательности и образуют систему, обучение доступно учащимся, а в процессе обучения учитывается индивидуальность каждого.

Процесс обучения любому иностранному языку опирается на законы психологии, одной из которых является теория деятельности, разработанная Л.С. Выготским и его школой. По мнению психологов, всякая деятельность состоит из отдельных действий, а каждое действие складывается из отдельных операций. Можно считать, что речевое действие соотносится с отдельным высказыванием, оформленным в виде предложения. Человек, недостаточно владеющий речью на иностранном языке, каждое речевое действие выполняет в замедленном темпе, с осознанием каждой операции (подбор слов, синтаксической конструкции, выбор морфологических форм и т.п.) По мере овладения иностранным языком эти промежуточные операции автоматизируются и перестают осознаваться говорящим. Действие становится свернутым, сокращенным. Речевая деятельность возникает при условии, когда отдельные простейшие фразы объединяются в диалоги или диалогические единства, в небольшие монологические высказывания с использованием стилистически нейтральных языковых средств. Способность производить такое объединение определяет уровень речевого умения. На начальном этапе обучения РКИ это и будет максимальным пределом в овладении иноязычной речевой деятельностью.

Одна из основных задач студентов-иностранцев на начальном этапе обучения – овладение устной коммуникацией на русском языке в стандартных темах и ситуациях общения, овладение основными интенциями и тактиками общения в их общепринятых реализациях, что ведет в свою очередь к совершенствованию навыков аудирования, чтения и письма.

Речева комунікація представляє собою обмін вербальними повідомленнями з метою забезпечити взаємопорозуміння і взаємодія між членами соціальних колективів. Комунікативна діяльність, як всяка інша цілесобразна діяльність, опирається на соціальні мотиви і цілі, а її змістом є рішення поведінчих завдань. Успіх навчання комунікації залежить від того, наскільки мотивовані, цілесобразні і реалізовані завдань, поставлені перед студентами. А в ігровій ситуації завдяки моменту умовності відносно легко виробити або симулювати основні фактори, визначають комунікацію (мотиви і цілі учасників, їх соціальні ролі, обставини спілкування, тактики досягнення цілей). Ігра не тільки дозволяє варіювати ці фактори непринуждено і природно, але і створює в аудиторії атмосферу вільного спілкування. С іншої сторони, в ігрових ситуаціях мова студента оцінюється не по косвенним критеріям (швидкість мовлення, кількість і характер помилок, кількість реплік і т.п.), а по комунікативному ефекту: студент справився з завданням і отримує хорошу оцінку, якщо досяг поставленої цілі засобами вивченої мови. Преподаватель може коментувати помилки, пропонувати свої варіанти реплік, підказувати тактичні ходи, але головним критерієм для нього служить тільки успіх/неуспіх студента в комунікації.

ОСВІЧЕНІ ФАХІВЦІ – ЦЕ МАЙБУТНЄ НАШОЇ КРАЇНИ

Загоруйко Ю.В., Шмуніч О.В., Рассоха І.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Новітні погляди на освіту як основу конкурентоспроможності країни, її політичної та економічної незалежності відображають ключову тенденцію сучасного світу. Це підтверджує створення та робота багатьох впливових міжнародних організацій як Рада Європи, Міжнародний департамент стандартів, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейська комісія тощо. У нашій країні – це Державна національна програма «Освіта»(Україна ХХІ століття), відображено в Національній доктрині розвитку освіти в Україні на період до 2021 року; Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту (Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. №347, Указ Президента України від 4 липня 2005 р. № 1013/2005).

Підставою для соціально-економічного, інтелектуального та духовного розвитку суспільства будь-якої країни є рівень та якість освіти. Саме у сфері освіти послідовно розвиваються здібності та формуються життєві прагнення всього населення. Чим вищий освітній рівень особистості, тим ширше її можливості для створення оптимальних умов життя й праці (Островерхова Н.М., 2005). Тому освічена особистість - це не лише її власне надбання, але й надбання суспільства в

цілому, особливо, коли це стосується вищої медичної освіти. У свою чергу висока якість освіти передбачає процес упровадження досягнень науки і техніки, освітніх та інформаційно-комунікативних технологій в освітню програму. А це, у свою чергу, сприяє вдосконаленню форм співпраці науковців та освітян.

Підвищення якості освіти, розвиток репутації, підвищення рейтингу, підвищення конкурентоспроможності, визнання дипломів університетів стає першочерговою задачею кожного вузу. «Золотий фонд» вузу – це педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники та обдароване студентство. Тому дуже важлива якість процесу формування професіоналізму, яка відображає якість технології освіти, якість мотивації викладачів на творчість та ефективність педагогічної роботи, якість ставлення студентів до освіти та інтенсивність освітнього процесу. З цього боку, якість освіти можна визначити як комплекс з освітніх стандартів, професіоналізму, сучасних технічних засобів навчання, сучасних педагогічних технологій, якості навчання, освітнього менеджменту та маркетингу. Згідно сучасних українських досліджень, основними чинниками, саме які забезпечують якість освіти, належать не тільки професійна підготовка викладачів з їхніми особистісними якостями (порядність, відповідальність, принциповість, толерантність тощо), навчально-методичне забезпечення процесу підготовки (навчальні посібники, методичні розробки), застосування в навчально-виховному процесі сучасних освітніх технологій, а й залучення студентів як суб'єктів навчально-виховного процесу до науково-дослідницької діяльності. Кафедра медичної біології ХНМУ щорічно залучає студентів до роботи у двох конференціях: науково-теоретичній та науково-практичній. Науково-теоретична конференція передбачає самостійне опрацювання літературних джерел студентом щодо обговореної з науковим керівником тематики та під його наглядом. На науково-практичну конференцію подаються вже результати власних досліджень, виконаних студентом, але також при нагляді й допомозі наукового керівника. Наша кафедра працює зі студентами-першокурсниками, котрі роблять свої перші кроки в науці. І тут постає питання про формування в студентів культури коректної роботи із джерелами інформації, дотриманні вимог наукової етики. Тому дуже важливо поширення серед студентства, особливо першого курсу, справжніх морально-етичних цінностей, серед яких має посісти академічна доброчесність. І особливу увагу треба приділяти обдарованій молоді, яка прагне до навчання, бо це – майбутнє кожного суспільства (Федоровская Н.А., 2016).

САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ

Заяць Л.М., Стинська В.В., Яцишин З.М., Савчук Р.М.

*Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ*

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

У зв'язку з реформуванням системи охорони здоров'я, особливої актуальності набула не лише проблема вдосконалення форм і методів підготовки кваліфікованого фахівця та вдосконалення освітнього процесу в закладах вищої освіти (ЗВО), а передусім – перегляд основних концептуальних положень освітнього процесу в медичних ЗВО.

В основу соціального замовлення, у цілі професійної підготовки майбутніх спеціалістів будь-якого профілю закладається вимога – формувати особистість, здатну до особистої відповідальності за результати своєї діяльності. Особливе значення це має для системи підготовки медичних кадрів.

Серед пропозицій, що стосуються вдосконалення навчання студентів, особливої уваги сьогодні заслуговує питання організації самостійної навчальної роботи. Це зумовлюється, передусім, її визначальним впливом на розвиток мотиваційної сфери студентів, виховання відповідальності, можливостями безпосереднього використання теоретичних знань у практичній діяльності. Крім того, декларування необхідності підвищення частки самостійної пізнавальної діяльності студентів у структурі навчання зумовлюється значним скороченням годин на аудиторні заняття з дисциплін професійного циклу. Окрім цього, з огляду на впровадження цього року на 3 курсі медичного факультету екзамену IFOM-BSE, що містив питання, не включені до навчальної програми дисциплін клінічного спрямування, передбачало самостійне опрацювання даних тем студентами.

З огляду на це, пріоритетною формою організації навчання сьогодні повинна стати самостійна пізнавальна діяльність студентів, незважаючи на чільне місце, яке, не без серйозних дискусій науковців, займає у ЗВО лекційна форма занять. На нашу думку, лише таке зміщення акцентів дозволить вирішити завдання формування власного особистого підходу та методу професійної діяльності.

Отже, уміння самостійно й творчо працювати є одним із головних критеріїв, які характеризують готовність спеціаліста до професійної діяльності. Однак, такі вміння не можуть з'явитися в студента без відповідної системи щодо організації освітнього процесу та його забезпечення (методичного, матеріально-технічного тощо), складу викладачів, характеру стосунків у системі «викладач – студент», бажання та стимулів студента в навчанні та ін.

Встановлено, що від об'єкта й рівня розвитку самостійної пізнавальної діяльності значною мірою залежить кінцевий результат. Самостійна пізнавальна діяльність здійснюється індивідуально, тому обсяг, зміст, рівень і продуктивність неоднакові навіть у двох-трьох студентів однієї і тієї ж групи, в одного і того ж викладача. Тому ми вважаємо, що для розвитку самостійної пізнавальної діяльності студентів найважливішою умовою є індивідуалізація навчання, яка повинна бути покладена в основу функціонування системи професійної підготовки. Із зазначеного вище випливає, що мета самостійної пізнавальної діяльності досягається спільними зусиллями студента та викладача. Отже, методи вдосконалення пізнавальної діяльності мають носити двосторонній характер, і у своїй основі вони повинні відображати діяльність у системі «викладач-студент» та враховувати характер цієї діяльності.

Очевидно, що не існує універсального методу, який би приводив до повного, глибокого засвоєння знань, їх міцності. Тільки комплексне застосування методів викладання та стимулювання може забезпечити досягнення завдань навчання та вдосконалення самостійної пізнавальної діяльності студентів. Ефективність самостійної пізнавальної діяльності студентів та учнів зумовлена значною мірою її організацією. Від рівня організації цього процесу залежить формування інтересу до навчальної дисципліни, рівень пізнавальної активності, а, отже, і постійного поповнення знань, формування умінь та навичок з відповідним виходом на професійну діяльність. Щодо знань, то слід відмовитися від категоричної думки про те, що глибокі та міцні знання можна здобути виключно під час аудиторного навчання у вищій школі. Необхідною умовою мобілізації всіх, хто навчається, на якісну підготовку їх як майбутніх спеціалістів, має бути відповідна програма самостійної пізнавальної діяльності, її навчально-методичне та організаційно-педагогічне забезпечення. Розробка цього документа повинна ґрунтуватися на концепції забезпечення освітнього процесу, відповідати профілю підготовки, враховувати як традиції, так і конкретні специфічні умови праці. Останні повинні брати до уваги вихідні дані, до яких, можливо, у першому наближенні, віднести: науково-методичний потенціал викладачів, готовність кожного з них до такої роботи, коли доводиться відмовлятися від існуючих стереотипів; рівень підготовки студентів; можливості навчально-методичного та технічного забезпечення студента з боку навчального закладу; форми занять, змісту та структури підготовки з тієї чи іншої спеціальності.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Касьянова О.М., Шахова Г.А., Разумна А.Г., Стриженко Т.О., Каруник К.Д., Харківський В.С., Зюзько В.В.

Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена: по-перше, чинним законодавством України щодо розвитку освіти, зокрема Законом України «Про освіту» (ст. 42), у якому вперше подано тлумачення терміна «академічна доброчесність» як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до отриманих результатів; по-друге, за тривалий історичний період свого існування людство накопичило величезну кількість теоретичних і практичних знань, які в цей час інтенсивно зростають, а результати наукових пошуків описуються в працях різних науковців; по-третє, необхідність забезпечення якості вищої освіти, яка передбачає становлення майбутніх фахівців на засадах загальнолюдських і професійних цінностей, що створює фундамент соціального, економічного та культурного розвитку українського суспільства.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих результатів. За даними низки досліджень, в українському науково-освітньому просторі було виявлено факти неналежного ставлення студентів та викладачів до навчального процесу та своїх обов'язків, упереджене оцінювання чи зловживання своїми правами з боку учасників навчального процесу, прояви низької академічної культури, плагіату, списування тощо, а також відсутності на системному рівні інституційних механізмів боротьби із зазначеними фактами. Відтак, формування академічної культури, що базується на довірі, чесності, прозорості, реальному навчанні, справжній науковій роботі дуже важливе для українського освітньо-наукового простору.

Реалізуючи провідні ідеї Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) кафедра педагогіки, філософії та мовної підготовки Харківської медичної академії післядипломної освіти на всіх циклах тематичного удосконалення з педагогіки для викладачів закладів вищої та післядипломної медичної освіти проводить лекції, семінари та практичні заняття, на яких слухачі отримують знання, практичні уміння та навички щодо основних положень академічної доброчесності, а також упровадження цих положень у власну професійно-педагогічну діяльність. Як показують результати опитування слухачів, запобігання плагіату, фальшуванню та шахрайству, підтримка академічних стандартів, чесності й ретельності у викладацькій діяльності, наукових дослідженнях

забезпечить піднесення якості вищої освіти, а отже, підвищення конкурентоспроможності випускників та репутації навчальних закладів.

Отже, підвищення якості вищої та післядипломної освіти можливе за умови формування академічної культури учасників навчального процесу як морального кодексу та етичних правил цивілізованого наукового та освітнього співтовариства. Сприяння розвитку академічної доброчесності студентів, слухачів, викладачів та персоналу навчальних закладів слугує формування відповідних знань, умінь, навичок та морально-етичних переконань щодо необхідності подолання вад зловживань і неналежного ставлення до своїх обов'язків.

Перспективи подальшої роботи вбачаємо у визначенні академічної доброчесності як однієї з найважливіших аспектів діяльності вищої школи як соціального інституту.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Коваленко М.М., Михалик О.І.

*Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького,
м. Львів*

Інформатизація освіти є головним напрямом модернізації інформаційних технологій. Задача інформатизації полягає в оперативному поновленні інформації про розвиток науки та техніки, отриманні інформації про навчальний процес, що дозволяє вносити необхідні корективи. Важливу роль у цьому процесі відіграють інформаційні сайти вузів. Вони є не лише джерелом інформації про діяльність закладу, а й засобом комунікації та інтеграції в інформаційний простір.

У Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького впроваджено медичну інформаційну систему Misa для розміщення навчальних матеріалів: презентацій лекцій, відеоматеріалів до них; навчально-методичне забезпечення; самостійні роботи; тренувальні тестування для підготовки до ліцензійних іспитів (“Крок 1”, “Крок 2”, “Крок 3”). “Крок 1” і “Крок 2” проводяться на додипломному навчанні, а “Крок 3” – на післядипломному (для лікарів-інтернів з 2007 року, а для провізорів-інтернів з 2018 року). Ліцензійний інтегрований іспит “Крок 3” є обов'язковою складовою частиною атестації лікарів та провізорів-інтернів. Важливим також залишається теоретико-методологічне забезпечення професійної підготовки спеціалістів. Для підвищення ефективності навчання методи усного викладу фахового матеріалу повинні поєднуватися з наочними та практичними методами, цьому сприяє застосування інформаційних технологій в освітньому процесі вищого навчального закладу.

Дистанційне навчання передбачає використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, що забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та слухачів на додипломному та післядипломному етапах

навчання та самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. Перевагою системи дистанційного навчання з використанням платформи “moodle” є можливість залучення лікарів і провізорів-інтернів, які проходять навчання на базах стажування впродовж заочного циклу інтернатури до продуктивної підготовки до ліцензійного іспиту “Крок 3” та оптимізації системи контролю їх знань.

Запровадження дистанційного навчання дозволить інтернам проходити перетестування в зручний для них час з обов’язковим контролем терміну виконання тестів та можливістю виявити власні помилки; викладачам – здійснювати контроль за підготовкою до “Крок 3” дистанційно й забезпечити безперервність підготовки до ліцензійного іспиту.

Теоретичні та прикладні аспекти організації навчального процесу у вищій школі повинні розглядатися з урахуванням досягнень сучасної науки та розвитку нових технологій. Компетентність фахівця важлива для орієнтування в інформаційному просторі, вирішенні завдань у своїй професійній галузі.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Коваленко Т.І.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Комунікабельність – це невід’ємна частина спілкування кожного педагога, майстерність педагогічного спілкування – найголовніший навичок викладання. Високі досягнення в праці будуть лише в того педагога, який розуміє мету своїх студентів, їх особистість та прагнення. Тому це питання є досить важливим для сучасного педагога.

Теоретичні та практичні знання, навички, уміння для педагога – це не є головним для досягнення успіху у своїй діяльності. необхідно шукати особистісний підхід до кожного студента, ураховуючи його мету, прагнення, риси характеру та темперамент.

У спілкуванні з групою студентів на занятті виникають різні ситуації, які випробовують на міцність педагога. Наприклад, коли при проведенні практичного заняття одному-двом студентам доводиться робити постійно зауваження, безпосередньо, це може вплинути на витримку викладача. У цьому випадку необхідно перейти на новий психологічний рівень. Наприклад, використати гумор та перевести ситуацію з негативної на позитивну. Навчитися помічати здібності студентів та орієнтувати їх на відповідну діяльність. Уміти організувати й керувати групою діяльністю студентів. Саме це є здатністю ефективно комунікувати зі студентом або групою студентів (Нестерова, 2007).

Усі люди мають різний рівень розвитку комунікативних якостей і залежить цей рівень від життєвого досвіду, від навколишнього

середовища, а також від оточуючих; від умов виховання й від особистих якостей людини (Петровская, 2006).

Комунікативна компетентність містить уміння встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми; володіти змістовною інформацією та вмінням використовувати її, а також здатністю до партнерської взаємодії та досягнення взаєморозуміння (Татур, 2004).

Аналіз теоретичних та практичних досліджень і педагогічної практики дозволяє зробити висновок, що невід'ємною часткою успішної роботи будь-якого викладача є комунікативно-мовні здібності, комунікативна компетентність та креативність.

На основі теоретичного аналізу наукових робіт, присвячених вивченню комунікативної компетентності, можна зробити висновок, що для підвищення рівня комунікативної компетентності необхідно: об'єктивно сприймати партнерів по взаємодії, знаходити адекватний стиль і тон при спілкуванні, ураховувати індивідуальні особливості, уміння активно слухати, вільно володіти вербальними, невербальними, комп'ютерними засобами комунікації.

Для підвищення своєї комунікативної компетентності необхідно дотримуватися таких правил спілкування: бути ввічливим зі студентами та колегами; дивитися в очі співрозмовнику; мотивувати студентів, включаючи їх в різноманітні види діяльності; хвалити при необхідності партнера по спілкуванню; запобігати критичної оцінки особистості партнера; уміти за допомогою аргументів відстоювати свою точку зору; стимулювати інтерес студентів; уміти вести заняття в режимі діалогу та дискусії, створюючи атмосферу, у якій студенти хотіли б висловлювати свої сумніви, думки та точки зору на обговорюваний предмет; створити доброзичливий фон навчального процесу та мати вплив на студентів; володіти комп'ютерними технологіями й використовувати їх у навчальному процесі.

Саме завдяки цих правил спілкування викладач може знайти спільну мову з аудиторією та мати високий рівень своєї компетентності.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ АДАПТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ОБ'ЄКТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кольцова Л. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Одним із важливих компонентів освітнього процесу у вищій школі є педагогічний контроль, який дозволяє виявити, виміряти та оцінити знання, уміння та навички здобувачів освіти (Кайдалова, 2006). У наш час інформаційних технологій усе більшого розповсюдження набуває такий метод педагогічного контролю як комп'ютерне тестування, який

позбавлений таких традиційних недоліків інших методів контролю знань як неоднорідність вимог, суб'єктивність екзаменаторів та невизначеність системи оцінок (Федорук, 2008). У той же самий час як традиційне комп'ютерне тестування, яке відбувається за рахунок стандартизованих тестів, поступово втрачає свою актуальність (Никифоров, 2011), перспективним видається застосування комп'ютерного адаптивного тестування (КАТ). Під адаптивним тестовим контролем розуміють комп'ютеризовану систему науково обґрунтованої перевірки та оцінки результатів навчання, що володіє високою ефективністю за рахунок оптимізації процедур підбору характеристик знань, їх кількості, послідовності та швидкості пред'явлення з урахуванням особливостей підготовки випробовуваних (Голованова, 2010).

Наразі можна виділити три типи адаптивного тестування: пірамідальне, flexilevel-контроль, та stradaptive (Федорук, 2008). За умови відсутності попередніх оцінок, застосовується пірамідальне тестування, при якому всім випробовуваним надаються завдання середньої складності й уже потім, у залежності від відповіді, кожному дається завдання легше чи важче. У разі ж flexilevel тестування, той, хто проходить тестування, спочатку самостійно обирає рівень складності, з поступовим наближенням до реального рівня знань. Третій варіант – stradaptive (від англ. stratified adaptive), коли тестування проводиться за допомогою банку завдань, розподілених за рівнями складності. Якщо здобувач правильно відповідає на завдання, то його наступне завдання – з вищого рівня складності; у випадку неправильної відповіді – з нижчого рівня складності. Комп'ютерне забезпечення, яке дає змогу реалізувати адаптивне тестування, представлене системами CATSim (Assessment Systems Corporation, 2012), Adaptest, Assessment Center, Winsteps, та іншими.

Серед основних переваг використання адаптивних тестів можна виділити наступні (Войтович, 2014): урахування індивідуальних здібностей студента та досягнення достатньої точності оцінки шляхом виключення з його тесту занадто легких або важких питань; використання широкого банку завдань різних рівнів складності полегшує диференціацію навчальних досягнень сильних і слабких здобувачів освіти; зменшення тривалості тесту та кількості поставлених завдань, дозволяє знизити ступінь стомлюваності випробуваного; високий рівень мотивації в найслабших студентів за рахунок виключення з тесту надмірно важких завдань; практично виключається можливість списування правильної відповіді в сусіда; підвищення достовірності тестування, оскільки виключається швидке вивчення банку завдань шляхом швидкого перегляду всіх варіантів на комп'ютері.

Недоліки адаптивного тестування: вимагає великих розмірів вибірки завдань та широкий досвід педагогів, які беруть участь у розробці тестових питань; необхідність калібрування банку завдань; студент

позбавляється можливості повернутися до вже пройденого питання та виправити відповідь; можливість застосування тільки за допомогою персонального комп'ютера.

Висновки. Здійснений теоретичний аналіз наукових джерел дозволяє зробити висновок, що адаптивне тестування сприяє підвищенню якості оцінювання освітніх досягнень студентів з урахуванням їх індивідуальних психолого-інтелектуальних особливостей.

ДИСТАНЦІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ МІЖ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ І СТУДЕНТАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Комишан А.І., Банделет К.О.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Культура спілкування, на нашу думку, є визначальною в процесі взаємодії педагогів та студентів. Наші спостереження свідчать:

По-перше, культура спілкування як процес передбачає встановлення й розвиток контактів між педагогом та студентом, що зумовлені потребами суспільної діяльності та містить обмін інформацією та сприйняття один одного.

По-друге, здатність і спроможність педагога ефективно взаємодіяти зі студентами сприяє ступеню їхнього інтересу до навчальної дисципліни та формуванню внутрішньої мотивації до навчання.

По-третє, майбутньому фахівцеві з вищою освітою вкрай важливо сформувати необхідні та достатні компетентності щодо встановлення взаємовідносин на таких морально-етичних принципах: доброзичливість, повага, терпіння, порозуміння, а також корпоративна етика тощо.

Усе це в подальшому має переноситись у площину майбутньої професійної діяльності випускника закладу вищої освіти (ЗВО).

В умовах сьогодення неможливо уявити комунікацію між людьми без використання сучасних технологій та програм. Електронна пошта, месенджери та програми для відеодзвінків уможливають спілкування крізь простір та час.

Одним з різновидів узаємодії педагога та студентів є *дистанційне спілкування* – таке, що не передбачає особистого контакту. На цей час воно активно застосовується, адже це дозволяє зекономити час та особисті ресурси як науково-педагогічному працівнику, так і студентам. Водночас із використанням в освітньому процесі такого виду спілкування виникають проблеми, які пов'язані незнанням етикету телефонних дзвінків, листування тощо. Це запізні/заранні дзвінки та листи, використання смайликів в електронних листах та повідомленнях, невикористання форм ввічливості і т. ін. За нашими спостереженнями, частіше порушують норми етикету студенти. Зазвичай, це пов'язано з тим,

що студенти звикли спілкуватися в мережі спрощено: скорочують слова, речення, не розставляють розділові знаки, замінюють слова смайлами й т. ін. Інколи вдаються до цього й науково-педагогічні працівники.

Поясненнями цього є те, що з одного боку, під час вивчення будь-яких навчальних дисциплін, і в першу чергу таких як «Риторика» та «Етикет», правилам дистанційного спілкування відводиться недостатньо часу. Його вивчення покладається лише на ініціативу здобувача вищої освіти. З іншого боку, питання культури спілкування педагогів, узагалі, та їхнього дистанційного спілкування, зокрема, має приділятися серйозна увага. Воно має проходити на всіх рівнях управління закладу вищої освіти та мати місце при підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Виходячи з викладеного, розуміємо, що для формування в студентської молоді культури дистанційного спілкування має бути покладено культуру спілкування в системі «педагог-студент» під час навчальних занять, консультацій та інших умовах очного спілкування на основі гуманістичного, компетентнісного та діяльнісного підходів. При цьому педагог ЗВО повинен усвідомлювати, що якісно організований процес взаємодії сприяє розвитку колективізму й співдружності, та є одним із важливих чинників, що сприяє ефективному дистанційному спілкуванню. Дієвим інструментарієм що до цього питання є використання як під час навчальних занять, так і в ході самостійної роботи студентів активних та інтерактивних методів навчання. Їх результативність доведена вітчизняними та зарубіжними дослідниками й практиками щодо формування предметних компетентностей та компетентностей особистості майбутнього фахівця. Головним тут є те, що педагог виступає в ролі фасилітатора, коуча, тьютора та модератора.

Дотримання на заняттях демократичного стилю керівництва навчально-пізнавальною діяльністю студентів на основі творчої співпраці сприяє якості дистанційного спілкування та формуванню комунікативних компетентностей для майбутньої професійної діяльності.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Комишан А.І., Корон А.О.

Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, м. Харків

Підготовка соціальних працівників у закладах вищої освіти України була започаткована у 90-х роках минулого століття. У Кваліфікаційному довіднику з'явилися нові посади соціального працівника та спеціаліста із соціальної роботи. За ці роки вимоги до професійної підготовки соціальних працівників зросли. Це було обумовлено низкою факторів, а саме: модернізація вищої освіти, соціально-економічні зміни в суспільстві

та збільшення кількості категорій населення, що потребують соціального захисту (Файчук О. Л., 2013).

Фахівці соціальної сфери, за силою своїх професійних обов'язків, покликані сприяти гармонізації взаємовідносин людей, розвивати в них здатність та вміння долати соціальні колізії, впроваджувати ефективні, із соціально-педагогічного погляду, рішення та програми у різноманітних сферах соціальної практики та політики, що допомагають людям знайти душевну рівновагу та досягти соціального благополуччя (Спіріна Т. П., 2013).

Актуальність формування психологічної готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності визначається необхідністю створення умов для розвитку їх особистості, а також здатності створювати нові знання (Бацилева О. В., 2014).

Психологічна готовність соціальних працівників до професійної діяльності передбачає їхню професійну зрілість, що відображає рівень професійного розвитку та виявляється в прагненні до самовизначення та самореалізації засобами суспільно корисної діяльності. Показниками професійної компетентності соціальних працівників є здатність щодо вирішення актуальних завдань саме їхньої професійної діяльності чи професійного розвитку (Кісенко О. О., 2013).

Психологічна підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності має базуватись, перш за все, на якості певної особистості та її психічному стані, що спрямоване на забезпечення розвитку особистості для ефективного виконання майбутньої професійної діяльності. «Якість особистості» передбачає сформованість певної системи психологічних якостей і професійних умінь у майбутніх соціальних працівників, які необхідні для їх професійної діяльності, а «психічний стан» – гуманістичну спрямованість та прагнення до успіху в професійній діяльності (Поліщук В.А., 2013).

На нашу думку, психологічна підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності має складатися з таких компонентів: *мотиваційного* – потреба досягнення успіху в майбутній професійній діяльності та позитивне відношення до професії; *орієнтаційного* –спрямованість образу соціального працівника; *особистісного* – розуміння власних психологічних якостей; *рефлексивного* – здатність адекватно оцінювати себе та інших, а також уміння розпізнавати сприймання себе іншими людьми. Ми вважаємо, що підхід має сприяти формування в майбутніх соціальних працівників психологічних компетентностей як важливої складової їхньої професійної компетентності.

Таким чином, психологічну підготовку майбутніх соціальних працівників до їх професійної діяльності доцільно розглядати як складову загальної проблеми підготовки до професійної діяльності та здійснювати

шляхом формування всіх її компонентів, при домінуючій ролі того чи іншого компонента, у залежності від виду діяльності, в умовах спеціально організованого навчання, що має бути спрямоване на оволодіння знаннями, уміннями, навичками та іншими компетентностями майбутніх соціальних працівників.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПІДХІД ЩОДО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Комишан А.І., Шляєва К.І.

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, м. Харків

Сучасна система організації освітнього процесу у вищій школі має бути спрямована на формування в студентської молоді самоактуалізації та саморозвитку через самостійну навчально-пізнавальну діяльність.

Безумовно, на рівень компетентності випускника закладу вищої освіти впливає низка різних чинників, що мають як внутрішній, так і зовнішній характер. У рамках проблеми, яка нами досліджується, зосередимося на чинниках, що стосуються певного науково-педагогічного працівника, який повинен створити такі умови співпраці зі студентською молоддю в рамках конкретної навчальної дисципліни, що сприяли б якісному засвоєнню змісту навчання не тільки в аудиторії, а й поза нею – самостійній роботі студента. Важливим щодо цього питання є чітке усвідомлення самостійної роботи як специфічної форми навчально-пізнавальної діяльності студента, що детермінується такими її компонентами, як: самовдосконалення, особистісне зростання, поглиблення знань, розширення світогляду тощо.

Зазначимо, що в контексті порушеної нами проблематики є значущими дослідження таких аспектів: *методологія організації самостійної роботи студентів* (С. Архангельський, Ю. Бабанський, А. Вербицький, В. Вергасов, О. Киричук, І. Лернер, С. Матушкін та ін.); *індивідуалізація та диференціація навчання в процесі самостійної роботи студентів* (Б. Ананьєв, В. Володько, Є. Климов, О. Леонтєв, В. Рибалка, С. Рубінштейн та ін.); *оцінювання якості та ефективності самостійної роботи студентів* (В. Єфімов, Н. Краєвська, Н. Кузьміна, Р. Машанова, А. Молибг, Л. Русаков та ін.). Дослідники одностайні в тому, що самостійна навчальна діяльність є дуже важливою для професійного та особистісного розвитку студентів, адже за її допомогою можливе формування самостійності, ініціативності, креативності, професійної культури та культури розумової праці, що є основою саморозвитку та самовдосконалення особистості майбутнього фахівця з вищою освітою.

Актуальною сьогодні є не освіта «на все життя», а освіта «впродовж життя». У такому підході важливою є здатність та спроможність майбутнього фахівця з вищою освітою не тільки швидкого самостійного

пошуку та опрацювання необхідних джерел інформацій, а й ефективно її використання в рамках тих завдань, що необхідно виконати. Це означає, що значення самостійної роботи студента виходить далеко за межі окремої дисципліни.

Ураховуючи викладене, нами було проведено опитування студентів факультету психології та філологічного факультету, які здобувають вищу освіту на бакалаврському рівні стосовно того, якою вони вбачають організацію їхньої самостійної роботи з боку педагога, що хотіли б змінити (удосконалити), чого їм бракує щодо більш якісної їхньої організації самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни. У рамках співбесід із цього питання нами було з'ясовано, що ключовими для студентської молоді є: чітка постановка завдань для самостійної роботи, визначення мети, процесу та результату самостійної роботи, надання необхідних роз'яснень щодо вирішення завдань самостійної роботи, можливого алгоритму їхніх дій з виконання завдань самостійної роботи, а також визначення системи їхнього оцінювання з усіх складових за результатами навчання.

Виходячи з викладеного, нами пропонується створення організаційно-педагогічних умов забезпечення самостійної роботи студентів, які зводяться до створення з кожної навчальної дисципліни методичного посібника, у якому було б відображено: короткий опис навчальної дисципліни; плани всіх практичних видів занять (семінарів, практичних занять, лабораторних робіт), що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни; рекомендовані джерела інформації; завдання для підготовки до практичних видів занять; індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів; тематичний глосарій; методичні поради, вказівки та рекомендації студентам стосовно кожної теми та тем практичних видів занять; методика контролю успішності навчання. Усі зазначені складові посібника мають бути представлені як чітка єдина система.

ПЕДАГОГІЧНІ ВПРАВИ Й ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Котелюх М. Ю.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Педагогічні науки не залишаються без змін, вони наповнюються новітніми засобами майстерності. Це дозволяє викладачеві оволодівати основами педагогічної діяльності на засадах гуманізму й партнерських стосунків, налагоджувати співробітництво з майбутніми фахівцями.

Наведемо приклади таких вправ до тренінгу: «Пізнай себе: сьогодні й завтра» для здобувачів вищої освіти.

Вправа 1. Уявіть собі, що Ви складаєте сценарій виступу серед колег на медичному симпозіумі. Запланували тему, зміст доповіді до 5–8 хв. На

симпозіумі були присутні журналісти й репортери. Після доповіді Вам поставили запитання. Коли у Вас з'явилися професійні інтереси та чим Ви поясните наукову захопленість озвученою проблемою? Що Ви відчували, коли готувалися до публічного виступу? Ви отримали задоволення від виступу на медичному симпозіумі? Що у Вашому професійному житті має змінитися? Як би Ви змінили тему й зміст виступу, якщо це були б пацієнти та їхні родичі? Що Ви заплануєте змінити в собі, щоб краще розуміти потреби пацієнтів? До якого висновку Ви дійшли?

Вправа 2. Погодьтесь, що специфіка Вашої професійної діяльності зобов'язує надавати допомогу пацієнтам похилого віку. Поговоріть із собою в кінці робочого дня. Знайдіть відповіді на запитання. У чому полягає специфіка спілкування з такими пацієнтами й що я про це знаю? Чи маю я досвід такого спілкування у власній родині? Чи маю я право робити зауваження й докоряти людині похилого віку? Як мені навчитися контролювати власні дії та вчинки в екстрених ситуаціях? Як виглядає ситуація, коли правда на боці пацієнта? Як почуввається пацієнт у нових обставинах? Чи готовий пацієнт мені «відкрити душу й серце», розповісти про наболіле?

Такі вправи є доступними для майбутніх лікарів, оскільки вони стосуються їхніх роздумів, досвіду поведінки у власній сім'ї, про яку вони згадують, порівнюють приклади спілкування з пацієнтами різного віку. Здавалося, чи можливо простими реченнями зрозуміти власну душу, відчути іншу людину? Однак, як свідчать результати співбесіди з такими здобувачами вищої освіти, настрої у них позитивний, і вони готові вислуховувати й допомагати пацієнтам.

Інтелектуальний потенціал майбутніх лікарів розкривають і формують такі сучасні форми як квест, флешмоб. Пропонуємо квест «Мобільна медична допомога населенню», виконання якого спрямоване на активізацію інтелектуальних здібностей учасників освітнього процесу, а саме тих, хто складає завдання, і тих, хто їх виконує. Наведемо приклади таких завдань.

Завдання для станції «Палата хворого». Пацієнт відмовляється від лікування, упевнений, що йому так багато приписів не потрібно, оскільки раніше від лікувався лише нетрадиційними способами. Ваші дії та методи роботи з пацієнтами?

Завдання для станції «Медичний консилиум». Родичі хворого не погоджуються з висновками медичного консилиуму та вважають, що їм не пощастило з лікарями. Вони мають сумніви щодо доцільності призначених медичних препаратів. Загалом, на їхню думку лікарі тісно пов'язані з фармацевтичними представниками й мають, напевно, користь із цього. Ваші дії та методи роботи з родичами хворих?

Доречно зазначити, що виконання завдань вимагає від здобувачів вищої освіти правильного тлумачення проблеми, її розуміння,

оригінального творчого розв'язання. У виконанні завдань практикується українська та іноземні мови . Доцільно зауважити, що саме під час квесту майбутні лікарі уявляють цілі співробітництва та партнерства, розуміють значущість колективного розв'язання проблем.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МІКРОБІОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Коцар О.В.

Харківський національний медичний університет м. Харків

Інтенсивний розвиток українського суспільства, інформативність наукового та навчального процесів, висока конкурентоспроможність при працевлаштуванні закликають до розвитку нових якостей у студентів: не тільки досягнення теоретичних знань, але й здатність застосовувати отримані знання на практиці, високий рівень інтелектуального розвитку, ініціативність, мобільність, креативність. Головне завдання сучасного вузу - це підготовка студентів, здатних нестандартно та гнучко мислити, уміти вчасно реагувати на сформовані труднощі в різних ситуаціях. При цьому викладач виконує мотиваційно-організаційну функцію, а студент - пізнавальну. Основні ознаки сучасного лікаря - це постійне прагнення до самоосвіти, вивчення нових методів лабораторної діагностики, схем лікування. Він повинен уміти правильно оцінити результати лабораторних досліджень, підібрати при цьому коректне лікування.

Особливого значення набуває якість освіти з мікробіології, вірусології та імунології, які адаптовані до нової системи медичної освіти. Мікробіологія і вірусологія є базовими науками, що поєднують питання фундаментально-теоретичної та клінічної медицини, а імунологія тісно пов'язана з клінічною медициною. Знання цих дисциплін необхідні кожному лікарю, незалежно від спеціальності.

Викладання дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» включає в себе лекційний курс, практичні заняття та відвідування науково-дослідного гуртка для студентів.

Лекції присвячуються теоретичним питанням з дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія». В аспекті вдосконалення навчального процесу використовуються сучасні комп'ютерні технології, які дозволяють значно підвищити інформативність, ілюстративність і сприйняття навчального матеріалу. Мультимедійна лекція дозволяє надати можливість викладачеві детально пояснити матеріал. Такі презентації підвищують рівень емоційної та професійної зацікавленості студентів, що є одним з найважливіших завдань освітнього процесу.

Мета практичних занять – це засвоєння теоретичного матеріалу з предмета, оволодіння мікроскопічного, бактеріологічного, серологічного та вірусологічного методів лабораторної діагностики. Студенти вивчають біологічні властивості мікроорганізмів, патогенез, особливості клінічної

картини, особливість імунної відповіді, методи лабораторної діагностики, принципи раціональної антибіотикотерапії, а також профілактику інфекційних захворювань.

Робота студентів у науково-дослідному гуртку сприяє розвитку професійних умінь і навичок у реалізації майбутнього лікаря-бактеріолога. Поглиблене вивчення теми, яка зацікавила студента, з науковим поясненням з боку висококваліфікованого викладача, залучає студентів до науково-дослідницької роботи.

Високі методичні рівні організації навчального процесу визначають подальший інтерес студентів до професії лікаря, сприяють засвоєнню нових знань, мотивують професійну орієнтацію, прагнення до глибокого пізнання мікробіологічних процесів. Таким чином, використання комп'ютерних технологій для лекцій, практичні заняття, відвідування науково-дослідного гуртка з мікробіології є ефективними засобами, що дозволяють студентам закріплювати отримані знання та підвищувати якість навчання шляхом збільшення наочності матеріалу.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кочнєва О. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Професійна спрямованість має особливе значення в процесі формування та самовизначення молоді. Проблеми професійної готовності та спрямованості особистості розглядаються в працях багатьох дослідників. Формування професійної ідентичності більшість науковців розглядає у контексті формування професійної самосвідомості, професійного «Я» особистості.

Професійну спрямованість можна розглядати як емоційно-оцінну складову професійної самосвідомості фахівця, що містить такі компоненти: професійна самооцінка, задоволеність професією, інтерес і схильність до професійної діяльності, ставлення до професійної підготовки, мотивація навчально-пізнавальної діяльності. Водночас питання формування професійної спрямованості майбутніх медичних лікарів вивчені недостатньо.

Сучасні психолого-педагогічні науки та виховна практика для вдосконалення процесу формування і розвитку особистості студента намагається використовувати особистісно-орієнтований підхід. Він має суттєво змінити виховний процес, зробити його гуманним, наповнити його високими моральними якостями, закласти засади справедливості і поваги, максимально розкрити потенційні можливості студента, стимулювати його до саморозвитку, реалізації «Я – концепції».

Зокрема, О. Денисова вважає, що становленню професійної ідентичності студентів-медиків в освітньому процесі закладу вищої освіти

сприяють психологічні та педагогічні умови Професійна ідентичність майбутніх лікарів пов'язана з психологічними умовами розвитку, на думку дослідниці, це: позитивне і професійно-орієнтоване ставлення до професії; розуміння значущості професії для себе та оточуючих; здатність сприймати інформацію від носіїв професії та визначення особистої позиції цінностей відносно моделі поведінки у соціальному середовищі.

Педагогічними умовами розвитку професійної ідентичності майбутніх лікарів О. Денисова вважає: особистісно-орієнтований підхід до освіти. Це можливість використання технологічних механізмів виховання, розрахованих на залучення всіх компонентів структури особистості (свідомість, емоції, воля) у соціальній міжособистісній взаємодії.

Особистісно-орієнтоване виховання допомагає студенту краще розкрити свою самосвідомість. Використання цього підходу забезпечує працю педагога і студента в єдиному емоційному просторі, що запобігає психологічному напруженню особистості, яка знаходиться у процесі формування. Студент має щоразу відчувати, що зустріч з викладачем відкриває для нього нові можливості для вдосконалення своїх знань та умінь та подальшої самореалізації.

Таким чином, для розвитку професійного спрямування студентів медичних закладів важливо створити у педагогічному процесі такі умови, щоб студенти мали адекватне уявлення про обрану професію та не розчарувалися у майбутньому, сформували представлення про її сутність, та мали змогу сприйняти її як засіб особистісної самореалізації. Для студентів медичних закладів вищої освіти, це є дуже важливою мірою, бо від їх професійної самосвідомості і компетентності невдовзі буде залежить здоров'я пацієнтів. Ціннісне ставлення до професії та високий рівень професійної спрямованості спонукає майбутніх лікарів до постійного самовдосконалення, стимулює їхній професійний розвиток, забезпечує особистісну самореалізацію.

Удосконалення організації навчального процесу у закладах вищої освіти повинно забезпечити підвищення якості педагогічної освіти та базуватися на засадах гуманності, особистісно-орієнтованого виховання, самореалізації студентів.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Краснікова Л.В., Штанюк Є.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Майже сто років тому американський філософ і педагог Джон Дьюї казав: «Якщо ми вчимо сьогоднішніх студентів так, як ми вчили вчорашніх, ми позбавляємо їх завтрашнього дня», тому використання інтерактивних технологій у навчальному процесі ЗВО дозволяє реалізувати як новітні, так і роками відпрацьовані педагогічні прийоми,

оскільки поєднує безсумнівні переваги сучасних технологій з перевагами звичайної дошки. Усе це обумовлює актуальність використання інтерактивної дошки (ІД) у навчальному процесі у вищій школі.

Інтерактивність – це одна з умов навчання в добу цифровізації. За дослідженнями психологів, люди запам'ятовують тільки 20% того, що бачать, 30% того, що чують, 50% того, що бачать і чують, та 80% того, що вони бачать, чують і роблять одночасно. На основі цих даних можна сказати, що використання інтерактивних технологій може в декілька разів поліпшити якість знань студентів.

ІД може змінити викладання та навчання в різних напрямках:

- Презентації та демонстрації. ІД – це візуальне джерело, яке допомагає викладачу пояснювати новий матеріал дуже жваво та цікаво.

- Активне залучення студентів до навчального процесу. ІД допомагає також викладачеві перевіряти знання студентів. Правильні запитання для пояснення матеріалу дають можливість дискутувати студентам, узаємодіяти та краще засвоювати матеріал.

- Поліпшення процесу заняття. Робота з ІД передбачає просте, але й творче використання матеріалів.

ІД у сукупності з персональним комп'ютером дає інтерактив, мультимедіа, моделінг, комунікативність і новий рівень продуктивності навчання (Журавльва Л.В., Павлова Т.Ю., 2009).

Інтерактив – почергова взаємодія сторін (викладач, студент, ІД).

Мультимедіа – уявлення об'єктів або процесів за допомогою фото, відео, анімації та ін.

Моделінг – імітаційне моделювання реальних об'єктів, процесів, явищ тощо.

Комунікативність – можливість безпосереднього спілкування студента та викладача.

Продуктивність – при роботі з групою саме ІД дозволяє підвищити продуктивність процесу навчання, допомагаючи викладачу задіяти всіх студентів, фокусувати їх увагу.

Перевагою всього цього є те, що інформація дається дозовано, аудиторія тримається в постійній увазі, усі студенти працюють в одному темпі, який задає викладач (Вітіска Н.І., Шабанова Ф.І., 2011).

ІД реалізує принцип наочності як окремого студента, так і всієї групи студентів, що залучені до процесу навчання.

Більш обґрунтоване використання ІД у тому випадку, коли неможливо побачити й спостерігати за реальним об'єктом або процесом (<https://www.viewsonic.com/library/education/jumpstart-engagement-interactive/>).

При підготовці до іспиту будь-якої складності на ІД можна демонструвати як завдання, так і наочний матеріал та готові тестуючі програми, що дозволяє вивчити й відпрацювати більший обсяг інформації за більш короткий час (Іванова І.І., 2013).

Отже, використання ІД на занятті дозволяє вирішити такі завдання як введення новизни в навчальний процес, підвищення інтересу до заняття, збільшення можливості мимовільного запам'ятовування матеріалу, виокремлення з матеріалу головного, його систематизація та покращення успішності студентів.

«МЕТОД ПРОЕКТІВ» У ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТА «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

Кушта Ю.Ф., Андрющенко В.П.

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
м. Львів*

Метод проектів – це освітня технологія, що спрямована на здобуття студентами знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок, завдяки системній організації проблемно орієнтованого навчального пошуку. Останнім часом цьому методу приділяється велика увага в багатьох країнах світу. Метод проектів набув поширення й популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних знань і можливостей з їх практичним застосуванням для розв'язання конкретних проблем дійсності в спільній діяльності студентів.

«Все, що я пізнаю, я знаю, навіщо це мені потрібно, де і як я можу застосовувати ці знання» - основна теза сучасного розуміння методу проектів. На кафедрі загальної хірургії медичного університету реалізується інформаційно – навчальний «метод проектів». Так, для прикладу, при вивченні теми «Онкологія» декілька студентів академічної групи детально готують питання стосовно клінічної симптоматики в пацієнтів з пухлинними захворюваннями, інші 2 – 3 студенти знаходять у науковій літературі існуючі сучасні систематизації пухлинних процесів, у тому числі й міжнародні класифікації. Наступні, більш підготовлені студенти (2 – 3 особи), виявляють у доступних джерелах, у тому числі в мережі Internet, усі можливі методики діагностики стосовно хворих з доброякісними та злоякісними новоутвореннями різної локалізації. Інша група (3 – 4 студенти) детально опрацьовує методи консервативного медикаментозного лікування пацієнтів із злоякісними пухлинами. При цьому, один студент вичерпно представляє інформацію щодо хіміотерапії, інший - про гормонотерацію, наступний проводить пошук стосовно променевої терапії, ще інший студент інформує всіх про особливості імунотерапії. Окремі студенти (2 – 3) детально готують питання хірургічного лікування онкологічних хворих. Один з них висвітлює принципи дотримання правил аластики та антиластики при виконанні операційних втручань, інший – акцентує увагу на радикальних операціях, наступний – на паліативних операційних втручаннях в онкохірургії. Ще 1 – 2 студенти представляють розділ ад'ювантної та

неоад'ювантної комбінованої терапії при злоякісних захворюваннях. На підсумковому занятті кожен студент презентує виконану роботу. Таким чином, завдяки «методу проектів» кожен з присутніх має можливість отримати значно більший обсяг інформації, ніж при підготовці до занять за підручниками.

При вивченні анестезіологічної тематики, яка входить у програму загальної хірургії, принцип методу проектів полягає в наступному. Декілька студентів (найоптимальніше 2 – 3), проводять науковий пошук інформації про особливості місцевої, інші 2 - 3 – про способи регіональної анестезії, наступні 3 - 4 готують матеріали про загальне знечулення. Інша група студентів (2 – 3 особи) у науковій літературі виявляють можливі ускладнення при виконанні хірургічних операцій та способи їх уникнення (профілактики). Ще 2 – 3 студенти готують перелік різних хірургічних захворювань та види знеболення, що показані при операціях із приводу цих хвороб. Наступні 2 – 3 осіб здійснюють пошук даних з основ серцево – легеневої реанімації, сучасних тенденцій у цьому напрямі. На завершальному занятті відбувається обмін науковою інформацією. Таким чином, студенти мають можливість отримати більший обсяг знань.

Отже, «метод проектів» як форму альтернативного навчання студентів, доцільно широко використовувати при вивченні всіх предметів у вищих медичних навчальних закладах, особливо тематики практичного спрямування.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ «МЕТОДУ КЕЙСІВ» ПРИ ВИВЧЕННІ ПРЕДМЕТА «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

Кушта Ю.Ф., Яремкевич Р.В., Кушта Н.В.

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
м. Львів*

«Метод кейсів» – метод інтерактивного навчання, заснований на розгляді конкретних ділових ситуацій, казусів, випадків і спрямований на формування необхідних професійних і особистісних умінь, навичок. Кейс – технологія як навчальний метод, використовується для того, щоб задіяти комунікативні та творчі здібності студентів, навчити їх здобувати знання. «Метод кейсів» зародився ще в часи Арістотеля, який використовував його для навчання своїх учнів (студентів), серед яких були такі особистості як Олександр Македонський. Даний метод акцентує увагу не на самому процесі навчання, а на участі в обговоренні, де викладач виступає як модератор. Він спрямовує дискусії студентів відповідними питаннями та оцінює ідеї, що генеруються в студентській аудиторії. Це надає студентам практичний досвід застосування основ теоретичних знань, отриманих на лекціях і практичних заняттях. Обмін ідеями між студентами однієї групи є суттєвою перевагою «методу кейсів».

Так, при вивченні теми «Гостра анаеробна та специфічна хірургічна інфекція» на практичному занятті студенти по чергово обговорюють методи консервативного лікування пацієнтів. У процесі дискусії з'ясовується найбільш ефективний спосіб лікування. При аналізі способів хірургічного (операційного) втручання визначається найоптимальніший вид операції. Водночас, при вирішенні виконувати ампутацію ноги, пропонуються різні рівні цієї операції з необхідною аргументацією. Найбільш важливою та відповідальною темою курсу загальної хірургії є «Переливання крові та кровозамінників». На заняттях обговорюються особливості сучасної гемотрансфузії, можливі ускладнення даного процесу. Також студенти представляють різні тактичні підходи при виникненні ускладнень. Існує наступна закономірність: великий обсяг теоретичної інформації спричиняє більшу різноманітність практичних вирішень конкретного питання. У процесі дискусії студентів приймається найоптимальніше вирішення кожного клінічного випадку.

Безперечною перевагою «методу кейсів» полягає в тому, що процес навчання більш ефективний тоді, коли студенти навчають своїх колег або спираються на досвід інших учасників, ніж коли вони тільки слухають або конспектують заняття.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ САМОВИРАЖЕННЯ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Лей Сяо

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків*

Сьогодні студентська молодь спрямовує свої сили не лише на навчання в закладах вищої освіти, а постійно намагається реалізувати власний потенціал у швидкоплинному світі з метою визначення власного місця в цьому світі. Не є винятком і студенти з Китайської народної республіки (КНР), які у своєму прагненні самовираження досягають великих успіхів, про що свідчать постійно зростаючі здобутки академічного, творчого та спортивного характеру. Зазначимо, що процеси самовираження та самореалізації особистості студента в професійному та особистому плані тісно пов'язані. Адже одним із основних мотивів для китайських студентів є їх упевненість у тому, що вища освіта надає більше можливостей для культурного самовираження особистості та її подальшої самореалізації, особливо для студентів гуманітарного напрямку підготовки.

Основною сферою самореалізації студентів виступає виключно навчальна діяльність, у рамках якої здійснюється самовираження в науці, навчанні, творчості, а домінуючими зовнішніми стимулами самореалізації є думка батьків і педагогів. Китайські студенти здатні виявляти нестандартні схеми самовираження, проте актуальний рівень їх самореалізації низький через слабку мотивацію і, як наслідок, слабку активність та ініціативність. Недостатнє усвідомлення свого самовираження та наявність соціальних, етнокультурних та особистісних перешкод знижує можливості для самовираження [1; 2].

Література

1. Чжан Пэн Хао. Национально-психологические особенности самореализации личности российских и китайских студентов: дис. ... канд. психол. наук. М., 2015. 209 с
2. Zhou, J. China's Path to Achieve World-Class Education. *ASIANetwork Exchange*, 24(2), 2017. pp. 27–55, DOI: <https://doi.org/10.16995/ane.239>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР

Лу Баовень

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди м. Харків*

Освіта у XXI столітті отримала нові виклики та стала на шлях перетворень, цей процес викликаний змінами в економічному, соціальному та культурному житті людства. Важливо відзначити, що трансформація освітніх процесів – це не лише тренд західної освітньої

моделі, а й тенденція, яка охоплює увесь світ. Не винятком є і освітня система Китайської Народної Республіки (КНР). До сучасних тенденцій розвитку вищої освіти в КНР можна віднести:

✓ інтернаціоналізацію (створення умов для навчання іноземних студентів шляхом збільшення кількості освітніх програм, які викладаються не лише китайською мовою, а й англійською, російською тощо);

✓ прискорений перехід від освітньої моделі з акцентом на кількісні показники до підвищення якості надаваних освітніх послуг;

✓ підвищення якості та рівня освітньої інфраструктури (досягнення світових стандартів матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу);

✓ популяризація китайської освіти не лише технічного спрямування, а й гуманітарного спрямування в контексті «діалогу цивілізацій і гармонійного світу» (створення умов для поглибленого ознайомлення здобувачів освіти з надбаннями китайської культури та етнічного різноманіття);

✓ розбудова сучасної системи вищої освіти з китайською специфікою (синтез традиційних підходів у житті та освіті з соціалістичними ідеалами сучасності) [1; 2; 3].

Вища освіта в КНР виконує ряд важливих функцій: формує професіоналів високого рівня, розвиває науку, техніку та культуру, що сприяє соціалістичній направленості розвитку країни. Сучасна вища освіта у порівнянні з початком ХХІ століття стала більш урівноваженою і самобутньою, що значно позначилося на якості надання освітніх послуг та розвитку науки. До цих відмінностей можна віднести: створення нових механізмів співпраці між закладами вищої освіти, науково-дослідними інститутами, галузями промисловості та бізнесом (збільшення можливостей для набуття практичного досвіду студентів); удосконалення навчальних програм і методів навчання з акцентом на активні та дослідницькі методи, (стимулювання ентузіазму та ініціативи студентів, спонукати студентів старанно вчитися і прискорити розвиток професійної освіти).

У контексті дослідження акцентуємо увагу на інтернаціоналізації освіти в КНР, яка є чинником культурного обміну між здобувачами освіти та їх знайомства з традиціями та сучасним розвитком Китаю. Учені зазначають, що для активізації інтернаціоналізації освітнього процесу в КНР пропонуються проводити наступні заходи [1; 2]:

- постійно поживлявати процеси міжнародного академічного обміну та співробітництва;

- розширювати мережу партнерських освітніх програм з іноземними ЗВО;

- залучати більше вчених і дослідників світового рівня для роботи в КНР;
- сприяти взаємному визнанню академічних досягнень та дипломів;
- приймати більше іноземних студентів для навчання в ЗВО КНР;
- розробляти більше програм і курсів, які викладаються англійською мовою;
- створювати закордонні кампуси китайських університетів, які показують високу якість.

Основними інструментами реалізації цих завдань є: 1) надання більшої фінансової підтримки як для китайських студентів, що навчаються за кордоном, так і для іноземних студентів, які навчаються в Китаї, 2) упорядкування адміністративних процедур щодо питань академічної співпраці та мобільності; 3) підвищення привабливості китайських ЗВО для відомих закордонних науковців.

Література

1. Cai, Y. (2013). Chinese higher education: The changes in the past two decades and reform tendencies up to 2020. In L. d. C. Ferreira & J. A. G. Albuquerque (Eds.), *China and Brazil: Challenges and Opportunities* (pp. 91-118). Campinas: Anablumme.

2. Donetskaya, S.S., Zhan, Yan. Internationalization of Higher Education in China: Modern Trends // *Высшее образование в России*. 2019. Т. 28. № 6. С. 63-74. DOI: <https://doi.org/10.31992/0869-3617-2019-28-6-63-74>

3. Nan-zhao, Z., & Mu-ju, Z. (2007). Educational Reform and Curriculum Change in China: A Comparative Case Study. URL: www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/COPs/Pages_documents/Comparative_Research/EduReformChina.pdf

ВНЕСОК АЛЬ-ФАРАБІ В РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК

Малу Алаа Х.

Луганський національний університет імені Т. Г. Шевченка

Один з видатних філософів – Аль-Фарабі велику увагу приділяє природничо-математичним наукам. Виходячи з того, що в основі пізнання різноманіття всього світу лежить пізнання чисел і величин, вчений особливе значення надає серед них таким наукам, як математика і геометрія, а також мистецтву правильного логічного мислення. За його твердженням, ці науки «проникають в усі науки», оскільки вони оперують поняттями й відносинами, абстрагованими від реальних предметів і від реально існуючих узаємозв'язків і взаємовідносин між цими предметами. Математичні науки для Аль-Фарабі слугують для вивчення певного стану буття, зв'язку й відносин предметів. Філософ приділяє особливу увагу основам, або початкам арифметики та геометрії, які, як вказує вчений, вивчаються двома методами – за допомогою аналізу та синтезу (Григорян, 1966).

Окремим конкретним завданням математики Аль-Фарабі є «Книга духовних майстерних прийомів і природних таємниць про тонкощі геометричних фігур», де розбираються окремі тригонометричні поняття та прийоми, аналізуються побудови та різновиди кола, трикутника, чотирикутника, квадратів, сфери тощо. Також Аль-Фарабі відзначав природний зв'язок між небесними тілами та земними процесами, наприклад, залежність виникнення місячного затемнення від знаходження Землі між Сонцем і Місяцем. Водночас він різко засуджував тих, хто встановлював якийсь причинний зв'язок між станом небесних тіл і повсякденним життям.

У період Середньовіччя набула широкого поширення й алхімія, але вона відрізнялася від магії та астрології тим, що містила певний науковий матеріал. Першим, хто спробував з'ясувати достовірне й помилкове в алхімії, відокремити позитивне від помилкового, ненаукового, був Аль-Фарабі.

Природнича наука, або фізика, згідно Аль-Фарабі, – це наука про природу, її основні принципи та частини, які притаманні тілам природи, про взаємовідносини та взаємодії природних тіл і елементів (Юшкевич, 1960). Природнича наука складається з 8 розділів: 1) вивчення початку всіх простих і складних тіл, тобто питань, загальних для всієї природи; 2) вивчення простих тіл і тих частин й елементів, з яких утворюються складні тіла; 3) вивчення існування природних тіл, їх виникнення та знищення; 4) вивчення властивостей, акциденцій і взаємовпливів складових частин складних тіл; 5) вивчення складних тіл, характеру й способу з'єднання різних частин; 6) вивчення того, що об'єднує складні тіла з однорідними частинами, а не з різнорідними (наприклад, мінерали); 7) вивчення рослин, їх загальних властивостей, різновидів і характерних особливостей кожного з них; 8) вивчення тварин, їх загальних властивостей, різновидів, душевних сил і характерних особливостей кожного з них.

Однією з найбільш розвинених галузей природничих наук цього періоду була медицина як наука і як «мистецтво лікування». У спадщині Аль-Фарабі є трактати із загальних питань медицини, які вказують на глибоке знання мислителем теоретичних основ цієї науки та на його дуже детальне ознайомлення з її історією. Згідно Аль-Фарабі, медичне мистецтво складається: анатомії, фізіології, патології, діагностики, прогнозу, дієтології та фармакології.

Отже, основною метою філософа було вивчення речей і врахування їхнього ставлення до дій, завдяки яким у людини підтримується здоров'я та усувається хвороба. Міркування Аль-Фарабі про зв'язок теорії та практики, теоретичного та емпіричного відіграли велику роль у розвитку природничо-математичних наук.

ПЕДАГОГІЧНІ ТА ВИХОВНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА „ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ“

Марченко В. П.

КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків

На сучасному етапі визначення напрямків впровадження національно-патріотичного виховання в системі освіти України як одного з видів діяльності навчального та виховного процесу у сфері національно-патріотичного виховання значну роль відіграє викладання предмета „Захист Вітчизни.“

Головним завданням предмета є: організація виховної та педагогічної діяльності таким чином, щоб сама організація, власний приклад викладача, середовище виховували студентів у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності.

Не менш важливим є повсякденне виховання поваги до Конституції та держави, законодавства, державних символів: Герба, Прапора, Гімну. Важливим аспектом національно-патріотичного виховання є повага та любов до державної мови. Мовленнєве середовище повинно позитивно впливати на формування обізнаності студента-громадянина, патріота України.

Доцільно під час проведення військово-патріотичних заходів, а також занять організовувати зустрічі з учасниками бойових дій, волонтерами, відвідування військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію, а також виступи творчих груп навчальних закладів.

Для цього треба визначитися з поняттям і складовими сучасного виховання взагалі та викладанням предмета „Захист Вітчизни“ безпосередньо. Отже, до таких складових ми можемо віднести:

1. Цілеспрямованість діяльності викладачів щодо вимог викладання, до яких треба віднести ясну та чітку обізнаність цілей і завдань, виховання студентів, патріотичність усієї виховної роботи, планомірність, доцільність вибору засобів, прийомів, методів і форм, наполегливості й завзятості в досягненні цілей, формування в студентів зацікавленості та активного відношення до отриманих учбових завдань, включення їх до процесу самовиховання.

2. Зв'язок виховання з практикою та вимогами до майбутньої бойової діяльності, що потребує планування навчальної та виховної роботи так, щоб якісно оволодіти військовою справою, глибоко розуміти хід перспектив розвитку суспільства в нашій державі та у світі, розуміти завдання, які стоять перед державою та Збройними Силами України, особисту відповідальність за захист Вітчизни.

3. Виховання в процесі навчальної діяльності для закріплення в ході навчальної діяльності морально-бойових якостей, таких як:

дисциплінованість, самостійність, ініціативність, сміливість, взаємодопомога, психологічна готовність до успішного виконання майбутніх військових завдань, при цьому враховуючи ряд умов. По-перше, треба добиватися розуміння студентами суспільного визначення самого навчання, завдань, які доручалися. Вплив виховання підвищується, якщо ввести елемент змагання, коли викладач своєчасно заохочує найкращих студентів, підтримує їх ініціативу та звертає увагу на невстигаючих. Також цінним може бути поєднання розумової та фізичної діяльності, напруженої праці з активним відпочинком і культурним дозвіллям. Це дозволяє попередити стомлюваність, перевантаження, неприязне відношення до навчання.

4. Виховання колективом для сприяння відношень на основі дружби та товариства між студентами. Один за всіх та всі за одного, але за умов активного позитивного впливу кожного студента на іншого.

5. Інформаційний і диференційний підхід до студентів для урахування деяких рис характеру, які обумовлені їх віком, вихованням, отриманим досвідом, сприйняттям суспільного середовища. Усі ці особливості виявляються в поведінці студентів і складають об'єктивну реальність, з якою неминуче доводиться стикатися викладачу. Відповідно до виховного впливу на індивідуальну специфічну, психічну та фізичну особливість дотримуємося одного з основних законів, згідно з яким викладач повинен глибоко та всебічно знати особливості кожного студента та враховувати їх у процесі виховання.

6. Поєднання вимогливості з повагою особистої гідності та турботи до студентів. Щоденна діяльність викладача включає в себе встановлення порядку на занятті, на зразок взаємовідносин між військовослужбовцями Збройних Сил України, постійний контроль за діяльністю та поведінкою студентів. Вимогливість повинна бути до всіх без винятку. Але це не повинно бути сумісним з грубістю, образами та приниженням особистої гідності. Вимогливість викладача до студентів повинна бути обов'язково поєднана з вимогливістю до себе.

7. Підтримка позитивних особистостей у колективі. І в невідповідальних порушників дисципліни є якісь позитивні якості. Необхідно зробити спробу знайти цей позитив, розвивати його, заохочувати, спиратись на нього у вихованні студентів, що і є прямим обов'язком викладача. Принцип спиратися на позитивне потребує підтримки в розвитку кращого не тільки окремої людини, але й усього колективу в цілому.

8. Поєднання та узгодженість прийняття виховного впливу. Успіх у вихованні та навчанні студентів з предмета „Захист Вітчизни“ залежить від прямого зв'язку та взаємодії викладача, класного керівника, адміністрації навчального закладу з батьками.

Отже, досягти успіху можна з-за умови висунення єдиних вимог до виховання студентів загальними зусиллями всього колективу, зберігання всього позитивного, що надбано в житті педагогічним колективом попередніми викладачами, досвідом усього суспільства.

СУЧАСНЕ СПІЛКУВАННЯ – КРОК «НА ШЛЯХУ ЗДОРОВ'Я»

Марченко В. П.

КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків

Під час занять ми постійно спілкуємося з великою кількістю людей, зокрема, викладачами, студентами; налагоджуємо службові, товариські стосунки. І на початку нашого знайомства намагаємося бути тактовними, ввічливими, добрими в ставленні до інших. Коли ж у якийсь момент життя людина раптом змінює свої погляди, стає жорстокою та нетерплячою, її психічний стан може активізуватися чи гальмувати активну діяльність особистості.

Людина сприймає всі об'єкти навколишнього середовища за допомогою своїх відчуттів, що фіксують не лише окремі предмети та їх розташування, але і їх зміни, які відбуваються протягом часу.

У подальшому ми отримуємо об'ємне коло психічних уявлень, особистого відображення, образної пам'яті. Але, об'єднавшись, вони стають другорядними щодо цього процесу.

Наступний рівень відображає поняття мислення. Вирішуючи те чи інше завдання, людина користується певними поняттями та використовує методи мислення, що склалися в ході розвитку та сприйняття суспільства, застосовуючи індивідуальний досвід і великий багаж знань. Вступаючи в контакти, ми сприймаємо особливості мовлення, голосу, абстрактного мислення, робимо спробу заглибитися та зробити аналіз характеру й темпераменту, виходячи із цілей завдань.

Але при першому враженні, при зустрічі й спілкуванні з певною людиною, не завжди маємо змогу правильно оцінити її, зокрема, не завжди зовнішній вигляд може дати правильну оцінку.

Досить чіткими ознаками емоційного стану є зовнішня реакція: почервоніння шкіри, зміна розміру зіниць, червоні плями в ділянці шиї.

Значний вплив на точність сприйняття має професійне спостереження. Викладач повинен уже при першому контакті зі студентом визначити напрямок майбутніх досліджень: як ми висловлюємо думку, слухаємо співрозмовника, адже саме від нашої уваги залежить поведінка та погляди на світ.

Дуже сильно впливає на спілкування між людьми соціально-психологічний клімат у колективі. Саме він викликає дискомфорт, невизначеність у міжособистісних стосунках, що виникають із-за конфліктів і психологічної сумісності. Отже, під час формування навчальної групи потрібно враховувати інтереси, характер, поведінку, звички, темперамент студентів.

Визначимо шляхи та методи попередження емоційної напруги:

-не залишатися наодинці зі своїми неприємностями;

-поділитися думками з товаришем, до якого є довіра, це дозволяє „побачити“ конфлікт іншими очима;

-постійно вдосконалювати себе, спрямувати свою діяльність на якісне виконання своїх обов'язків, на вдосконалення своєї майстерності, це дає можливість заслужити авторитет серед колективу;

-підвищити особисту гідність як у фізичному, так і в психологічному відношеннях;

-навчатися застосовувати професійне обмеження, тобто вміння переключатися з одного виду роботи на інший, це попереджає втому;

- присвячувати вільний час улюбленим захопленням, об'єкти уваги повинні викликати позитивні емоції. Це сприяє подоланню пригніченого стану, відволікає від неприємних думок.

Частіше спостерігати за собою, а також за діями співробітників та начальників, погляд з боку є корисним у будь-якій ситуації, допомагає оцінити себе та своє місце в колективі, знайти раціональний вихід з певної ситуації. Звичка ретельно аналізувати свої реакції зміцнює нервову систему,

- спроба зрозуміти іншого та поставити себе на його місце - це шляхетний прийом;

- не треба намагатися «переробити» рідних, близьких, співробітників на свій лад, кожна людина –особистість, і потрібно розуміти співрозмовника;

- поважати та чути один одного необхідно і підлеглим і начальникам, залишаючись принциповим у головному ;

-здійснювати індивідуальний підхід – знати духовні та фізичні особливості кожного студента та впливати на нього з урахуванням цих особливостей.

«Важко працювати з людьми» - такі слова ми чуємо кожного дня, і тут немає перебільшення. Особисті взаємостосунки вирівнюються з набуттям досвіду. Негативний вплив, стрес, перевтома, і звідси - спалах емоцій, конфліктів з оточуючими.

Таким чином, треба спрямувати психічну діяльність людини на окремий предмет, явище, сконцентрувати увагу на незвичній деталі, викликати мимовільну відповідну увагу. Такі дії допомагають лекторам і викладачам збільшити емоційну рівновагу. Не так просто змінити манеру поведінки, спосіб реагування, оволодіння собою. У рамках цього матеріалу щось зроблено, щоб відшукати корисну для себе інформацію, яка спрямована на попередження міжособистісних зіткнень та нервових струсів. І якщо ми вважаємо себе «Homo Sapiens», повинні це робити постійно, адже це один із кроків на «шляху здоров'я».

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ВИКЛАДАННЯ В МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІНКЛЮЗІЇ

Мисік Л.П.

КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків

У суспільстві з кожним роком збільшується кількість дітей з відхиленнями в психофізичному розвитку. За офіційними даними Департаменту медичної статистики МОЗ України, за останні 5 років рівень дитячої інвалідності в Україні збільшився на 9,4 %. Це діти з особливими освітніми потребами, вони мають труднощі в навчанні, пов'язані з функціональними обмеженнями.

Сучасний стан розвитку України зумовлює визначення нових пріоритетів розвитку освітніх закладів та висуває нові вимоги до змісту навчання в системі інклюзивної освіти. При викладанні в медичних освітніх закладах ми стикаємося з навчанням студентів з особливостями психофізичного розвитку. Інтегрування таких дітей в освітній простір є одним з напрямів гуманізації всієї системи освіти, відповідає пріоритетам державної політики, що окреслені в «Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті».

Мій педагогічний стаж роботи в медичному коледжі складає 35 років. У кінці 90 – х років у нашому коледжі навчалися студенти – інваліди з вадами слуху. Тоді я вперше стикнулася з особливими дітьми. Треба було змінити класичну методику викладання. Я застосовувала у викладанні опорні конспекти, де є схеми, яскраві малюнки, таблиці. Це покращило їх навчання.

Мною проведено анкетування серед студентів – першокурсників, які мають попередній досвід спілкування з дітьми з обмеженими психофізичними можливостями. Відповідаючи на запитання: «Чи можуть навчатися разом діти з обмеженими можливостями здоров'я і здоровими ровесниками?» та «Чи хотів би ти спілкуватись, навчатись, дружити, сидіти поруч з такими дітьми?», 62,7% студентів дали позитивну відповідь, наголошуючи, що навчатися разом – це гарна ідея! Вони написали в анкетах, що всі люди рівні, заслуговують на повноцінне життя, мають право на якісну освіту, що вони такі ж люди, як і ми, і якщо загострювати увагу на хворобі, ніколи не станеш здоровим, повноцінним членом суспільства. Студенти впевнені, що з такими дітьми треба «говорити душею», а не словами. Діти, які нормально сприймають особливих дітей і допомагають їм, – знають справжні цінності! Треба бути милосердними, і це гарна практика для студентів – медиків.

Але були студенти, їх 22,3 %, які висловлювали думку, що діти з психофізичними особливостями не повинні навчатися разом з усіма, а повинні навчатися окремо, бо будуть заважати, відволікати, з ними можна деградувати, а також з ними некомфортно. 15% студентів нейтрально ставляться до спільного навчання.

Таким чином, більшість студентів – за інклюзивну освіту. Якісна освіта – усім без обмежень! Інтеграція дітей з обмеженими можливостями здоров'я в освітній простір дають можливість кожній дитині з особливими потребами підібрати оптимальну модель інтеграції та інклюзії, забезпечують необхідну спеціалізовану психолого-педагогічну допомогу та супровід. Вони, як і всі інші діти, мають право на отримання якісної освіти та юридичне право навчатися разом з іншими.

Успішність сучасного навчання неможлива без урахування умов інклюзії та залежить від поінформованості викладачів про існуючі проблеми освіти дітей з особливими потребами, розуміння інклюзії як цінності демократичного суспільства, розвитку толерантності, зміни ставлення до особливих дітей.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА В ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ

Михалик О.І., Коваленко М.М.

*Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького,
м. Львів*

Спілкування вважають базовою категорією соціальної психології й визначають як взаємодію двох чи більше людей з метою обміну пізнавальною, науковою та іншою інформацією. Наприкінці 60-х – на початку 70-х років ХХ століття на межі соціальної й педагогічної психології з'явилося поняття "педагогічне спілкування". Педагогічна майстерність викладача здебільшого базується на мистецтві спілкування. Специфіка педагогічного спілкування в тому, що викладач комплексно впливає на слухача, щоб забезпечити ефективне навчання, виховання й розвиток майбутнього фахівця. До професійно-педагогічних характеристик належить, насамперед, рівень фахово-теоретичної, а також методичної та практичної підготовки педагога.

Сьогодні, у зв'язку з розвитком засобів масової комунікації, педагог втрачає передову позицію як джерело нової інформації. У вузах інформаційна функція викладача поки що зберігається на досить високому рівні. Проте, з появою нових підручників, використання комп'ютерних технологій навчання роль спілкування з викладачем також може змінюватись. Проте, успіх професійної діяльності представників багатьох професій залежить від рівня культури професійного спілкування викладача та майбутнього фахівця. Мовлення викладача повинне забезпечувати вирішення завдань навчання та виховання слухачів, тому перед ним стоять, крім загальнокультурних, професійні та педагогічні вимоги. Викладач несе соціальну відповідальність і за зміст і якість свого мовлення та його наслідки. Ось чому мовлення викладача є важливим елементом його педагогічної майстерності. Вираз "педагогічне мовлення" вживають, коли мова йде про усне мовлення педагога. Педагогічне

мовлення має на меті забезпечити продуктивне спілкування, узасвідію між педагогом та слухачами; повноцінне сприйняття, усвідомлення та закріплення знань у процесі навчання. Узагалі, поняття культури мовлення викладача визначається такими його комунікативними якостями: правильність, термінологічна точність, доречність, лексичне багатство, виразність, чистота. Основні педагогічні функції мовлення викладача полягають у забезпеченні повноцінної презентації (передачі) знань; забезпечення ефективної навчальної діяльності слухачів; забезпечення продуктивних узасмовідносин між викладачем та слухачами.

Отже, викладач з розвиненою культурою спілкування дбає про постійне професійне вдосконалення, запровадження сучасних технологій навчання та виховання. Він перебуває в постійному пошуку нових форм навчального процесу, доповнення занять новими фаховими матеріалами. Через демократизацію суспільства актуальним стає навчальне співробітництво в рамках партнерського діалогу викладача і слухача, що перевірене сучасною педагогічною практикою.

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ TRAINCHINESE I PURPLE CULTURE ЯК ДОПОМІЖНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАННІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Наливайко О. О., Бондаренко А. Ю., Кулакова І. С., Резніченко Г.І.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків

Останнім часом усе частіше у світових ЗМІ і, як наслідок, у перекладацькій сфері, порушується тема глобального наступу китайської мови [2; 3; 5]. У сучасному світі найпопулярнішим засобом комунікації, безперечно, є англійська мова. Незважаючи на те, що цією мовою доступна величезна кількість художньої, фінансово-економічної, науково-технічної літератури та її добре розуміють у різноманітних куточках Землі. Актуальність дослідження полягає в тому, що кількість людей у різних країнах, які вивчають китайську мову, зростає з кожним роком. Сотні тисяч студентів з різних країн приїжджають до КНР здобувати вищу освіту. Володіння китайською сьогодні все частіше потрібно на ринку праці різних країн, адже інтенсивність співпраці з компаніями з КНР в усьому світі неухильно збільшується. Щороку зростає кількість вакансій, для яких володіння китайською – необхідна умова для здобуття робочого місця. Деякі дослідники [1; 4] вважають, що в найближчі роки знання китайської стане обов'язковим для бізнесу та політики.

Однак, китайська мова досить складна у вивченні для людини західної культури. У неї досить непроста фонетика з тоновою системою вимови й писемність, яка передбачає знання великої кількості ієрогліфів. Як і будь-яка мова, китайська вимагає комплексного підходу до оволодіння нею: аудіювання, читання, письмо та говоріння. Оскільки знання мов є необхідною навичкою для сучасної людини, то саме

впровадження інноваційних методів навчання, зокрема, мережових та цифрових ресурсів, сприятиме модернізації викладання іноземної мови й поліпшення якості володіння нею. Ці засоби можуть стати в нагоді як викладачам, так і студентам.

Метою нашого дослідження є аналіз онлайн-ресурсів, які допоможуть урізноманітнити освітній процес та оволодіти мовними компетентностями.

Розглянемо ці ресурси детальніше. Почнемо з Trainchinese, який є доступним на платформах IOS та Android. Основними особливостями цього мобільного додатку є: словник з можливістю дізнатися значення необхідного слова, яке можна ввести російською, пінїнем та ієрогліфами; якщо здобувач освіти почне відшукувати потрібне слово, то відразу побачить ієрогліф, транскрипцію, переклад (із зазначенням частини мови) та рахівні слова (вказують на осіб або речі й поділяються на класифікатори мір, грошових одиниць, часу, осіб, маси); функціонал включає також відтворення порядку написання рис ієрогліфу; перевагою також є можливість прослухати вимову слова, проте для цього потрібно ввімкнути Інтернет, додатком до цього є ще одна функція – «Інші значення», де містяться додаткові семантичні аспекти лексем; у розділі «Навчання», у якому здобувач освіти створює власні сети флеш-карток; у програмі є корисні налаштування, на кшталт вид ієрогліфів: спрощений, традиційний чи комбінований; визначення вигляду ієрогліфа залежно від тону (можна зробити їх різнокольоровими) або ж налаштувати знаки тонів над ієрогліфами. При бажанні ускладнити собі завдання можна залишити ієрогліфи без змін або налаштувати пінїнь. Ще одна корисна опція – вибір швидкості анімації відтворення рис ієрогліфів. Також налаштовується й тренування за допомогою флеш-карток.

Інший ресурс, який може стати в нагоді при вивченні китайської мови, Purple Culture – безкоштовний пінїнь конвертер. Крім того, існує велика кількість його переваг:

- пінїнь можна виділити різними кольорами, кожен з яких відповідає певному тону.
- у розділі «Список слів» указані всі слова, що використовуються в тексті. У списку подано традиційне написання, транскрипція та дефініція мовою на вибір. Функціонал цього розділу включає:
 - 1) список завантажується в таких форматах: PDF, CSV, Excel;
 - 2) існує опція роздрукувати слова без завантаження;
 - 3) тест (платний контент);
 - 4) завдання на запам'ятовування слів;
 - 5) ігри, які створюються в PDF форматі, що дозволяють гейміфікувати освітній процес;
 - 6) створення сету необхідних слів.
- розділ «Завдання за текстом» містить такі функції:

- 1) створення прописів;
- 2) заповнення пропусків;
- 3) складання речень із запропонованих слів.

- розділ «Налаштування» пропонує:

- 1) створення аудіозапису тесту та можливість його завантажити, що допоможе тренувати фонетичне сприйняття здобувачів освіти;
- 2) якісний переклад на різні мови як цілого тексту, так і окремих абзаців;
- 3) налаштування швидкості аудіо, зміна статі диктора;
- 4) розподіл лексем відповідно до рівнів HSK.

Таким чином, можна зробити висновок, що ресурси мережі Інтернет налічують чимало цифрових додатків, які можуть сприяти покращенню мовних навичок здобувачів освіти. У контексті даного дослідження нам вдалося визначити джерела, які дозволяють тренувати різні види мовленнєвої діяльності та поєднувати їх у різних комбінаціях. Ці цифрові продукти можуть стати в нагоді як студентам, так і викладачам. Ресурси, про які йшла мова в дослідженні, можуть стати незамінними помічниками у формуванні методики навчання та допоможуть поживити та гейміфікувати освітній процес.

Література

1. Україна – Китай – 25 років співробітництва: результати та перспективи. «Один пояс, один шлях»: монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор О. М. Олійник, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2018. 392.
2. Shambaugh D. China goes global: the partial power, Oxford University Press, 2013. 409.
3. Kalika A. Tullock. China's Soft Power Offensive in the United States: Cultural Diplomacy, Media Campaigning, and Congressional Lobbying. CMC Senior Theses. Paper, 2013. 644.
4. The China dream goes digital: Technology in the age of Xi. URL : https://www.ecfr.eu/publications/summary/the_china_dream_digital_technology_in_the_age_of_xi
5. Why study Chinese? URL: <https://www.bu.edu/wll/home/why-study-chinese/>

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ «ДРОПС» (*DROPS*) ЯК СУЧАСНОГО ЗАСОБУ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Наливайко О. О., Вакуленко А. І., Землін Ю. С.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

Двадцять перше століття – час стрімкого розвитку технологій, особливо тих, що спрямовані на модернізацію та поліпшення людської діяльності в таких сферах як: наука, торгівля, політика. Процеси трансформації суспільних відносин не оминули й освіту. Зараз уже можна з упевненістю сказати, що традиційні методи та форми навчання поступово відживають свій вік [3; 4], сучасне покоління здобувачів освіти важко сприймає великі обсяги теоретичної інформації та ретрансляторські способи її донесення. У контексті цього важливе місце посідають цифрові мобільні додатки як дієвий засіб навчання, зокрема й іноземних мов.

Метою дослідження є аналіз мобільного додатку «Дропс» (*Drops*); використання представниками різних вікових груп як сучасного засобу вивчення іноземних мов.

Сучасний освітній процес не можна уявити без використання цифрових засобів навчання. Одним з таких засобів вступає мобільний додаток як ефективна модель побудови процесу навчання у XXI столітті [1; 2].

Мобільний додаток «Дропс» (*Drops*) – це сучасний спосіб вивчення іноземних мов в ігровій формі, яке не потребує великих часових та матеріальних витрат. Усе, що потрібно для роботи, – це завантажений додаток «Дропс» (*Drops*), який, до того ж, частково безкоштовний, що є неабиякою перевагою для сьогочасного користувача (<https://languagedrops.com/>).

Мобільний додаток «Дропс» (*Drops*) пропонує широкий вибір мов (31), що є неабиякою рідкістю для додатків такого типу, адже зазвичай вони спрямовані на вивчення однієї окремої мови. Важливо зазначити, що дуже простою є реєстрація – додаток не вимагає ані номеру телефону, ані доступу до файлів гаджету, ані жодних інших даних користувача, а сучасний модернізований дизайн спрямований на максимальну ефективність [5].

Головне меню додатку розподілене на 4 категорії: теми, додзек, колекція та профіль. У розділі *теми* знаходиться 14 блоків: їжа та напої, розмовник для подорожей, основи (цифри, країни, національності), природа та звірі, люди та здоров'я, техніка, місто й магазини, дім та сад, бізнес і технології, мода, наука, розваги, спорт, суспільство – вибір є досить широким. До того ж, кожен блок має свої групи, які вивчають ту чи іншу тему більш детально. Коли людина завершує вивчення слів однієї групи, вона отримує доступ до наступної. Одночасно можна вивчати або повторювати слова різних блоків. *Додзек* – категорія, яка пропонує користувачеві перевірку та закріплення найбільш складних слів, але для

того, щоб користуватися цією функцією, необхідно вивчити як мінімум 50 одиниць, щоб додаток мав ширший вибір серед слів для використання. Категорія *колекція* пропонує перелік уже вивчених слів та можливість прослухати їхнє звучання. У *профілі* зберігається інформація щодо результатів і досягнень користувача, що є неабиякою мотивацією для подальшого вивчення слів.

Підсумовуючи, зазначимо, що мобільний додаток «Дропс» (*Drops*) є сучасним засобом навчання іноземних мов для всіх суб'єктів освітнього процесу у формальній та інформальній освіті. Це мобільний додаток можуть використовувати ті, хто лише починає вивчати іноземні мови; має середній рівень володіння мовою, але бажає розширити словниковий запас; володіє високим рівнем знань з іноземної мови чи мов та бажає час від часу повторювати матеріал, тренувати пам'ять, увагу та асоціативне мислення і, разом з тим, з користю та ефективно проводити час.

У подальших наукових розвідках планується систематизувати найбільш ефективні мобільні додатки для вивчення іноземних мов у контексті формування мовної та цифрової компетентності здобувачів освіти.

Література

1. Наливайко О. О., Землін Ю. С., Домнічева Л. О., Вакуленко А. І. Використання технологій Stop Motion у вивченні іноземних мов. Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті: матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, (11-12 квітня 2019 р.) / редкол.: Н. П. Крейдун та ін. Харків: ФОП Бровін О. В., 2019. 108-111.

2. Наливайко О. О., Резніченко Г. І., Бондаренко А. Ю., Кудаєва О. О., Кулакова І. С. Використання цифрових додатків Quizlet та Google Classroom при вивченні іноземних мов в контексті компетентнісного підходу. Проблеми та шляхи реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті : матеріали Міжнародної науково-методичної конференції, (11-12 квітня 2019 р.) / редкол.: Н. П. Крейдун та ін. Харків: ФОП Бровін О. В., 2019. 124-127.

3. Abrioux D. Computer-Assisted Language Learning and Distance Education. *Journal of Distance Education*. 2013. Vol.4, № 1. 20–37.

4. Alyaz, Yunus & Genc, Zubeyde. Digital Game-Based Language Learning in Foreign Language Teacher Education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 2016. DOI: 17. 10.17718/tojde.44375.

5. Drops app: Learn a language during your five-minute break. URL : <https://www.zdnet.com/article/drops-app-learn-a-language-during-your-five-minute-break/>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Наливайко О. О.¹, Наливайко Н. А.²

¹*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків*

²*Харківський національний медичний університет, м. Харків*

Сучасні тенденції цифровізації всіх ланок суспільного життя створюють нові форми отримання знань та навичок. Сьогодні спостерігається тенденція до збільшення експлуатації людських ресурсів та зменшення вільного часу, який можна використовувати для власного розвитку. Частковим вирішенням цього протиріччя може виступати впровадження в усі форми освіти (формальну, неформальну та інформальну) елементів дистанційного навчання в цифровому просторі.

Різні аспекти запровадження дистанційних форм навчання в освітній процес займалися такі вчені: Л. Авраменко, Л. Брескіна, С. Вершловський, С. Калашникова, Т. Койчева, В. Кухаренко, Г. Козакова, Є. Полат, Н. Сиротенко. Однак, питання, пов'язані з контролем результатів навчальних досягнень, отриманих при використанні дистанційних технологій в освіті, потребують більш ґрунтовного дослідження.

Перш за все визначимося, що ж таке дистанційне навчання. Розглядаємо дистанційне навчання «як інноваційну освітню технологію, у якій провідна роль належить самостійній навчальній діяльності здобувача освіти, шляхом використання телекомунікаційних технологій та мінімізації аудиторної взаємодії між студентом і викладачем у навчальному процесі вищого навчального закладу» [2, с. 79].

У контексті зазначеної проблеми розглянемо педагогічні вимоги до організації контролю навчальних досягнень студентів у процесі використання дистанційних технологій: індивідуальний підхід при організації контролю; систематичність проведення контролю; зрозумілість завдань; прозорість та об'єктивність оцінювання; публічність процедури оцінювання результатів навчання.

Упровадження вищезазначених вимог контролю в процесі дистанційного навчання дозволяє забезпечити його надійність та прозорість для здобувачів освіти.

Далі розглянемо більш детально цифрове освітнє середовище використання дистанційних технологій та види контролю в цій системі. Існують два режими використання дистанційних освітніх технологій:

- on-line режим та його цифрові прояви (Adobe Connecta, BigMarker Webinars, Webinar тощо);
- off-line та його цифрові прояви (Blackboard Learn, iSpring Online LMS Moodle, Schoology тощо).

Застосовування цих режимів дистанційного навчання залежить від поставлених цілей навчання та матеріальних можливостей закладу освіти

чи групи людей, які хочуть отримувати знання в цифровому середовищі. Крім того, суб'єкти освітнього середовища завжди мають вибір отримання інформації в залежності від їхньої зайнятості.

Визначимо види контролю, які можна використовувати для перевірки знань та умінь здобувачів освіти. Ю. Безрученков виділяє такі види контролю при використанні дистанційних освітніх технологій: спостереження за навчальною діяльністю (опосередковане спостереження в цифровому просторі. Наприклад, система дистанційного навчання «Moodle» дозволяє контролювати навчальні дії здобувача освіти); тестування; анкетування; рейтинг студента (підвищення мотивації пізнавальної діяльності, стимулюючий вплив на підвищення ефективності діяльності студентів [1]. Отже, у контексті розвитку цифрових технологій ці види контролю в системі дистанційної освіти сьогодні вже можна назвати традиційними. Сучасний студент потребує інноваційних підходів до перевірки його знань та вмінь. Дуже часто перед викладачами, які використовують елементи дистанційних освітніх технологій, постає питання: «Чи сам студент виконав завдання?»

На допомогу в цьому складному процесі можуть прийти цифрові продукти фіксації зображення з браузера здобувача освіти. Це, наприклад, програми Camtasia Studio, FastStone Capture, Loom тощо. Коли студент виконує стандартні завдання, то викладач може використовувати традиційні види контролю успішності студентів. Але є дисципліни, що передбачають елементи творчості, створення проектів, роботу з графічними матеріалами та дослідженнями. Тут у нагоді й стають цифрові програми фіксації зображення з екрану пристрою.

Алгоритм роботи з такими програмами дуже простий: викладач заздалегідь пропонує здобувачам освіти ознайомитися із завданнями, які він розробив для них; продемонструвати готові роботи в on-line режимі; надати вибір програм для фіксації їх дій у процесі виконання проектів; короткі інструкції щодо праці з програмами та отримувати файл із зображенням своїх дій; визначення графіку консультацій та дедлайну здачі своїх творчих проектів. Об'єктивність і чесність виконання робіт та отриманих матеріалів забезпечує зображення виконавця роботи в нижньому куті екрану медіа файлу, який надсилає здобувач освіти до електронного кабінету викладача.

Отже, використання новітніх технологій в освітньому процесі значно збагачує арсенал сучасного викладача та полегшує отримання інформації, а відтак, і знань для здобувачів освіти. Застосування програм фіксації зображення з екрану цифрового пристрою може значно мотивувати студентів до самостійного виконання поставлених завдань щодо цілей навчання.

Література

1. Безрученков Ю. В. Педагогічний контроль в системі дистанційного навчання. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2015. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2015_2_3
2. Наливайко О. О. Дистанційне навчання: сутність та особливості. *Педагогічний альманах*. 2017. Вип. 36. С. 79.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Наливайко О.О., Овчаренко К.О.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків,

Трансформація сучасної освітньої парадигми висуває нові вимоги до облаштування навчального процесу на основі педагогіки партнерства, дитиноцентризму та впровадження інтерактивних методів у загальноосвітні навчальні заклади. Ці процеси зумовлюють пошук нових підходів та методів до навчання підростаючого покоління. Сучасною вимогою до освітнього процесу (далі ОП) є не шаблонна передача інформації від вчителя до учня, а організація ОП на основі активного залучення здобувачів освіти до пошуку та сприйняття потрібних знань, умінь та навичок.

Не винятком є і вивчення іноземних мов. Пошук нових шляхів організації ОП стає одним з основних завдань, що висуваються перед сучасним вчителем. Процеси збільшення свободи вибору освітніх траєкторій для суб'єктів освітнього процесу в школі дозволяє створювати нові методики викладання іноземних мов. Актуальність запропонованої методики полягає в тому, що на даний момент потреба у вивченні іноземних мов з раннього віку сильно зросла, а разом із цим необхідність розвивати нові методи, які б дозволили надати процесу навчання більш комплексний характер. Таким чином, ця методика дозволить створити більш фундаментальний підхід до вивчення мов, який ґрунтується на розвитку відразу всіх навичок з самого початку.

Проблемі впровадження інтерактивних методів навчання в контексті суб'єкт-суб'єктного підходу присвячено багато праць видатних вчених (Ш. Амонашвілі, В. Давидов, Л. Занков, В. Шаталов та ін.).

У контексті дослідження важливо визначити, що являє собою кооперативне навчання. У «Тлумачному словнику української мови» поняття «кооперація» розглядається як особлива форма організації праці, за якої різні люди, колективи та інші суб'єкти разом беруть участь у спільному процесі або в процесах пов'язаних між собою [1]. Ми розділяємо позицію В. Сидоренко щодо визначення кооперативного навчання як процесу взаємного впливу суб'єктів у спеціально

організованій навчальній діяльності з акцентом на комунікативну та соціальну взаємодію. Науковець зазначає, що однією з умов кооперативного навчання є наявність проблеми та алгоритму її вирішення: робота над її подоланням у групах (різних за кількістю учасників); прийняття узгодженого колективного рішення з елементами діалогу; підсумками роботи. Виконання цих правил дозволяє перейти від традиційного (монологічного) навчання до багатопозиційної особистісно зорієнтованої взаємодії, співробітництва [2, с. 4].

Розроблена методика ґрунтується на тому, щоб із самого початку вивчення учнем мови, він набув усіх необхідних навичок (читання, говоріння, письмо та аудіювання). Отже, вивчення французької мови для дитини відразу набуває тієї форми, у якій вона буде вивчати її в майбутньому. На відміну від деяких інших методик, учню не буде важко переходити від слухового сприйняття на зорове, оскільки із самого початку він буде знати, як ці слова виглядають, як вони пишуться. Більш того, саме вивчення починається не тільки з фраз знайомства, щоб дитина змогла усвідомити, що це за мова, але й з алфавіту. На нашу думку, вивчення літер створює певне підґрунтя для вивчення мови. Відповідно, слова, які вивчають, стають не набором звуків, які дитина найчастіше не розуміє, отже, варто тільки поміняти розташування слів у реченні, як вона вже не може зрозуміти, що це означає; але ґрунтується на вивчених літерах. Для учня ці слова тепер окремі елементи, а значить, він може складати з ними речення та розуміти їх зміст.

При вивченні літер алфавіту дитина також дізнається слова на цю букву. Вони не об'єднані будь-якою спільною тематикою, але з іншого боку, це допомагає дитині набрати базу слів, що є необхідною для ознайомлення з іншими аспектами мови. У подальшому учень буде використовувати ці слова для того, щоб вивчити граматику. Тобто, вони стають основою для вивчення. Вивчення кожної літери супроводжується численними завданнями, пов'язаними з різними навичками. Діти вчать розпізнавати літеру візуально та аудіально, вивчають написання цієї літери й слів, запам'ятовують їх. Усі слова супроводжуються малюнками, які допомагають візуально запам'ятати значення слів. Після вивчення кожної букви йде повторення всіх попередніх слів. Відповідно, постійно повторюючи, дитина запам'ятовує всі ті слова, які їй потрібно знати. До того ж, у кінці підручника знаходиться алфавіт. Вивчивши літеру, дитина може обвести й розфарбувати її в кінці підручника. Це можна визначити як показник її успіху. Діти будуть бачити, скільки вони вже вивчили, і це повинно спонукати їх рухатися далі, щоб закінчити вивчення всього алфавіту. Крім того, це можна назвати мотиваційною частиною підручника, де завдання спрямовані також і на розвиток креативності (наприклад, завдання «Домалюй», де треба домалювати фігуру так, щоб вона була схожа на слово під малюнком).

У контексті дослідження варто акцентувати увагу на візуальній складовій навчання, у розробленій методиці присутній головний персонаж (пінгвін), який «вивчає» французьку мову разом з дітьми. Такий підхід робить вивчення мови більш розважальним і близьким для самої дитини. Пінгвін виступає в ролі такого ж учня, як і сама дитина. Використання певних дійових «персонажів» під час викладання мови для дітей молодшого шкільного віку часто застосовують на курсах французької мови. Більш того, для кожного завдання є певний вид пінгвіна. Вони відрізняються за нарядом і за кольором. Кольори належать до різних аспектів (вивчення слів, граматики, читання, письмо). Це створює певну асоціацію в дітей, які ще не знайомі з такими абстрактними поняттями. До того ж, коли діти бачитимуть певного пінгвіна, вони будуть розуміти, що їм потрібно робити.

Самостійна робота дуже важлива під час вивчення будь-якого предмета. Запорукою успішного навчання є відчуття себе частиною цього процесу. Бути таким же організатором, як і вчитель. Тому на учнів покладено завдання зі створення карток. У «Примітці для вчителя» детально описано, як повинні виглядати картки. Вони будуть у подальшому використовуватися для різних ігор. Таким чином, дитина може проявити свою креативність, фантазію та самостійність.

Оскільки у французькій мові в іменників є рід, то дитина повинна його вивчити із самого початку. Діти краще запам'ятовують асоціації, тому асоціація роду з кольором може полегшити завдання із запам'ятовуванням роду. З самого початку діти бачать слова, забарвлені в рожевий і блакитний кольори (жіночий і чоловічий рід відповідно). Учитель просить їх запам'ятати колір і пояснює його значення. Після вивчення букв алфавіту, дитина починає вивчати граматику (яка пояснюється в ігровій та зрозумілій для дитини формі). Учитель пояснює дитині, що ті слова, які мали рожевий колір, повинні мати перед собою певний артикль. У результаті цих дій дитина починає використовувати слова з артиклем.

Зазначимо, що системність вивчення французької мови забезпечується за допомогою дидактичного принципу послідовності викладу матеріалу. Розвиток навичок (аудіювання і читання) починається після вивчення слів і алфавіту, і продовжується запитаннями з опрацьованих текстів. Дитині дається текст (для читання або аудіювання) і питання до нього. У тексті можуть траплятися слова, що незнайомі для дитини. Головне завдання полягає в тому, щоб дитина, спираючись на виокремлені слова в питанні, змогла відповісти на нього. Таким чином, дитина звикає шукати відповіді на питання навіть у тих текстах, які їй незнайомі. Самі відповіді складаються зі знайомих для учня слів.

Підсумовуючи вищезазначене, наголошуємо, що ця методика розвиває креативність і самостійність дітей, сприяє розвитку відразу всіх компонентів мови та через постійне повторення допомагає досконало

вивчити лексику. Після того, як дитина вивчить слова, які відносяться до алфавіту, у підручнику, побудованому з вищезазначеною методикою, починається більш глибоке вивчення граматики, фраз та текстів. Більш того, ця методика дозволяє створити в дитини асоціації, які можуть запам'ятатися на все життя.

Література

1. Івченко А. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2001. 193.

2. Сидоренко В. Технологія кооперативного навчання в процесі формування комунікативної компетентності учнів 5-7 класів (дидактичний інструментарій). Українська мова і література в школі наук.-метод. журнал. Київ, 2014. № 8. 8-15.

ФОРСАЙТ-ДОСЛІДЖЕННЯ В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗИНА

Наливайко О. О., Саргсян Е. Л., Аджва Д. З.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

У сучасних умовах конкуренції, коли глобалізаційні процеси розвиваються значними темпами, надзвичайно затребуваним стає прогностичне забезпечення довгострокового розвитку країни, регіонів та окремих сфер життя, зокрема освітньої сфери. В умовах реформування освітньої сфери суспільних відносин у нашій країні, потрібно чітко розуміти, які перспективи чекають учасників освітнього процесу в майбутньому. У цьому контексті на лідируючі позиції серед традиційних інструментів наукової прогностики сьогодні висунулися форсайт-дослідження, які набули в ході своєї еволюції якісно нові риси для більш ефективного вивчення майбутніх суспільних процесів [2].

Загальні положення проведення форсайт-досліджень у різних сферах суспільних відносин досліджували Braun A., Cagnin C., Calof J. Georghiou L., Navas A., Keenan M., Miles I., Popper R., Poteralska B., Rijkers-Defrasne S., Sacio-Szymanska A., Smith J., Van der Duin P., Van der Steen V., Zweck A. Визначення стратегій та методів у форсайт-дослідженнях вивчав A. Sokolov, метод Дельфі у форсайт-дослідженнях Смирнова Ю., міжнародний досвід проведення форсайт-досліджень Беляєва Т.

Актуальність дослідження полягає в тому, що модель запровадження дистанційної освітніх технологій (далі ДОТ) в Україні наразі набуває поширення та удосконалюється разом зі стрімким розвитком цифрових технологій та їх імплементацією у вітчизняну систему освіти, тому важливо проводити якісну прогностичну діяльність задля досягнення максимальної ефективності в процесі використання ДОТ.

У контексті зазначеної проблеми з прогнозування та запровадження ДОТ в освітній процес потрібно зазначити, що дистанційна освіта не може розвиватися без підвищення цифрової грамотності та цифрової

компетентності здобувачів освіти, тому дуже важливо спочатку сформувати в студентів достатній рівень цифрових умінь, а вже потім надавати їм можливість використання ДОТ за для покращення та оптимізації результатів навчання [1; 4].

Розглянемо більше детально, що саме собою являють форсайт-дослідження (проектування). Форсайт (*foresight* англ. – передбачення) зарекомендували себе як найбільш ефективний інструмент вибору пріоритетів у сфері науки та технологій. За результатами форсайт проектів формуються масштабні національні та міжнародні дослідницькі програми, зокрема, Шоста і Сьома Рамкові програми з наукових досліджень та технологічного розвитку ЄС [3].

У ході дослідження «Дистанційна освіта в Каразінському університеті у 2035 році» нами було проведено анкетування серед студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (108 осіб), аби встановити основні стратегії впровадження та перспективи розвитку дистанційного навчання в університеті. Хочемо наголосити, що в опитуванні взяли участь студенти різних курсів усіх факультетів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У результаті дослідження були отримані висновки, що попит на дистанційну форму навчання безперервно зростає. Цей процес можна пояснити універсальністю, доступністю, підвищенням вимог суспільства та роботодавців до якості професійної освіти, недостатньою ефективністю нинішніх моделей дистанційної освіти, що потребують ще більшого удосконалення, а також варіативністю в ході глобалізації інформаційних та цифрових технологій. Світ не стоїть на місці, а отже, можна зробити висновок, що популярність дистанційних освітніх технологій з кожним роком буде стрімко зростати. Будуть з'являтися нові, ще більш інтерактивні та продуктивні методи навчання та комунікації, що дозволить удосконалити наявну базу ДОТ, зменшити кількість її недоліків і покращити за допомогою впровадження нових ідей та потенційних засобів.

Отже, досліджуючи концепцію впровадження ДОТ у Каразінському університеті у 2035 році, ми маємо зазначити, що ця форма навчання дедалі буде мати ще більше переваг, а саме: забезпечить збільшення кількості охочих здобувати освіту, стане ще гнучкішою та зручнішою завдяки розвитку нових технологій, сприятиме становленню всебічно розвиненої особистості, розроблятиме нові платформи та програми, заохочуючи не тільки українців, а й іноземних громадян здобувати освіту в нашій країні.

Література

1. Наливайко, О. (2017). Дистанційне навчання: сутність та особливості. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін.* Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 36. 75-81.

2. Наливайко, О. (2019). Форсайт-дослідження в освіті. Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій: Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції 26-27 вересня 2019 р. / За заг. ред. Романовського О.Г., Харків.: НТУ «ХПІ». 230-233.

3. Sokolov, A. (2007). Форсайт: взгляд в будущее / Foresight: A Look Into the Future. Foresight Russia. 1. 8-15. DOI: 10.17323/1995-459X.2007.1.8.15.

4. Zhernovnykova, O., Nalyvaiko, O., & Nalyvaiko, N. (2019). Formation of information and digital competence of future teachers in the context of the development of the New Ukrainian School. Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine. Vienna: Premier Publishing. 208-216.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ МЕДИЦИНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Петрова О. Б.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Особистість сучасного медика передбачає розвиток професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції, що пов'язано як з поінформованістю у фаховій сфері, так і з рівнем володіння засобом міжнародної професійної комунікації – англійською мовою. Знання іноземної мови професійного спрямування має ґрунтуватися на знаннях із профільних предметів, що розширює кругозір та картину світу фахівця медика, розвиваючи його мислення. Одним з аспектів прояву інтеграції знань із профільних та мовних дисциплін є здатність користуватися ними при виконанні найрізноманітніших завдань при перевірці професійного рівня. Розуміння особливостей англійської та української лексики в порівнянні планів вираження та змісту є дуже важливим, оскільки це може допомогти при виконанні англомовних тестів. Англійські та українські медичні тексти містять численні назви з коренями, спільними за походженням, демонструють лексичні паралелі, синонімічні, омонімічні, паронімічні, антонімічні, а також гіпер-/гіпонімічні та інші лексико-семантичні відношення, що необхідно враховувати при перекладі медичних текстів. Слід звертати увагу на семантичну спорідненість і розбіжності інтернаціональних слів, особливо на окрему групу серед них, що в лінгвістичній літературі має назву «фальшивих друзів перекладача». Прикладами можуть слугувати такі назви, як *'balloon'* (повітряна кулька); *'балон'* (*cylinder, container*); *'angina'* (стенокардія); *'ангіна'* (*tonsillitis, quinsy*); *'accurate'* (точний); *'акуратний'* (*careful, tidy*); *'coronary heart disease'* – ішемічна хвороба серця та ін. Урахування подібних лексичних особливостей мови медицини в порівняльному аспекті запобігає неякісному перекладу та допомагає правильно орієнтуватися при перекладі англомовного медичного тексту.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НОВИНКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рибалко Л. С.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Новинки педагогічна літератури – це монографії, підручники, посібники, статті в збірниках, що несуть певні авторські ідеї науковців і практиків. Як свідчить аналіз такої літератури, вони не завжди несуть фундаментальну наукову новизну, скоріше це власне бачення педагогічних проблем і шляхів їх розв'язання.

Завдяки Інтернет-ресурсам широкому колу освітян стали відомі нові книги з педагогіки (Пашенко, Красноштан, 2017; Пальчевський, 2016), що розширюють світогляд як педагогів, так і здобувачів вищої освіти. У підручниках акцентовано увагу на нових підходах до освітнього процесу, суть яких полягає в організації співробітництва між учасниками освітнього процесу, ініціювання ідеї самореалізації й саморозвитку особистості. Акмеологічний підхід у проблемах освіти дає змогу зрозуміти роль мотивації досягнення та усунення перешкод на життєвому шляху людини. За суттю процес навчання є невеликим відрізком життєвого шляху особистості, але стратегічним у її особистісному й професійному визначенні.

На особливу увагу заслуговує посібник з методології наукового дослідження, викладений також на сайтах Інтернет-ресурсів (Тверезовська, Сидоренко, 2017). Аналіз праці свідчить, що для молодих учених-педагогів є грамотною підказкою такий посібник, оскільки в ньому логічно описані всі етапи педагогічного експерименту. Кожен з них обґрунтовується й доводиться практичною значущістю, наводяться зразки математичного обрахування результатів педагогічного експерименту.

Отже, радимо викладачам раз на тиждень працювати з Інтернет-ресурсами з метою ознайомлення з педагогічною літературою, використовувати цінні поради у викладацькій і науковій діяльності.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Садовниченко Ю. О.¹, М'ясоєдов В. В.¹, Пастухова Н. Л.², Хроменкова О. Б.¹, Тимчук Н. Ф.¹

¹*Харківський національний медичний університет, м. Харків*

²*ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України», м. Київ*

Приєднання України до Європейського простору вищої освіти надає вітчизняним університетам не тільки автономію, а й спонукає впроваджувати кращі світові практики щодо забезпечення якості освітніх послуг. Однією з ключових вимог останнього є оновлення освітніх програм (Standards..., 2015), однак конкретний механізм удосконалення змісту навчальних дисциплін не передбачається. Тому метою цієї роботи було проаналізувати можливості його модернізації на прикладі медичної біології.

Відправним пунктом у процесі оновлення змісту дисципліни є визначення її частки у формуванні сучасного лікаря в контексті навчання протягом життя. Медична біологія, яка вивчає основні досягнення молекулярної та клітинної біології, генетики людини й паразитології, у даному аспекті є одним з затребуваних предметів на тлі розвитку персоналізованої медицини та попиту на такі професії майбутнього як молекулярних хірург, ІТ-медик, тощо. Осучаснення змісту дисципліни, наприклад щодо лікування спадкових хвороб, досягається завдяки вивченню останніх відкриттів у галузі, змісту міжнародних ліцензійних іспитів та досвіду провідних університетів. Зміни можуть пропонуватися для внесення до програми наприкінці навчального року будь-яким зі стейкхолдерів, від студентів і викладачів кафедри до роботодавців шляхом їхнього опитування. На останньому етапі оновлений матеріал конструюється в логічній послідовності, узгоджується зі змістом інших навчальних дисциплін та адаптується відповідно до рівня підготовки здобувачів. Періодичність такого перегляду може бути й щорічною, проте не перевищувати п'ятирічного терміну.

ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ У НЕМОВНИХ ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Самойленко Т.О.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

У галузевій Концепції розвитку педагогічної освіти зазначається, що «постійне вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації науково - педагогічних і педагогічних працівників зумовлено зміною ролі людини в сучасному світі, баченням ідеалу освіченості людини та висуванням нових вимог до якості людського капіталу відповідно до культурно-духовних, суспільно-економічних і технологічних трансформацій, а також чисельних викликів глобального, європейського, національного, регіонального та місцевого рівнів» (Наказ Міністерства освіти від 14.08.2013).

Високі темпи розвитку світової економіки, розширення та активізація ділових контактів із зарубіжними партнерами, великий об'єм інформації вимагають не тільки глибоких професійних знань, але вміння вільно мислити, досконало володіти іноземною мовою, знати норми та стандарти ділового спілкування з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації. У зв'язку із цим, виникає проблема забезпечення якості гуманітарної підготовки майбутнього фахівця.

Застосування інтерактивних засобів у процесі навчання дозволяє створити аутентичне віртуальне середовище на будь-якому етапі, занурення студентів у реальні ситуації міжкультурної комунікації надає індивідуальний досвід спілкування з іншою культурою, що впливає на ефективність формування гармонійно розвинутої особистості.

Активізувати гуманітарну освіту студентів можна за допомогою таких методів як ділові та рольові ігри, диспути й дебати, метод проєктів, круглі столи, презентації та ін.. Такі інтерактивні методи значно розширюють словниковий запас професійної термінології, навчають основам вербальної та невербальної комунікації, ознайомлюють з нормами та правилами міжкультурної поведінки, навчають розуміти та застосовувати свої знання в різноманітних ситуаціях. Ділові ігри можна проводити в малих групах, але аналізувати результати доцільно в складі цілої групи студентів. Це дасть змогу залучити якомога більше студентів до обговорення та аналізу тієї чи іншої проблеми.

Виконання подібних завдань в інтерактивному форматі діяльності викладача та студентів буде сприяти підвищенню якості гуманітарної підготовки студентів неможливих факультетів, що є важливою частиною процесу реформування освітньої парадигми на сучасному етапі розвитку суспільства.

ХАРИЗМА ТА ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Canna M.M.

Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

Поняття «харизма» веде свій початок з давньогрецької міфології - давньогрецьких богинь краси, грації та вишуканості звали харити. Харизма (від грец. *Χάρισμα* - милість, дар) – це здатність людини притягати до себе увагу, викликати в оточуючих почуття захоплення, поваги, довіри. У християнстві воно означає «дар Бога», а в церковнослов'янських перекладах новозавітних і інших текстів зазвичай передається словом «благодать».

Класичне визначення харизми дано німецьким соціологом М. Вебером: «Харизмою називається якість особистості, що визнана надзвичайною, завдяки чому людина як обдарована надприродними, надлюдськими або, щонайменше, специфічними особливими силами та властивостями, недоступними іншим людям».

З точки зору психології, харизма - це поєднанням внутрішніх психологічних якостей і зовнішніх поведінкових навичок, що дозволяє впливати на людей. До них відносять високу впевненість в собі, волю, наполегливість, цілеспрямованість, комунікабельність, красномовство, здатність надихати та мотивувати оточуючих, у тому числі й власним прикладом, уміння ставити перед собою та іншими правильні цілі й досягати їх. Серед відомих харизматичних особистостей є засновники світових релігій - Будда, Мойсей і Христос, творці напрямів усередині світових релігій - Лютер і Кальвін. З іншого боку, харизматами були великі державні та військові діячі, такі, як: Чингісхан, Богдан Хмельницький, Наполеон, Ленін і Троцький, Ганді і Мартін Лютер Кінг.

У періоди переходу від традиційної системи панування до політично незалежної сучасної держави носій харизми може виступати каталізатором соціальних процесів і рухів. Йому маси довіряють так, як не довіряють державі, і це персональне ставлення (повага й довіра) використовується для підтримки держави на її шляху до легітимності. У цих умовах особистість політичного лідера виступає як єдиний зримий символ та інструмент інтеграції нації. Таким чином, тут харизма розглядається як пристрій, за рахунок якого політичний лідер та його прибічники можуть досягати своїх цілей.

Часто харизма з'являється як вроджена якість. Однак деякі харизматичні риси та навички можна розвинути в собі цілеспрямованими зусиллями (до певних меж), оскільки харизма пов'язана як із внутрішніми психологічними якостями, так і зовнішніми, поведінковими навичками: емоційністю, цілеспрямованістю, упевненістю в собі, красномовством та акторською майстерністю. І, оскільки харизма є необхідною для функціонування політики, то існує й потреба в її «керованості», штучної її заміни псевдохаризмою. Іншими словами, можна організувати обрання того чи іншого політичного діяча, якщо зобразити його фігурою з екстраординарними якостями. Таким чином, «псевдохаризма» виступає ширмою для приховування інших ідеологічних чи матеріальних цілей певних зацікавлених груп. Концепція «псевдохаризми» актуалізує питання вивчення механізмів створення харизми та засобів маніпуляції свідомістю та поведінкою людей.

Однак, у даному випадку поняття «псевдохаризма» є досить близьким до уживаному в психологічній і соціологічній практиці поняттю імідж (англ. *image*), що походить від латинського *imago, imitari* — «імітувати», і є штучною імітацією або поданням зовнішньої форми будь-якого об'єкту, особливо особи. Імідж представляє собою вид певної соціальної установки і за своєю суттю близький до соціального стереотипу — стійкої, емоційно забарвленої і спрощеної моделі об'єктивної реальності, що формується в масовій свідомості стихійно або цілеспрямовано за допомогою ЗМІ та методів паблік релейшнз. З погляду психологів, імідж - це маніпуляційний, привабливий, легко сприйнятий психічний образ, що впливає на емоції людини (іноді й на підсвідомість), а через це — на її поведінку та вибір, що вона здійснює.

РОЛЬ ЛАБОРАНТА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ, НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Сирова Г. О., Краснікова Ю.М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Серед великої кількості відомих у світі професій, від яких залежить якісне виконання відповідної роботи, є професія лаборанта, якій не завжди приділяється належна увага.

Як сказано в Законі України «Про вищу освіту», перший рівень вищої освіти «передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю (Закон України «Про вищу освіту», 2014), це відноситься й до професії лаборант.

Лаборант – науковий або технічний працівник лабораторії, наукового або навчального закладу. Лаборант закладу вищої освіти (ЗВО) навчального процесу займається підготовкою матеріалів, приборів, тобто готує все, що потрібно для лабораторного практикуму(реактиви, посуд, тощо).

Відомості про перших лаборантів з'явилися ще в середньовіччі, з історії відомо згадки про університети Італії та Австрії, та їх лабораторії, у яких молоді спеціалісти готували лабораторні заняття для студентів. Також є згадки про античних вчених, їх відкриття, праці в різних галузях медицини, хімії, фізики та ін., тому можна зробити висновок, що без допомоги помічників їх досліди могли б і не здійснитися.

Лаборант у навчальному процесі виконує важливу роль на кафедрі, можна сказати, що він – «права рука викладача», зв'язуюча ланка між завідувачем кафедри та викладацьким складом і студентами.

Лаборант повинен володіти такими якостями як: спостережливість, добра пам'ять, уважність, акуратність, рівновага, відповідальність, дисциплінованість, точність, організаційність.

Лаборант повинен мати міцні знання. За своїм власним бажанням він може продовжувати навчатися, отримувати подальшу освіту в майбутньому, тобто має перспективи. Відповідна освіта, участь у досліджах, експериментах може стати початком для цього. Історії відомі вчені, які стали докторами наук та академіками, але ж починали своє професійне життя вони саме з лаборантів. Відомо, що велика кількість винаходів зроблено зусиллями вчених та їх помічників – лаборантів (Антонова, 2014).

На нашій кафедрі лаборанти - це невід'ємна частина як навчально-виховного, так і науково-дослідного процесу. Саме черговий лаборант разом із черговими викладачами зустрічає студентів уранці, слідкує за порядком у навчальних кімнатах, забезпечує навчальний процес усім необхідним: таблицями, реактивами, лабораторним посудом тощо; лаборант супроводжує лектора на лекції та забезпечує всі технічні засоби, демонстраційний матеріал на них; крім того, лаборанти допомагають при виконанні науково-дослідної роботи, тому всі старші лаборанти обов'язково мають одну чи дві вищі освіти, тобто є справжніми фахівцями; вони є співавторами патентів, статей, тез, беруть активну участь у підготовці та проведенні наукових і методичних семінарів, що проводяться на кафедрі та за її межами.

Отже, лаборантський корпус – важлива ланка навчально-виховного та науково-дослідного процесу в закладі вищої освіти.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ

Сипало А. О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

На сьогодні, у період реформування системи вищої медичної освіти, відбуваються складні процеси модернізації, переходу до вищого рівня суспільного розвитку з орієнтацією на відповідальну, активну особистість зі сформованим гуманістичним світоглядом, високим професіоналізмом. Особливу увагу слід звернути на організацію роботи з іноземними студентами, які навчаються англійською мовою. Тому вдосконалення рівня професійної компетентності викладача є одним з основних напрямків реформування сучасної медичної освіти. Перед керівниками вищих медичних закладів постає ціла низка завдань. Одним з головних завдань є підготовка викладачів – медиків, які повинні володіти не лише теоретичними знаннями фахових дисциплін, а також глибоко володіти педагогічною майстерністю. Кафедрам педагогічного спрямування необхідно підготувати викладача – медика, який би став методистом, дослідником, новатором, майстром своєї справи. Невипадково відомі лікарі були не тільки професіоналами в галузі медицини, а й педагогами – новаторами в галузі медицини. Прикладом може слугувати життя і діяльність відомого лікаря, вченого, педагога Петра Івановича Шатилова. За його словами, людський організм є найскладнішою з існуючих машин. Лікарю необхідно мислити гостріше й глибше, ніж іншим фахівцям. Він навчав студентів умінню думати, спостерігати, порівнювати, робити висновки. І завжди говорив студентам, що медицина - не наука, не ремесло, не мистецтво, вона - і наука, і ремесло, і мистецтво. Це було його життєве кредо.

Світові тенденції розвитку вищої медичної освіти засвідчують зростання вимог до майбутнього лікаря – педагога. Основні проблеми викладачів, які працюють з англійськими студентами, знаходяться на стадії активного вирішення. По перше, - це кваліфікована мовна підготовка викладацького складу, по друге, - високі фахові вимоги до викладача та контроль якості мовленнєвих знань та навичок. Це можливо за умови безперервного навчання викладача, що базується на безперервному оволодінні прогресивними технологіями навчання та виховання, новими досягненнями вітчизняного та зарубіжного досвіду, розв'язання складних професійно - педагогічних проблем. А також за умов інтеграції знань, практичних умінь і навичок з медицини та суміжних дисциплін таких, як: педагогіка, філософія, психологія тощо.

Робота в єдиному інформаційному середовищі передбачає раціональне використання інформаційних технологій в освітньому процесі. Для успішної діяльності викладач медичного закладу має володіти вміннями швидко орієнтуватися та переключати увагу,

оцінювати ситуацію з різних боків при вирішенні складних педагогічних моментів, удало використовувати прийоми та методи впливу, елементи педагогічної техніки, а також сприймати явища та процеси дійсності так, щоб вони відповідали їх реальному стану. Сучасний викладач повинен уміти аналізувати співвідношення «мета-засіб-результат», залежно від вибору ситуації, створювати творчу атмосферу, бути лідером, оратором та організатором, режисером, актором, долати мовний бар'єр, що може виникнути між викладачем і студентом. Усе це можна здійснити в тому випадку, коли викладач володіє високою професійною компетентністю, розвиненими творчими дослідницькими здібностями.

Отже, сформована професійна компетентність викладача - медика становить основи його професіоналізму та майстерності, забезпечує успішність професійного розвитку, що проявляється в різних видах педагогічної діяльності. Модернізація педагогічної освіти у вищих медичних закладах передбачає суб'єктивний розвиток і саморозвиток особистості майбутнього лікаря, формування його готовності на професійному рівні здійснювати управління освітнім процесом, застосовувати на практиці сучасні педагогічні технології, реалізовувати творчий підхід у всіх сферах лікувальної та освітньої діяльності.

ІННОВАЦІЙНА ПРАЦЯ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВТІЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ КРАЇНИ

Сирова Г.О., Присяжний О.В., Козуб С.М., Козуб П.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Основою розвитку особистості є освіта. Відповідно до державної політики України освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний та культурний розвиток суспільства (Закон України "Про освіту" від 05.09.2017р.).

Саме освіта зумовлює успішну соціалізацію особистості, економічний добробут та виступає запорукою розвитку суспільства та держави. Особистість є найвищою цінністю суспільства. Тому всебічний розвиток людини, що здатна спрямовувати свою діяльність на користь інших, збагачення інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу є метою освіти.

Інноваційна діяльність, окрім наукової та науково-технічної, є невід'ємною складовою освітньої діяльності закладів вищої освіти (ЗВО), що забезпечує впровадження інноваційної моделі розвитку економіки. (Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 16.01.03 р., "Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності" від 07.11.00 р.) Однак, для успішної реалізації впровадження та отримання інноваційного продукту необхідний людський потенціал.

Особа, що задіяна у створенні та впровадженні наукових результатів під час інноваційного процесу, виконує інноваційну працю. У широкому розумінні інноваційною може бути визнана будь-яка праця, при здійсненні якої застосовуються нові або удосконалені ідеї, методи, методики, технологічні рішення або мають місце інші творчі моменти, що полегшують трудову діяльність та підвищують ефективність підприємства (Кохан В. П., 2014).

Цікаво, що доволі багато авторів у своїх роботах порушують тему щодо інноваційної праці та визначають її як трудову діяльність творчого змісту, що спрямовується на використання результатів наукових досліджень і проведення розробок нових ідей для поширення та оновлення номенклатури, поліпшення якості продукції, удосконалення технології їх виготовлення з наступним запровадженням у виробництво та ефективною реалізацією на внутрішньому і зовнішньому ринках (Коваль Л.А., 2002; Кохан В. П., 2014).

Для розуміння сутності інноваційної праці авторами, що раніше порушували цю тему, визначено деякі ознаки інноваційної праці:

1) творчий характер, що виявляється в постійному виробленні нових і вдосконаленні існуючих ідей, рішень, технологій тощо. Ця творча складова становить сутність інноваційної діяльності, а також якнайкраще характеризує працю осіб, що її здійснюють;

2) інноваційну активність, яка базується на творчих та інтелектуальних здібностях і ступінь якої неоднаковий у працівників. Вона показує стан готовності персоналу до виконання своїх трудових обов'язків і залежить значною мірою від особистих якостей індивіда;

3) суб'єктивний, індивідуальний характер, зумовлений здатністю людини до творчості та інтелектом, що не вичерпуються із часом, і виступає об'єктом інвестування;

4) ризикований та слабо прогнозований характер кінцевого результату.

Отже, з огляду на те, що в освіті інноваційний процес відбувається постійно, освітяни в першу чергу є суб'єктами інноваційної праці, оскільки всі наведені ознаки притаманні діяльності працівників ЗВО, які зі всією віддачею з максимальним використанням досвіду, своїх знань, творчих здібностей забезпечують втілення інноваційної стратегії країни в цій галузі.

ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Славінська Ю. С.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Особливістю викладання дисциплін для студентів-стоматологів є наявність великої кількості практичних навичок як клінічних, так і

лабораторних (технічних), що мають бути опрацьовані на практичних заняттях для кращого сприйняття матеріалу. Тому на практичних заняттях широко впроваджуються різноманітні моделі, муляжі, тренажери, віртуальні симулятори та інші технічні засоби навчання, що дозволяють тією чи іншою мірою достовірності моделювати процеси, ситуації та інші аспекти професійної діяльності медичних працівників: планування лікування зубів, моделювання форми зуба, діагностика захворювань зуба за фото, рентгенівськими знімками, відео.

Максимальну наближеність до реальних умов роботи лікаря з абсолютною безпекою для здоров'я пацієнта можна відтворити за допомогою спеціальних тренажерів-симуляторів у вигляді робочого місця лікаря-стоматолога. Вони мають робочий блок, що імітує стоматологічну установку та дозволяє підключати модель голови для проведення опрацювання клінічних навичок, зокрема препарування зубів. Зазвичай ці тренажери-симулятори мають комп'ютерне оснащення та можливість запису, що дозволяє проводити роботу над помилками й повторювати клінічні етапи до досягнення успіху та формування професійних навичок.

До інноваційних методів роботи лікаря належить використання 3D проєкції в медицині. Сучасні пристрої 3D допомагають створювати механізовані штучні руки, штучні судини, що імплантуються пацієнтам замість зношених або пошкоджених, макети від сканованих органів пацієнта. У процесі підготовки майбутні лікарі-стоматологи також мають оволодівати цими методами, як того вимагає їхня кваліфікація.

ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соколова Т.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

До частини професійного успіху викладача відноситься таке поняття, як «імідж». Деякі викладачі переоцінюють або недооцінюють свій імідж, вважають, що він не допоможе в роботі, цим знижують значення іміджу. Такі викладачі вважають, що головне – це процес навчання, а зовнішній вигляд, манери спілкування, одяг – другорядне. Вважаємо, що від професійної, якісної підготовки викладача залежить майбутнє вищої освіти, саме своїм прикладом сучасний викладач формує новий стиль поведінки в студентів.

У різний період часу формується певний набір типових іміджів, у яких виражається своя природа та сутність. Для формування іміджу викладача закладу вищої освіти доцільно використовувати типології іміджу викладача, що дозволить визначити відповідний тип, реалізувати його або змінити первинний (Панасюк, 2007).

Найбільш відома нині класифікація щодо типів професійних позицій викладача американського ученого, М.Талена, це:

«Сократ», викладач, що віддає перевагу суперечкам, дискусіям, який свідомо їх стимулює на заняттях, провокує студентів на потребу в захисті власних поглядів;

«керівник групової дискусії», де викладач – провідник і посередник;

«майстер», викладач – взірець, відмінник;

«генерал» – це жорстокий керівник, що вимагає чіткого виконання.

«менеджер» – його цікавить якісний контроль, кінцевий результат;

«тренер» – натхненник успішних групових зусиль, пізнавальної діяльності;

«гід», викладач – енциклопедія, він часто нудний, але коректний, небагатослівний (Буланова-Топоркова, 2002).

Добре, коли викладач поєднує всі ці позиції. Також треба не забувати й про зовнішній вигляд, особистісний імідж, а саме *габітарний імідж*: одяг, зачіска, макіяж (для жінки), аксесуари, взуття, силует (комплектація); *кінетичний імідж*: хода, постава, жести, міміка; *мовленнєвий імідж*: усне мовлення (культура мови, інтонаційна виразність), письмова мова (грамотність, характеристики почерку) (Кулакова, 2007).

Отже, викладач повинен бути свідомим відносно типів іміджу, презентуючи власний, свій імідж. Це дозволить проявити себе як особистість, підвищити якість навчання та знань у студентів, ефективність роботи.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»

Сорока О. Я., Хомут У. В., Федосенко Н. В.

Івано-Франківський національний медичний університет,

м. Івано-Франківськ

Застосування компетентнісного підходу до вивчення дисципліни «Медичне правознавство» полягає в концентрації зусиль студентів на результаті навчання, а саме утворенні правової обізнаності здобувачів вищої освіти. За допомогою компетентнісного підходу студент отримує знання, що дозволяють йому орієнтуватися в правових реаліях сучасного суспільства, діяти практично в ситуаціях, що виникають у сфері надання медичної допомоги, застосовувати набуті правові вміння, індивідуальний досвід дій у конкретних ситуаціях, урегульованих нормами права.

Для того, щоб виховати в студентів відчуття професійної відповідальності, навчити аналізувати нормативно-правові акти, які регулюють суспільні відносини у сфері охорони здоров'я, а також використовувати отримані знання в майбутній професійній діяльності, застосовують інтерактивне навчання як найефективніший метод компетентнісного підходу.

Використання інтерактивних методів навчання сприяє виробленню в студентів важливих навичок роботи: пошуку, обробки й застосування нової інформації для розв'язання проблеми, удаючись до аналізу над варіантами й способами виконання завдання. Це розвиває в них здатність ухвалювати свідомі рішення, формулювати аргументовані судження та обґрунтовані висновки, підвищує рівень опанування аналізом, синтезом, узагальненням та абстрагуванням, сприяє розвитку вмінь виявляти різні погляди на правові проблеми, шукати й аналізувати різні джерела інформації правового змісту.

Аналіз правових ситуацій (ситуаційних задач) є одним з методів інтерактивного навчання, який полягає в здійсненні її правової оцінки, шляхом проведення добору необхідної інформації, її аналізу з різних позицій, формулювання висновків. Студенти навчаються висловлювати та доводити власну думку, аргументувати правові ситуації, збагачуючи власний соціальний досвід через обговорення змодельованих життєвих ситуацій.

Основними цілями використання методу аналізу й розв'язання правових ситуацій є: набуття та закріплення навичок самостійної роботи студентів із нормативно-правовими актами, формування вміння оцінювати конкретні життєві ситуації з позицій дії норм права, обґрунтування власної правової оцінки фактичних обставин і дій.

Також, важливим методом інтерактивного навчання як складової компетентнісного підходу, є вирішення завдань, які розраховані на критичне мислення. Такі завдання допомагають виявити різні позиції студентів щодо певної проблеми або суперечливого питання. Саме демонстрація різних поглядів на ту чи іншу проблему викликає в студента здатність критично оцінювати ситуацію, тим самим підтверджуючи ефективність цього методу.

Наприклад, при вивченні теми «Правова природа медичної допомоги і медичної послуги» завданням на критичне мислення буде наведення студентами прикладів: медико-етичної дилеми, біоетичної та медико-правової проблеми. У студента з'являється можливість сформулювати та виокремити дилеми на основі критичного підходу до медико-етичної та біоетичної проблематики. Застосування такого підходу формує в студентів навички критичного оцінювання різних позицій, самоаналізу.

Реалізація інтерактивного навчання вимагає створення певних педагогічних умов, а саме відбору інтерактивних методів і прийомів, що стимулюють процес пізнання та розумових і навчальних умов і процедур, за допомогою яких досягаються заплановані результати.

Систематичне застосування інтерактивних методів на практичних заняттях дисципліни «Медичне правознавство» дозволяє студентам навчитися застосовувати набуті правові знання та вміння в житті, зрозуміти, що такі знання можуть стати в нагоді в професійній чи соціально-побутовій сфері.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ І ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС У МЕДИЧНОМУ ВНЗ

Уварова О.О., Сікорська О.О., Талалаєв К.О.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Професія лікаря вимагає певних іміджевих характеристик, що відповідають вимогам соціуму: висока професійна компетентність, відповідний зовнішній вигляд, культура мови, контроль емоцій.

Загальний образ лікаря складається з особистісного і професійного іміджу. Складовими іміджу, зокрема іміджу лікаря, є внутрішній і зовнішній компоненти. Внутрішній (Я-концепція, формування якої відбувається протягом усього життя й містить уявлення про себе, про те, яке враження вона справляє на оточуючих і реакцію людини на зворотній зв'язок з оточуючими). Зовнішній - зовнішній вигляд, стан робочого місця, доброзичливість, виразні рухи, жести, етика й мораль, делікатність, тактовність, уважність, емпатія, конфіденційність тощо.

Формування професійного іміджу - це вміння створити позитивний образ, який підкреслить кращі якості фахівця як особистісні, так і ділові. Робота над іміджем – це не новий білий халат чи черговий диплом у рамочці на стіні, а це постійний процес саморозвитку, досягнення нових знань і навичків. Професіоналізм - це збагачення своєї особистості професійними засобами для успішності та продуктивності діяльності, а не лише сама приналежність до професії. Важливими стають самоосвіта й самовдосконалення медика, робота над недоліками.

Сучасний виховний процес у ВНЗ спрямований на формування громадянської та духовної самоідентифікації особистості, постійні пізнання та самопізнання не можуть проходити фрагментарно. Викладання має стати особистісно-орієнтованим, з використанням міжпредметних підходів, наближаючись до потреб життя і нових можливостей. Завданням є перегляд навчальних програм і розробка нових курсів з вищим рівнем рефлексії.

Одним із засобів виховання молодих лікарів може стати навчальний курс «Імідж лікаря», який розробляється в Одеському національному медичному університеті, завдяки інтеграції досягнень гуманітарних та спеціальних наук.

Керівництво університету та викладачі вбачають у цьому вдалий приклад поєднання можливості для професійного самовдосконалення та виховання в молоді зорганізованості, емпатійності, прагнення до саморозвитку й набуття нових компетентностей.

ВНЕДРЕНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ СТУДЕНТОВ 6 КУРСА НА КАФЕДРЕ ИНФЕКЦИОННЫХ БОЛЕЗНЕЙ ОНМедУ

Усыченко Е.М., Усыченко Е.Н.

Одесский национальный медицинский университет, г. Одесса

В соответствии с типовой программой студенты выпускного курса медицинского и международного факультетов, кроме практически ориентированных выпускных экзаменов, в обязательном порядке должны сдать государственный лицензионный тестовый экзамен Крок-2 по ведущим направлениям терапевтического, хирургического, педиатрического, гигиенического и акушерского профиля. Негативный результат этого лицензионного экзамена не позволяет получить врачебный диплом.

Следует подчеркнуть, что банк данных лицензионного экзамена «Крок-2» включает тысячи задач, ежегодно обновляется и пересматривается. Успешная подготовка к нему подразумевает не ознакомление со всем задачами, а умение применить свои базовые знания в каждом конкретном случае.

С целью улучшения подготовки студентов к лицензионному экзамену «Крок-2» сотрудниками кафедры инфекционных болезней разработана и внедрена в учебный процесс обучающая программа на украинском, английском и русском языках. Основой этой программы является подборка 50 типовых задач по ведущим инфекционным заболеваниям с выделением ключевых слов. Разбор задач, обсуждение неправильных ответов и обоснование правильного проводится обязательно совместно с преподавателем с использованием мультимедийного проектора.

Такой подход к подготовке к лицензионному экзамену «Крок-2» позволяет студентам решать тестовые ситуационные задачи в любых условиях по ведущим инфекционным заболеваниям. Обучающая программа находится в свободном доступе на информационном ресурсе Одесского национального медицинского университета и может быть востребована с любого компьютера, так как использован Microsoft Power Point.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ОСНОВІ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

Фесенко В. Ю., Соколова С. С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Професійна компетентність фахівців охорони здоров'я – це сформована в діяльності здатність особистості до власної трансформації та інтеграції теоретичних знань і навичок при розв'язанні завдань професійної медичної діяльності.

Ефективність майбутньої професійної діяльності фахівця залежить не від однієї, двох чи більше компетенцій, а від їх комплексу. Одним з основних чинників, що сприятимуть формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців охорони здоров'я, є проблемність. Під проблемним навчанням розуміють принцип дидактики; методичну систему, яка об'єднує різноманітні методи навчання; педагогічну технологію, що визначає вибір способів та прийомів створення проблемних ситуацій і вирішення навчальних проблем. Мета проблемного навчання – забезпечення активного ставлення студентів до оволодіння компетенціями, інтенсивного розвитку їхньої самостійної пізнавальної діяльності та творчих здібностей.

До основних категорій проблемного навчання відносять: проблему, проблемний метод, проблемне питання, проблемну ситуацію, проблемне завдання. Саме створення й розв'язання проблемної ситуації, тобто ситуації, для розв'язання якої здобувач освіти має оволодіти новим знанням, або способом дій, посідає в підготовці майбутніх фахівців охорони здоров'я провідне місце. Проблема ситуація трактується як психологічний стан, що виникає в результаті розумової взаємодії суб'єкта (здобувача освіти) з об'єктом (навчальним матеріалом) і викликає пізнавальну потребу розкрити суть процесу або явища, що вивчається.

Викладач повинен мати глибокі знання зі свого предмета, бути ознайомленим з останніми науковими відкриттями у своїй сфері, володіти методикою проблемного навчання, яка передбачає вміння діалогічного доброзичливого спілкування зі студентами. Необхідна підготовленість здобувачів освіти (мотивація, рівень володіння прийомами розумової діяльності, знання фактичного програмного матеріалу). Вимагається науково-методичне забезпечення процесу навчання. Повинні бути враховані особливості конкретної дисципліни, теми, часу, відведеного за програмою.

Серед форм проблемного навчання науковці розрізняють проблемну лекцію, проблемний семінар і практичні заняття та самостійну роботу студентів проблемного характеру, організацію контролю навчальних досягнень студентів з елементами проблемності.

Для впровадження проблемного навчання при підготовці фахівців галузі охорони здоров'я найбільш доцільними визнано системне застосування таких методів та засобів: бесіда, дискусія та «мозковий штурм»; метод «круглого столу»; дидактична гра; розв'язання кейсів, проблемних професійних ситуацій і завдань (метод «Шість капелюхів мислення»); робота над проектами тощо.

Нами було проведене анкетування студентів Національного фармацевтичного університету з метою визначення рівня впровадження проблемного навчання в освітній процес. За результатами опитування й бесід зі студентами можемо зробити висновок, що впровадження

проблемного навчання позитивно впливає на зміну ставлення студентів до вивчення навчальної дисципліни, сприяє розумінню навчального матеріалу, активізує мислення, зацікавлює навчальним предметом. У 80% студентів заняття на основі проблемного навчання вплинули на зростання інтересу до вивчення предмета, а переважна більшість опитуваних (90%) відзначили зростання якості засвоєння навчального матеріалу.

Досвід, отриманий нами в процесі проведення проблемних занять, дозволяє свідчити, що реалізація проблемного навчання в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців охорони здоров'я сприяє розвитку творчого мислення, професійних компетентностей.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД І ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ

Фоміна Л. В., Калініченко О. В., Скорбач Т. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Наразі перед вищою медичною освітою постає питання пошуку найбільш продуктивних методів і сумісних технологій навчання, виховання та лікування, створення нових парадигмальних підходів до навчальної та лікувальної діяльності, упровадження ефективних видів управління освітнім процесом у медичному закладі й розгляду самого педагогічного процесу під новим кутом зору, що насамперед пов'язують із системним перетворенням реальних педагогічних систем при впровадженні в освітній простір на кафедрі української мови, основ психології та педагогіки Харківського національного медичного університету. Саме тому сучасний освітній процес у медичному вузі сприймається крізь призму педагогічної освітньої системи.

Досліджуючи педагогічний процес у Харківському медичному національному університеті як педагогічну систему та організовану цілісну сукупність компонентів, що сприяє розвитку й саморозвитку особистості студента та викладача, варто наголосити на специфіці її як складної самоорганізованої системи, з'ясувати, як допомагає в освітньому просторі синергетичний підхід. Один із засновників синергетики Г. Хакен зазначав, що спільним ефектом взаємодії великої кількості підсистем є утворення стійких структур і самоорганізація в складних системах.

Суттєва відмінність синергетики від інших наук, що вивчаються в сучасній педагогіці, зокрема на кафедрі української мови, основ психології та педагогіки Харківського національного медичного університету, полягає в ідеї самоорганізації як іманентної властивості складних систем. Під самоорганізацією розуміється здатність тих чи інших систем до самозародження й саморозвитку.

Використання синергетичного підходу в навчальному процесі медичного закладу дає можливість виявити нові факти та зв'язки, що сприяють ефективній зміні освітньої парадигми, мета якої – цілісний розвиток особистості медика в педагогічному процесі.

Саме з погляду синергетики розвиток педагогічного процесу – це не вибір між стійкістю та нестійкістю, а вибір одного з можливих станів, перехід у відносно стійкий стан для того, щоб знову через нову нестійкість отримати подальший імпульс розвитку, набути можливостей для реалізації старих і нових функцій педагогічного процесу.

Важливим чинником для визначення сутності сучасного педагогічного процесу в Харківському національному медичному університеті як самоорганізованої системи є те, що синергетична парадигма базується на перевазі в освітній діяльності самоорганізації самоосвіти, самоуправління. Полягає в стимулюванні суб'єктів педагогічного процесу та впливові на них з метою їх саморозкриття й самовдосконалення.

Підсумовуючи вище зазначене, можна константувати, що системний підхід уможлиблює структурування освітнього процесу в Харківському національному медичному університеті й надає можливість виділити в ньому складники, формує систему уявлень про педагогічний процес на основі однієї або кількох наукових парадигм. Щодо впровадження синергетичного підходу в освітній процес медичного вузу, то він розглядається як процес набуття його складниками новизни як у структурі, так і в змісті, що зумовлюється суб'єкт – суб'єктною взаємодією суб'єктів освітнього процесу. Сучасний освітній процес Харківського національного медичного університету є складною самоорганізованою системою, що об'єднує процеси навчання, виховання, розвитку та саморозвитку викладача та майбутнього лікаря.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Фоміна Л. В., Скорбач Т. В., Калініченко О. В.

Харківський національний медичний університет

Нове суспільство висуває й нові вимоги до освіти та педагогів. Відомі учені-педагоги, лінгвісти повсякчас звертали увагу на важливість здобування освіти рідною мовою.

Рідна мова повинна бути основним підґрунтям нашої освіченості та освіти кожного з нас. Без усякої науки ще можна обійтися, а без знання мови обійтися не можна (Срезневський, 1990).

Безперечно, ознакою інтелігентності для студента-медика мають стати досконале володіння державною мовою та висока культура спілкування на різних рівнях, у різних сферах, зокрема в науковій, офіційно-діловій, навчальній, виробничо-професійній, оскільки людина реалізується в культурі думки, культурі праці й культурі мови (В. М. Русанівський, 1990).

16 липня цього року в Україні набрав чинності Закон про державну мову «Про забезпечення функціонування української мови як державної», гарантує позиції української мови в державному управлінні, сфері послуг, освіті й медіа.

На наш погляд, особливо великі можливості щодо вивчення, удосконалення та прищеплення любові до української мови, що є державною, мають педагоги, які викладають гуманітарні дисципліни, зокрема викладачі курсу «Українська мова(за професійним спрямуванням)». Навчання українською мовою розкриває перед викладачами-філологами широкі виховні можливості. Саме воно забезпечує моральне виховання громадян України, що ґрунтується на національних традиціях, духовних цінностях українського народу. Л.О. Варзацька дає слушну методичну пораду: «Викладач має знайти для студента матеріал спільних переживань, захопити їх темою заняття, пробудити й підтримувати творчу реакцію та пізнавальний інтерес».

Протягом вивчення всього курсу студенти-першокурсники працюють над збагаченням словникового запасу, зокрема загальнонавчальною та професійною лексикою, над підвищенням загального мовленнєвого рівня. Вони вивчають основні характеристики наукового стилю, його різновиди, навчаються виконувати аналіз наукових медичних текстів, правильно оформлювати бібліографію, цитати, робити посилання на джерела.

Професійну культуру сучасного студента варто розглядати не лише крізь призму знань з фаху, а й володіння мистецтвом переконливої комунікації, мистецтвом красномовства, безперечно, крізь призму культури його мовлення. Першокурсники засвоюють головні критерії майстерності промовця, вивчають особливості структури наукової, ділової доповідей, навчаються складати та виголошувати промову перед однокласниками. Студенти-медики навчаються слухати себе та інших, аналізують виступи з погляду актуальності, нормативності та науковості, удосконалюючи власне мовлення, яке має бути логічним, послідовним, правильним, точним, виразним, естетичним. Один з найвідоміших французьких письменників Вольтер наголошував, що «чудова думка втрачає свою цінність, якщо вона погано висловлена». У студентів ще недостатньо досвіду та умінь орієнтуватися в нестандартних ситуаціях. Подолати їх допомагає тісна співпраця з досвідченими педагогами та фахівцями медичної галузі.

Спираючись на аналіз наукових досліджень (О. Савченко, В. Серіков), пропонуємо такі види особистісно зорієнтованих ситуацій: зацікавленості, вибору, проблемно-пошукова, рольова, успіху. Студенти медичного університету готують за власним бажанням цікаві доповіді, презентації, рольові ігри, круглі столи, диспути. Деякі теми виносяться на самостійне вивчення, але викладач обов'язково заздалегідь пропонує систему питань, за якими студенти опрацьовують запропоновану тему. За виконане на належному рівні завдання студенти отримують додаткові бали, що беруться до уваги при підсумковому оцінюванні.

Достатня увага приділяється також вивченню лексико-граматичних особливостей текстів медичних документів. Студенти мають усвідомити, що якостями будь-якого документа є повнота й точність інформації, об'єктивне висвітлення фактів. Студенти мають навчитися класифікувати документи за різними ознаками, укладати різні види ділових паперів, знати їх реквізити тощо. Вважаємо, що уміння складати офіційно-ділові та медичні документи – це життєво важлива компетентність сучасного медика, оскільки за допомогою документів налагоджуються офіційні, службові, партнерські зв'язки між установами, організаціями, державами.

Таким чином, уся освітньо-виховна робота на кафедрі «Української мови, основ психології та педагогіки» ХНМУ спрямована на підготовку для України не тільки фахівців-медиків високої кваліфікації, а й спеціалістів з високим рівнем мовленнєвої та загальної культури.

ПРОФЕСІЙНІ ОРІЄНТИРИ НА ТВОРЧУ САМОРЕАЛІЗАЦІЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Хоу Ісюань

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, м. Харків*

Сьогодення характеризується вимогами роботодавців до високої кваліфікації працівників будь-якої галузі, зокрема й освітньої. Сучасний учитель має здійснювати так свою справу, щоб вона була продуктивною. А це означає те, що такий учитель має повноцінно реалізовувати власний потенціал і навчати цьому школярів. У закладах загальної середньої освіти не вистачає вчителів хімії, проте кількість бюджетних місць для навчання із цієї спеціальності в закладах вищої освіти (ЗВО) знизилася.

Перш за все, якість навчання майбутніх учителів хімії зумовлюється їхнім прагненням до творчої самореалізації в освітньому процесі. У нашому розумінні поняття «творча самореалізація особистості» можна тлумачити як процес самотворення на високому потенційному рівні. Стосовно майбутніх учителів хімії – процес максимально повного розвитку творчих здібностей майбутніх учителів хімії, формування креативного мислення, виховання почуття відповідальності за результати професійної діяльності. Творча самореалізація здобувачів вищої освіти є метою й результатом їхньої підготовки відповідного профілю. Однак її ефективне здійснення потребує педагогічного стимулювання. До засобів стимулювання відносимо інформаційно-комунікаційні технології, застосування яких підвищує інтерес не лише до змісту навчальних дисциплін, але й напружує власні сили, активізує потреби здолати невідоме й пізнати себе краще. Отже, маємо надію на відродження й оновлення виробничої сфери в нашій країні, тісний зв'язок теорії з практикою, поліпшення якості навчання фахівців, зокрема майбутніх учителів хімії.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Циба А. А.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

На сьогодні беззаперечним є той факт, що кожен спеціаліст своєї справи повинен володіти щонайменше однією іноземною мовою. Це зумовлено неспинним розвитком глобалізації. З одного боку, володіння іноземною мовою на рівні з фаховими дисциплінами є необхідним елементом у професійному становленні будь-якого фахівця, з іншого – іноземна мова як інструмент дає безліч можливостей: доступ до іноземних інформаційних джерел, роботу з іноземцями, професійний досвід за кордоном.

Але насправді виникають деякі труднощі у викладанні іноземних мов у немовних ВНЗ. Насамперед, це невмотивованість студентів. Для них важливішими є фахові дисципліни, тому на вивчення іноземних мов вони іноді просто не виділяють часу. Щоб уникнути такої ситуації, потрібно переконати студентів у необхідності приділення належної уваги всім навчальним дисциплінам, нагадати їм про необхідність вивчення іноземних мов, а також про можливості, які вони можуть дати.

Перешкодою також може стати недостатня кількість навчальних годин, що відведено на іноземні мови. У немовних ВНЗ це становить 1-2 заняття на тиждень. Для вивчення будь-якої мови цього часу недостатньо.

Іншою проблемою є той факт, що при вступі до немовних ВНЗ абітурієнти мають дуже низький рівень володіння мовами. Це перешкоджає успішному оволодінню професійною мовою та термінологією майбутнього фахівця. Для подолання цього бар'єру студентам даються матеріали для самостійної роботи, щоб вони могли «наздогнати» навчальну програму та заповнити прогалини в знаннях. У цьому випадку також важливою є вмотивованість студентів, без якої цей вид роботи виявиться неможливим.

Для успіху в навчальному процесі не варто забувати й про творчі завдання, такі як: проекти з презентацією з поданням матеріалу доповіді на іноземній мові, пошук матеріалу доповіді в іноземних джерелах, моделювання ситуацій із професійного життя (написання діа- та полілогів з подальшим їх розігруванням на аудиторію) та багато іншого.

Отже, викладання іноземних мов у немовних навчальних закладах має свої особливості, такі як: недостатність часу на вивчення дисципліни, невідповідність студентів, ухиляння на вивчення більш професійної мови та термінології. Та найважливішим у цьому є вмотивованість студентів, оскільки саме тоді, коли студент усвідомлює важливість оволодіння всіма аспектами своєї майбутньої професії, він зацікавлений в участі всього навчального процесу.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ

*Чабан Т.В., Бочаров В.М., Чубач М.І., Верба Н.В., Гулла О.В.
Сервецький С.К., Герасименко О.А.*

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Ураховуючи впровадження нових методів терапії та діагностики, вища медична освіта на сучасному етапі має забезпечити високоякісну підготовку студентів. Розвиток медицини потребує коригування в підготовці майбутніх медиків і наближення освіти до міжнародних стандартів. Інноваційні методи в системі медичної освіти тісно пов'язані з впровадженням сучасних стандартів підготовки студентів-медиків. Використання інтерактивних методів навчання під час підготовки майбутніх лікарів дозволяє закріпити отримані теоретичні та практичні знання на високому рівні. На наш погляд, такий напрямок є одним з перспективних у процесі навчання.

На кафедрі інфекційних хвороб ОНМедУ постійно вдосконалюються методики викладання. Часто під час навчання використовується ілюстрований матеріал. На жаль, не завжди є можливість продемонструвати хворого з патологією, яка розглядається відповідно до тематичного плану. Тому співробітниками кафедри розроблено та застосовано для оцінки якості отриманих знань студентів тести у вигляді презентації. На одному слайді зібрано кілька ілюстрацій щодо однієї патології – це, можливо, питання з етіології захворювання (мікроскопія збудника, характерне зростання на поживних середовищах тощо), епідеміології (події ілюстровані - потоплення, печери; карта світу із зазначенням регіонів ендемічних щодо захворювання), клініка (кілька кардинальних симптомів, іноді це може бути симптом - фразеологічний зворот). Використовуються ілюстрації з питань діагностики (мазок крові, вид температурної кривої, характерної для захворювання), диференціальної діагностики, лікування, профілактики тощо. З усіх запропонованих зображень один не відповідає даній патології, його потрібно вибрати та пояснити свій вибір, при цьому назвати правильний діагноз, ступінь тяжкості захворювання щодо сучасної класифікації. Є "складні" слайди, у яких залежно від того, яка картинка "зайва", діагноз змінюється. У складанні цих тестів кожен з викладачів готував окремий блок. І першими учасниками перегляду та рішення їх стали саме викладачі кафедри. На наш погляд, такий підхід до навчання нікого не залишив байдужим.

Як показав наш досвід, виживання знань, набутих студентами під час лекцій, практичних занять і закріплених у результаті рішення тестів-ілюстрацій, виявилось вище за традиційну форму навчання. Ураховуючи, що інфекційні хвороби змінюють своє обличчя, майбутнім лікарям доведеться з маси симптомів виділити опорні, щоб своєчасно та

професійно діагностувати захворювання, обґрунтувати діагноз, вибрати сучасний підхід до лікування.

Таким чином, використання такого формату навчання на заняттях є ефективним засобом інтерактивного навчання студентів, що сприяє розвитку та формування в них основ клінічного мислення.

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА У ВНЗ ТА ЇЇ МОЖЛИВОСТІ

Чайка О.В.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Сучасні реформи у світі вищої освіти пропонують змінити підхід до підготовки спеціалістів. Цим світовим тенденціям відповідає вдосконалення системи вищої освіти. Орієнтація тільки на стандартний навчальний процес уже не може задовольнити всіх потреб, що висуває сучасність до освіченої людини. Крім навчальних занять, у ВНЗ мають організовуватися різні види позааудиторної роботи. Цей вид діяльності дає змогу реалізовувати внутрішній потенціал студента та можливість розвивати свою самостійність. Вона не є обов'язковою для студентів, проте участь у ній приносить часом велику користь у професійному становленні та розвитку особистості майбутнього спеціаліста. Слід відзначити також, що така позанавчальна активність робить життя студентів цікавішим, різноманітнішим, а отже, більш насиченим.

Організація позааудиторної роботи має на меті такі завдання:

- розвиток творчих здібностей та індивідуальних якостей особистості;
- активізація розумової діяльності;
- залучення студентів до самовиховання та самореалізації;
- виховання морально - етичних якостей;
- поглиблення знань з фаху (предмета);
- формування практичних умінь та навичок.
- Якість та інтенсивність позааудиторної роботи залежить від активної взаємодії між викладачами та студентами. Найчастіше в кожній групі є креативний та завзятий студент, який не тільки готовий узяти участь у позааудиторній роботі, а й очолити її. Саме тут завданням викладача або куратора є корегування такої діяльності в потрібне русло: допомогти з пошуком цікавої та доцільної інформації, залучити до цієї роботи більшу частину групи, прийти на допомогу в організаційних питаннях. При такій спільній роботі позааудиторна діяльність не тільки буде корисною та цікавою для студентства, а й допоможе налагодити доброзичливі стосунки з викладацьким складом.

Отже, позааудиторна робота у вищому навчальному закладі є важливою складовою навчального процесу, яка не тільки допомагає розвивати індивідуальність студента, а й виховує його як майбутнього спеціаліста у своїй сфері.

ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ ТА БІООРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ

Чаленко Н.М., Тюпова А.І.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Сучасні тенденції розвитку України визначаються в загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури, а саме – лібералізацію, права людини, свободу отримання якісної освіти будь-якого рівня, що є одним з атрибутів демократичного суспільства. Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти відповідно до демократичних цінностей, науково-технічних досягнень, організація якісної підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців. Це зумовлює необхідність введення в систему освіти інноваційних методів (В.П. Бех, 2004).

Імовірність успіху здобувача вищої освіти зростає пропорційно ступеню залучення студентів до процесу навчання. На кафедрі медичної та біоорганічної хімії ХНМУ нами зі студентами двох груп ІІ медичного факультету було проведено лабораторно-практичне заняття з дисципліни «Біологічна та біоорганічна хімія» за темою «Класифікація, будова та значення біологічно важливих гетероциклічних сполук. Структура та біохімічні функції нуклеозидів, нуклеотидів та нуклеїнових кислот» з використанням сучасної методики – «Брейн-ринг».

Нами було розроблено п'ять рівнів питань різної складності та критерії оцінювання для кожного рівня, на основі яких визначався переможець. За результатами командної роботи та роботи кожного студента окремо, була виставлена оцінка за темою.

Результати анонімного тестування показали, що така методика проведення заняття покращує сприйняття теми та навчає командній роботі групи. Уміння працювати в команді дуже важливе для майбутніх медиків тому, що визначення правильного діагнозу пацієнта та його лікування – це командна робота декількох спеціалістів. Вважаємо за доцільне, щоб уже з першого курсу студенти-медики відчували переваги роботи в команді та свою особисту відповідальність за кожний крок у своїй майбутній професії.

Висновок: завдяки такому проведенню заняття ми відходимо від застарілих стилів відносин викладач-студент та розвиваємо більш сучасні підходи до співпраці.

САМОКОНТРОЛЬ І ДОЗУВАННЯ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ

Чепель С.І.

КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж», м. Харків

Для того, щоб зважено використовувати показники в самостійних заняттях студентів фізичними вправами, необхідно дотримуватися певної послідовності діагностики.

Передусім слід надати вірну оцінку стану здоров'я в цілому, що може кваліфіковано здійснити тільки відповідний лікар.

Наступний етап самоконтролю — адекватна оцінка показників власного фізичного розвитку та фізичної підготовки здійснюється за консультацією з викладачем фізичного виховання.

Далі необхідно оцінити індивідуальні особливості, тобто тип статури, об'єктивні антропометричні показники та розвиток основних якостей. Це дозволить вирішити, у якому напрямі слід впливати на ті фізичні якості, що піддаються певним змінам такі як: маса тіла, пропорції частин тіла, м'язова сила, гнучкість та витривалість окремих груп м'язів та в цілому життєва місткість легенів, антропометричні індекси.

Можливі три напрями впливу за допомогою фізичних вправ:

- підтримувальне тренування;
- тренування, що надає можливість підвищити показники;
- тренування, що надає можливість знизити деякі показники, наприклад, вага тіла, об'єм талії тощо.

Необхідно уважно відноситися до суб'єктивних показників самоконтролю та самопочуття, що свідчать про зміни в організмі в процесі самостійного заняття, про перевтому або навпаки, необхідність корегування щодо посилення режиму навантажень.

Найбільш простий та універсальний показник — частота серцевих скорочень (ЧСС). Він дозволяє оцінити обсяг й ефективність фізичного навантаження та загальний стан організму. Шляхом регулярних занять протягом достатнього часу бажано досягти зниження ЧСС у стані спокою 3-6 ударів на хвилину. Такий відновлювальний ефект буде наслідком передусім швидкості відновлення після навантажень і поліпшення інших показників організму.

Існують два принципово різних підходи щодо вдосконалення особистої фізичної підготовки.

Перший припускає активне використання на заняттях тих вправ, у яких уже присутній порівняно високий рівень результату. Наприклад, при високому або середньому рівні підготовленості з бігу на 100 метрів, стрибках у довжину використовуються в основному стрибкові вправи, вправи зі скакалкою, випади, присідання, подолання коротких відрізків з прискореннями.

Такий підхід також сприяє поліпшенню результатів з інших видів. Його перевага визначається тим, що внаслідок виконання звичних і успішних дій, легко підтримувати працездатність і зацікавленість до подальших занять. Доцільніше використовувати цей підхід на досягнення успіху для студентів емоційніших, з вираженою рухливою нервовою системою, а також у випадках низького рівня фізичної підготовки в цілому.

Другий підхід з вдосконалення фізичної підготовки пов'язаний із включенням вправ, спрямованих на поліпшення показників у недостатньо розвинених видах і фізичних якостях. І цей підхід має свої переваги. Серед них — можливість за короткий час покращити результат у слабкому виді підготовки, посилити відповідну фізичну якість, техніку виконання спортивних вправ за рахунок прояву певних вольових зусиль. Реалізація цього підходу передбачає досить тривалий проміжок часу, тому найбільш раціонально розвивати відповідні якості, не безпосередньо перед здачею відповідного нормативу, а заздалегідь, для достатнього підняття рівня підготовки.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Чуб О. В.

Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків

Модернізація медичної галузі вимагає оновлення процесу підготовки майбутнього фахівця у сфері охорони здоров'я. Серед педагогічних інновацій, що застосовуються в системі медичної освіти, зарекомендували себе як досить ефективні інтерактивні методи навчання, де викладач виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, коучем, модератором навчального процесу та підтримує активну навчально-пізнавальну діяльність студентів, ураховуючи їх індивідуальні здібності, навчальні потреби та інтереси.

Поняття «інтерактив» запозичене з англійської мови й походить від слова *interact* (*inter* – взаємний, *act* – діяти). Інтерактивний – означає здатність узаємодіяти чи знаходитися в режимі бесіди, діалогу. Відтак, навчальний процес у закладі вищої освіти відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх його учасників. Така організація навчального процесу передбачає моделювання професійних ситуацій, використання інсценування, роботу в парах, трійках, дискусії та ін. Важливе значення мають інтерактивні методи навчання й для розвитку творчих здібностей студентів. Отже, інтерактивне навчання – це діалогове навчання, за яким навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх студентів та взаємодії викладача й студента. Це співнавчання та взаємонавчання.

Зауважимо, що інтерактивні методи навчання не є абсолютно новими для української школи. Вони були поширеними в дидактиці української школи у 20-ті роки ХХ ст.; елементи інтерактивного навчання притаманні методиці навчання В. Сухомлинського; вони успішно реалізувалися учителями-новаторами 70-80-х років ХХ ст. – Ш. Амонашвілі, В. Шаталовим, Є. Ільїною, С. Лисенковою та іншими педагогами; запозичені теорією розвивального навчання.

Використання інтерактивних технологій у навчанні майбутніх фахівців медичної галузі мають ґрунтуватися на таких принципах:

- науковість;
- інформативність;
- зв'язок теорії з практикою;
- саморозвиток;
- оптимальне поєднання індивідуальної та колективної форм навчально-пізнавальної діяльності студента;
- віра в можливості студентів.

Використання інтерактивних методів навчання в медичному коледжі Харківської медичної академії післядипломної освіти при викладанні природничо-наукових дисциплін довели їх доцільність та ефективність у підготовці майбутніх фахівців. Серед переваг варто зазначити:

1. Накопичення, систематизація та узагальнення нових знань шляхом опрацювання технології пошуку інформації та вироблення системного та багатоаспектного бачення проблеми.

2. Розвиток критичного мислення за рахунок формування вміння аналізувати інформацію, виробляти оптимальне рішення з урахуванням існуючих ресурсів, оцінювання фактів та результатів певних дій.

3. Розвиток структурного мислення через певну організацію мисленнєвого процесу, побудову логічних схем і конструкцій та виокремлення в них позитивних і негативних рис.

4. Розвиток уміння працювати в команді, бути толерантними до протилежних думок, вислуховувати та розуміти контраргументи, виховувати повагу до людей.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у вивченні можливостей використання інтерактивних методів навчання при викладанні профільних дисциплін у закладі вищої медичної освіти.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ПРОСТІР НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Шведова Я.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Сьогодні висуваються нові вимоги до професійної підготовки студентів. Відомо, що якість навчання суттєвим чином залежить від

конкретних умов, у яких здійснюється навчально-пізнавальна діяльність студента та способів її організації.

Опитування студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна виявило прагнення навчатися за допомогою різноманітних методів інтерактивної взаємодії, мати можливість вдосконалювати свої практичні навички.

Дослідження останніх років указують на те, що рівень засвоєння навчального матеріалу студентами залежить від способу подачі інформації. Відома піраміда навчання наочно підтверджує це положення. Інтерактивні методи навчання сьогодні міцно закріпили свої позиції та довели ефективність. Вони створюють інтерактивний простір, у якому студентам цікаво, де пробуджується думка, народжуються нові погляди на проблему, нові ідеї. Інтерактивні методи – це навчання діяльністю, це можливість використовувати знання на практиці, удосконалювати практичні навички.

Наведемо досвід використання одного з інтерактивних методів навчання, розроблених нами в процесі викладання дисциплін педагогічного циклу («Педагогіка», «Педагогіка вищої школи», «Психологія та педагогіка навчальної діяльності»). Так, особливості анти-конференції як одного з методів інтерактивного навчання, полягають в імітації формату класичної конференції тільки без запланованих та написаних заздалегідь доповідей та презентацій. Формат анти-конференції не передбачає розподілу на спікерів та слухачів. Заздалегідь анонсується тема, що містить проблему, яку потрібно вирішити. До речі, тему можуть обрати самі студенти. Та тема із циклу педагогічних дисциплін, яка набере більш голосів, буде обрана для подальшого обговорення на анти-конференції. Кожен учасник повинен узяти участь в обговоренні та запропонувати можливе вирішення проблеми. У процесі обговорення студенти мають можливість наочно представити свої ідеї на ватмані, за допомогою графічних схем, малюнків, різнокольорових стиків тощо. Вирішити проблему з найактивнішими, а також з пасивними учасниками анти-конференції частково вдалося за допомогою правила зеленої свині – іграшки, яка допомагає викладачу-модератору керувати роботою групи. У кого іграшка, той говорить. Застосовувати зазначений метод можна й у дещо іншому форматі – розподілити тему на підтеми чи обрати для обговорення відразу декілька тем. Студенти групуються відповідно до підтем, сідають за окремі столи, починають обговорення.

Застосовуючи інтерактивні методи навчання, дуже важливо створити позитивний мікроклімат, дати відчуття студентам доброзичливе ставлення до себе, упевненість у своїх силах, можливість експериментувати та проявляти себе.

APPLICATION OF MNEMONIC TECHNIQUES IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Iukhno N. V.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv

The term "mnemonics" comes from the name of the ancient Greek goddess Mnemosyne (the mother of nine muses) and means "the art of memorization." The first mnemonics were related to oratory and their primary task was to simplify the process of memorizing long speeches. However, if we compare modern memory techniques with the first, we will realize that progress is not in place and now we can memorize even such information that was not previously subjected to assimilation: phone numbers, tables, questionnaires, texts from a lot of terminology. Memory has a key influence on the formation of lexical and grammatical skills. As you know, there are two main types of memory: long-term and short-term. Short-term memory stores information that comes from the sensory organs and is processed by the brain. The information is quickly remembered but it cannot contain large amounts of data and this information is not delayed for long periods of time. The material is stored for only 30 seconds and the amount of short-term memory is 7-9 units of storage (Variiy M. Y., 2005). Some scientists compare our memory with the subway system (Aitchison J., 2002) because in their view, information stored by our brains is linked in different ways. Therefore, strong and weak types of relationships are formed between words.

The main method for transferring lexical units from short-term memory to long-term memory is to search the dictionary for items that could be attached to a new lexical unit. Mnemonic technology allows students to make connections between new information and already learned information. There are different classifications of mnemonic techniques. The most common is the classification suggested by I. Thompson. The scientist identifies five classes of mnemonic techniques: linguistic, spatial, visual, verbal and methods of physical reaction (Thompson. I. ,1987). R.L. Oxford identifies four main methods, namely, the creation of mental connections, the use of images and sounds, the repetition of the traveled and the use of actions (Oxford. R. ,1990). And finally, according to Baddeli, the techniques of mnemonics are divided into methods of visual and verbal images (Baddeley A.D. ,1999). According to I. Thompson, linguistic mnemonic techniques include the method of rhyming (pegword). With this method you can combine and very easily memorize words that cannot be linked. To do this you need to associate them with a language that is easy to remember. For example, you can associate new words with numbers from 1 to 10 with words that rhyme with them.

Spatial features include: a locus method that helps you to study the list of lexical units by simply imagining yourself in a familiar place and attaching the lexical units to certain objects at that location; grouping in space is the arrangement of lexical units in a certain geometric figure, as well as the finger

method, which is effective in working with students in the initial stages of language learning. As for verbal mnemonics, it is a narrative, as well as grouping, or semantic classification, which are no less effective in forming students' lexical competence. Mnemonics is effective at any age, and especially helps students with a low level of knowledge as they need to spend more time and effort to memorize information and make it more active in memory. Therefore, modern foreign language teaching uses a variety of memorization techniques that greatly facilitate the learning process: keyword and rhyme method, loci (placement in space), visualization, semantic classification, and physical response. However, there is a problem for the teacher, which is to choose the right technique for each student because it is easier for someone to create stories, and for someone to imagine images and attach new concepts to them.

EFFICIENT TECHNIQUES IN LEARNING SCIENCES AND LANGUAGES

Kozka I.K., Tarleva A.V., Shubladze O.E.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv

Effective acquisition of an educational subject depends on a lot of factors: discipline, text-book availability, learning wish, psychological atmosphere, background knowledge, etc. But principles of tackling the basics of the instruction are adjacent. The emphasis should be on efficient tasks which promote learning achievements in crossdisciplinary ties. The content of linguistic instruction should include the exercises which are neither easy nor difficult, they have to match the available level of knowledge. So, it is a teacher's priority to give various tasks. For example, the teacher notices that this student hasn't learned the words. In such a situation learners should do some lexical exercises (matching, definition, true-false statements, completion, etc.). For some students speaking English fluently, these exercises may be too easy. They should have a practice in speaking, writing an essay, and doing some fluent activities. So, we have to evaluate specific needs of the students and ask them to do the exercises that are relevant and corresponding to speech habits and skills.

The most interesting for the students are gap filling activities when they work in pairs or a team: activities 'involving information gaps can be used at all levels of instruction to create communicative needs and motivate interaction' [Bailey, 2005]. And the final aim of the lesson's goal is a meaningful practice, students use the language on their own, without teacher's help and intervention, fluently expressing their thoughts and occasionally giving examples from their own experiences: '...it appears that contextualized, appropriate, meaningful communication in the second language seems to be the best possible practice the second language learner could engage in' [Brown, 2007].

While working on the topic ‘Bone Marrow Examination’ on the pre-reading stage students study the words of the unit: *unambiguous, informed consent, routine, smear, to undergo, malignancy, AID, fungal, acute, to improve*. Then they are given the task to find the pairs of synonyms among the given words: *proper, to evaluate, to reveal, primary, to assess, initial, to find out, correct*. Then they fill in the table when only some nouns and some verbs are given: *examination, to describe, to evolve, to estimate, identification, to determine, to confirm, to detect, to reduce*. The task is to fill in the gaps. At the while-reading stage students supply the definitions to the terms: *routine, medullary, microscopic, hematological, immunological, biopsy, chemotherapy*. The task of finding the definitions to these terms is done at while-reading stage as students can guess and learn the meanings of these words from the context with the help of illustrative sentences the teacher supplies. The next task asks to encode the abbreviations: *RBC, WBC, CBC*. Completion of the sentences is one of the effective drilling tasks: 1. *In some patients the examination of the bone marrow is needed for ...* 2. *Neumann was the first to describe ...* 3. *Since the 19th century techniques for bone marrow procedures have ...* 4. *The usage of bone marrow examination is crucial in evaluating ...*

Students may be proposed some role playing: You have a problem with your head which is causing you pain. Imagine the pain you might feel, and be ready to answer the doctor’s questions in a lot of details. Think about the following details: where? when? how bad? type of pain? same place or moving? getting better/worse? what helps / makes it worse? The character of pain: burning, stabbing, throbbing, shooting, constant, frequent, occasional, mild, moderate, severe, getting better, getting worse, staying the same.

These gap filling activities are met with interest by students: 1. Listen to the doctor getting personal details from a patient at a hospital. As you listen, complete the form of a Patient Record (surname, first name, gender, DOB, place of birth, occupation, marital status, contact number, smoking and alcohol intake (if there is any), reason for admission, family history (mental illness, diabetes, tuberculosis, HIV/AIDS).

Listen again and reconstruct the questions the doctor asks.

2. Work in pairs. You are going to play the role of a patient admitted to hospital. Invent the following details: allergies, occupation, family history, date and place of birth, smoking and alcohol intake, marital status, reason for admission, and medical history.

Now change roles. Student A is a doctor. He asks the student B, the patient, questions to fill in the patient record.

Such tasks as to present orally a mini-lecture on functioning of any human organs, to speak on the tools, equipment, glassware found at the diagnosing laboratory are given to smarter learners, who are acquainted with research and reference literature principles. So, handling of such tasks is beneficial for all participants of the instruction.

SOME BASIC CONSIDERATIONS AS TO TEACHING ESP IN HIGHER EDUCATION MEDICAL ESTABLISHMENTS

Krainenko O.V.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv

English for specific purposes demands new endeavors from the English teacher. Thereby, the role of the English language “has to be shifted from a more general perspective to a more narrow situation and specific objectives of the task” (Frederike Klippel, 1996).

Hence, many experts in the field claim that a teacher should be guided by several principles in developing and selecting the activities, among which learner-centered activities, message-oriented communication, active learning, cooperation and empathy come to be the most helpful in teaching ESP. At that, they are used to refer to those rare moments in foreign language teaching, when the target language is actually used as means of communication.

It has become a universal truth by now, that communicative competence is the primary goal of any ESP course. The holistic approach may provide students with the opportunity to practice language in authentic contexts. As the students at this level (primarily B1) want the support of explicit explanations of the meanings of the ESP terminology, they should be given an opportunity to use them in activities that progress from controlled to open-ended. Besides, the students should be helped to develop the skill of using context clues to determine the meaning of lexical items, which appear in a text.

The majority of language teaching situations before reaching an advanced level, however, are geared towards language-oriented communication, which presupposes, in ESP teaching, the “terms and lexical units for specific purposes communication”. The “skill-getting” occurs when the students make use of the foreign language mainly in the structural exercises and predetermined responses by the learners. Since foreign language teaching should help students achieve some kind of communicative skill in the foreign language, all the situations in which real communication occurs naturally have to be taken advantage of and many more suitable ones have to be created. Here, the information and opinion-gap exercises have to have some worth talking about. Students do not want to discuss trivia; the interest, which is aroused by the structure of the activity, may be reduced or increased by the topic.

Learning is more effective if the learners are actively involved in the process. The degree of learner activity depends, among other things, on the type of the material they are working on. Except for a must for the texts to be authentic, the students’ curiosity can be aroused by the texts containing discrepancies or mistakes, or by missing or muddled information.

Bearing in mind the learner-centered approach, it also seems to be important to provide at least a few instances focusing on the sharing of feelings and ideas, to focus on the participants’ personalities, which would help to build up an atmosphere of mutual understanding.

However, it is even more important that the activities train the students to use their knowledge of the foreign language flexibly. They have to get their meaning across in order to do the exercise and will need to “utilize every scrap of skill and knowledge they possess.

ЛІКОПІД - ВАЖЛИВИЙ ІМУНОМОДУЛЯТОР

Макаров В.О., Копотєва Н.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

На рубежі ХХ та ХХІ століття погіршилась екологічна ситуація, що привела до збільшення різноманітних захворювань населення (Б.В. Пінегін та ін. 1999 р.). Змінились клінічні течії багатьох захворювань людини за рахунок появи атипичних і стертих форм, також відзначається резистентність до загальноприйнятих методів терапії та до умовно патогенних мікробів, які стають патогенними для людини. Такі зміни в характері перебігу захворювань пов'язані з неадекватною відповіддю імунної системи організму на вторгнення чужорідних агентів. Відомо, що при хірургічних втручаннях відбуваються зміни практично всіх компонентів імунної системи: фагоцитів, гуморального та клітинного імунітету, наслідком цього є розвиток післяопераційних інфекційних ускладнень. Тому проблема зниження імунітету існує, частково вирішується шляхом застосування імунотропних лікарських засобів, що спрямовані на відновлення порушеного імунітету. Тому для активації імунної системи хворих доцільно застосовувати імунотропні препарати. Добре зарекомендував себе лікопід, який є одним з небагатьох імуномодуляторів з відомим механізмом дії.

Біологічна активність препарату лікопіда обумовлена наявністю специфічних центрів зв'язування рецепторів до глюкозамінілмураміддипептиду (ГМДП), який знаходиться в ендоплазмі фагоцитів та Т-лімфоцитів. Характерною його властивістю є те, що він стимулює функціональну активність нейтрофілів, макрофагів, а також підвищує синтез антитіл (Т.П. Маркова та ін. 2001 р.).

Лікопід – синтетичний аналог структурного фрагменту оболонки бактеріальних клітин пептидоглікопиду. Головною мішенню лікопіду в організмі є клітини моноцитарної-макрофагальної системи.

КОКСИБИ: ЗА І ПРОТИ

Сирова Г.О., Петюніна В.М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Біль і запалення є проявами великої кількості серйозних захворювань. Боротьба з цими симптомами – нагальна проблема сучасної терапії (Насонов, 2003).

Найбільш популярними лікарськими засобами, які застосовують для лікування захворювань, що супроводжуються болем і запаленням, виступають нестероїдні протизапальні засоби (НПЗЗ) (Каратеев та ін., 2009). Механізм лікувальної дії усіх НПЗЗ єдиний: блокування роботи

патологічного ізоферменту ЦОГ-2 внаслідок чого порушується біосинтез прозапальних простагландинів (ПГ) (Vane I, 1971).

Велика популярність НПЗЗ як лікарських засобів першого ряду пов'язана з їх високою терапевтичною активністю, швидкою дією. Ці препарати легко доступні для населення. Однак, при застосуванні НПЗЗ, у тому числі й коксибів, можливий розвиток ускладнень з боку серцево-судинної системи (ССС), нирок, печінки, шлунково-кишкового тракту (ШКТ) (Каратеев та ін., 2009).

Vane I. у 1994 році встановив, що побічні ефекти, які розвиваються при прийомі НПЗЗ, викликані пригніченням цими речовинами ізоферменту ЦОГ-1. Цей ізофермент перетворюється й функціонує в тканинах і органах, необхідний для регуляції фізіологічних процесів. Токсичність препарату групи НПЗЗ залежить від співвідношення інгібуючої дії ЦОГ-1/ЦОГ-2: чим воно менше, тим менша токсичність, тобто тим більш селективним є лікарський засіб. Після встановлення цього факту фармацевтичні компанії розпочали цілеспрямовані дослідження з пошуку НПЗЗ із суттєво меншим числом побічних явищ. Результатом цієї роботи стало створення найсучаснішої та найперспективнішої нової групи препаратів - коксибів, які посідають особливе місце серед НПЗЗ. За сучасною класифікацією НПЗЗ, яка заснована на механізмі протизапальної і знеболюючої дії, коксиби відносять до високоселективних інгібіторів ЦОГ-2 (Серебрякова та ін., 2016).

Першим з коксибів, який знайшов застосування в терапії запальних процесів, став целекоксиб. В Україні він застосовується з 2001 року під назвою «Целебрекс». Взагалі з групи коксибів пацієнтам нашої держави доступні целекоксиб і рофекоксиб.

Селективність коксибів вражає: *in vitro* целекоксиб в залежності від методики визначення має спорідненість до ЦОГ-2 у порівнянні з ЦОГ-1 у 10 -3000 разів більшу. Це суттєво перевищує показники традиційних селективних НПЗЗ таких як німесулід чи мелоксикам. Така підвищена вибірковість коксибів пояснюється особливістю їх хімічної будови. У своїй структурі вони містять ригідний боковий ланцюг, який здатний проникати в гідрофільну порожнину молекули ЦОГ-2 і блокувати активні центри. Характерною особливістю цієї групи НПЗЗ є також те, що їх селективність мало залежить від концентрації (Сереброва та ін., 2016).

Завдяки високій селективності коксибів їх застосування не викликає таких типових ускладнень, характерних для класичних неселективних НПЗЗ, як «аспіринова астма» та НПЗЗ-індукована гастропатія. Фармакологічні дослідження целекоксибу показали, що його прийом протягом шести місяців у підвищених дозах при лікуванні ревматоїдних станів пацієнтів, значно рідше викликав патологічні ефекти з боку ШКТ, ніж лікування ібупрофеном або диклофенаком у терапевтичних дозах (Silverstein et al., 2000).

Коксиби не поступаються за ефективністю класичним НПЗЗ, але значно перевершують їх за безпекою застосування, тому саме їх ми обрали для дослідження. Крім того, з даних літератури відомо, що фармацевтичні композиції з коксибами відсутні, що і стало предметом нашого наукового дослідження на лабораторних тваринах в рамках НДР кафедри.

Секція №3
МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «СУДОВА МЕДИЦИНА ТА МЕДИЧНЕ
ПРАВОНАВСТВО» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ**

Волошинович В.М., Козань Н.М., Коцюбинська Ю.З., Зеленчук Г.М.
Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ

Згідно «Стратегії розвитку медичної освіти в Україні», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 р. № 95-р, метою стратегії є побудова якісної системи медичної освіти в Україні для забезпечення сфери охорони здоров'я медичними працівниками з високим рівнем підготовки (КМУ, 2019).

Навчально-методичні проблеми, з якими стикається викладач при вивченні дисципліни «Судова медицина та медичне правознавство», пов'язані з нерозумінням студентами, лікарями та медичними працівниками того, що таке судова медицина, судово-медична експертиза, навіщо це потрібно майбутнім лікарям (Зараф'янц Г.Н. та ін., 2015).

Відповідь на ці запитання можна знайти в кримінально - процесуальному кодексі (КПК) України (КПК України від 2012р.). Згідно зі статтею 71 КПК: «...спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками ... і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок». У відповідності до КПК лікаря будь-якого профілю можна залучати як потенційного експерта для участі у виконанні експертизи та інших процесуальних діях.

Іншою проблемою викладання є невелика кількість годин, відведених на дисципліну «Судова медицина та медичне правознавство». Згідно нового Типового навчального плану на дисципліну «Судова медицина та медичне правознавство», яка вивчається на 4 курсі медичного факультету, відведено 3 кредити ECTS, або 90 год. Із них на предмет «Судова медицина» відведено 1,5 кредити, або 45 год, що включає 10 год. лекцій, 20 год. практичних занять, та 15 год. самостійної практичної роботи студента.

Навчальна дисципліна «Судова медицина та медичне правознавство (стоматологія)» вивчаються на 3 курсі стоматологічного факультету. Програмою також передбачено 3 кредити ECTS, або 90 год. 3 них на предмет «Судова медицина» відведено 1,5 кредити, або 45 год., що включає 6 год. лекцій, 24 год. практичних занять, та 15 год. самостійної практичної роботи студента.

Цієї кількості годин, виділених на дисципліну «Судова медицина», не вистачає для формування в студентів чіткого уявлення про предмет, засвоєння необхідних знань та оволодіння практичними навичками, необхідними для виконання експертних функцій.

Зважаючи на наявні проблеми та умови вивчення дисципліни «Судова медицина та медичне правознавство», необхідно якомога ширше використовувати можливості практичної підготовки студентів під час проведення практичних занять. Особливе значення мають заняття, проведені у відділі експертизи трупів, які завжди викликають жвавий інтерес у студентів.

Також одним із можливих варіантів покращення рівня підготовки є впровадження в навчальний процес кафедр судової медицини курсів тематичного удосконалення практичних лікарів різних профілів для поглиблення їх знань і навичок з дисципліни «Судова медицина та медичне правознавство».

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО ЄДКІ

Замазій Т.М., Коваленко Н.І.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Рівень освіти в Україні приваблює все більше іноземних громадян, що зумовлено якісною підготовкою спеціалістів, фундаментальністю знань, та доступністю вищої освіти. Вельми актуальним у зв'язку із цим на сьогодні є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог (Петрушанко та ін., 2015). Таким чином, перед університетами стоїть завдання організувати навчальний процес, який забезпечить високу якість освітніх послуг і дозволить ефективно реалізовувати сучасні концепції викладання за вибраними студентами спеціальностями.

Останніми роками більшістю медичних закладів приділяється увага підготовці та складанню єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) (Волошинович, 2013; Гуменюк, 2017; Старкова та ін., 2018). Саме успішне складання цього іспиту дозволить встановити мінімальний рівень професійної компетентності фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня та визначити відповідність медичної освіти державним стандартам вищої освіти.

При підготовці іноземних студентів до ЄДКІ виникає велика кількість проблем, з якими стикаються як іноземні студенти, так і працівники університету. Такі проблеми можна розподілити на об'єктивні та суб'єктивні, наприклад, відсутність мотивації студентів.

Одне з головних питань, яке необхідно вирішити для інтенсифікації та вдосконалення навчального процесу з англійськими студентами, є питання лінгвістичної підготовки (Євдокимова О.В., 2018). Хотілося б зазначити, що рівень володіння студентами англійською мовою досить

різний і часто низький. При цьому проблема полягає не тільки в розумінні запропонованого для вивчення матеріалу, але й у цілому, у складності та некоректності перекладу окремих слів і виразів, особливо наукових термінів.

Роботу викладача ускладнює різна базова підготовка студентів, оскільки в одній студентській групі знаходяться представники різних країн і, відповідно, вимоги до отриманої ними середньої освіти були також різними. Як результат - виникнення проблем у розумінні матеріалу, коли необхідний синтез та аналіз знань з інших дисциплін, з якими тісно пов'язана мікробіологія, зокрема біологія, патоморфологія, фізіологія тощо. Найчастіше труднощі в розумінні змісту породжують низьку зацікавленість студентів.

Безсумнівно, порівняно з викладанням предмета українською мовою англomовне викладання вимагає більше терпіння, праці та самовіддачі від викладача. Особливо гостро постають питання міжкультурних відмінностей і, як наслідок, - порушення дисципліни та норм правил поведінки. Це проявляється в систематичному запізненні як на практичні заняття, так і на лекції. Більш того, постійно доводиться роз'яснювати, що відвідування останніх є обов'язковим, оскільки багато студентів мають значну кількість пропущених годин з неповажних причин.

Слід також відзначити й таку суб'єктивну проблему, як наявність мотивації та зацікавленості в отриманні освіти іноземними громадянами. Частина студентів вибрали університет через престиж даної професії або за наполяганням батьків; як результат - навчання таких студентів через відсутність особистої зацікавленості стає неефективним і практично неможливим.

Таким чином, особливості, що виникають при викладанні іноземним студентам, можна умовно представити як сукупність освітніх (недостатній рівень володіння мовою, нестача навчальних посібників, складності в розумінні студентами самого предмету), соціальних (релігійних, політичних, культурологічних) та особистісних факторів.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Кальян В.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Харківський національний медичний університет на сьогоднішній день залишається лідером за кількістю іноземних студентів, що опановують професію лікаря в Україні. Специфіка та рівень відповідальності професії, яку здобувають студенти в медичному виші, висуває високі вимоги до підготовки кваліфікованого фахівця. Більш того, рівень майбутньої кваліфікації студентів - іноземців створює міжнародний імідж даного навчального закладу. Абітурієнти - іноземці, які вступають

до Харківського медичного вишу, мають різний рівень мотивації навчання. Тому одним з першочергових завдань викладача є пошук та реалізація шляхів підвищення мотивації студентів до навчання. Оскільки предмет «Медична біологія» викладається на першому курсі, то формування стійкої мотивації до навчання вже на початку навчального шляху може забезпечити високі результати засвоєння й інших дисциплін протягом усього терміну навчання в університеті.

На нашу думку, найголовнішою запорукою формування стійкого інтересу в студентів до вивчення медичної біології є методично обґрунтована організація навчального процесу.

Методична організація навчання передбачає:

1. логічне та послідовне викладання нового матеріалу, забезпечення зв'язку нового матеріалу з попередньо засвоєними знаннями, розгляд сучасного стану проблем, що вивчаються;

2. застосування різних форм викладення нового матеріалу (лекції, дискусії, бесіди, розгляд презентацій, що створені студентами заздалегідь, практичні заняття, робота з мікроскопом);

3. встановлення зворотнього зв'язку з аудиторією, що дає можливість коригувати темп, об'єм та рівень викладання нового матеріалу;

4. забезпечення студентів усіма можливими ресурсами пошуку інформації (доступ до лекцій, презентацій викладачів, ознайомлення з літературним фондом бібліотеки ХНМУ, кафедри медичної біології);

5. систематичний контроль рівня засвоєння знань; пошук різних форм перевірки знань (тести, малюнки, діаграми, ідентифікація мікро- та макропрепаратів, фронтальне та індивідуальне усне опитування, розв'язування задач біля дошки); забезпечення диференційного підходу в складанні завдань з урахування рівня підготовленості студента;

6. залучення студентів, що прагнуть підвищувати рівень знань із медичної біології, до інших форм пізнавальної діяльності, таких як: олімпіада, участь у науковому гуртку, участь у кафедральній та університетській конференціях, написання тез, статей;

7. дотримання чітких вимог до організації процесу навчання як з боку викладачів, так і з боку студентів, що робить процес навчання більш ефективним і раціональним, і це, у свою чергу, звільняє студентам додатковий час;

8. уніфікація вимог серед усіх викладачів кафедри, що дає можливість уникнути необхідності пристосовуватися до вимог окремих викладачів.

Велике значення для підвищення мотивації навчання має доброзичливий, позитивний та щирий підхід у роботі зі студентами. Важливо створювати ситуації успіху в навчанні, бо це дає віру в себе, у свої можливості та спонукає студента до підкорення нових вершин та

подолання ще більших труднощів. Як показує досвід, лише бажання скласти предмет є дуже слабким, нетривалим та нестійким мотивом у навчанні.

Таким чином, ніщо не може стати на заваді в процесі навчання, якщо студент має інтерес, зацікавленість та, найголовніше, велике бажання здобувати знання і, зрештою, ставати висококваліфікованим спеціалістом (Кальян В.В., 2016). І це завдання, над яким має працювати кожний викладач.

ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Коваленко Н.І., Замазій Т.М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Педагогічні технології активно використовуються в системі сучасної освіти в навчальному процесі, що підвищує якість, інтенсивність навчання та рівень мотивації студентів (Калугіна та ін., 2011; Оболенська, 2015; Ташкеева, 2017). Практико-орієнтовані технології навчання спрямовані на розвиток пізнавальних потреб, організацію пошуку знань і формування практичного досвіду їх застосування (Демчук, 2015; Фелькер, 2018).

Вивчення будь-якої дисципліни є найбільш ефективним, коли студент розуміє її значення в його майбутній професійній діяльності. Особливістю практико-орієнтованого навчання є виконання самостійної роботи на заняттях. Уже на початку вивчення мікробіології студенти оволодівають навичками приготування, фарбування та мікроскопії мазків, що дає змогу ознайомитися з морфологічними особливостями бактерій, які мають значення в діагностиці інфекційних захворювань. У подальшому студенти займаються виділенням та ідентифікацією чистих культур бактерій, проводять симуляційні серологічні реакції та визначення антибіотикограм. Усі ці навички використовуються при вивченні розділів спеціальної бактеріології та вірусології для вирішення ситуаційних завдань. Рішення клінічних ситуаційних завдань сприяє розвитку клінічного мислення, закріпленню теоретичного матеріалу, засвоєнню практичних навичок, а також є методом контролю знань.

У ході практико-орієнтованого навчання формується досвід практичної роботи, а саме проводиться аналіз і співставлення патологічних процесів і біологічних характеристик збудників, диференціювання та постановка попереднього діагнозу, розробка алгоритму мікробіологічного дослідження, що є важливим у майбутній професійній діяльності при постановці діагнозу. Практична робота базується на дидактичному принципі зв'язку теорії з практикою та виконує функції в навчальному процесі: засвоєння матеріалу на більш глибокому рівні, розвиток мислення, творчої активності, оволодіння

сучасними лабораторними методами діагностики інфекційних захворювань.

Практико-орієнтоване навчання впливає на формування змісту всіх компонентів навчального процесу. Зміст лекційного матеріалу базується на реальних фактах, сучасних методах досліджень, принципи й алгоритми яких вивчаються на практичних заняттях. Це дає змогу студентам оцінити значимість, практичну затребуваність отриманих знань і навичок.

Поряд з послідовним і логічним вивченням фундаментальних основ дисципліни, на всіх етапах навчання при вивченні кожної теми використовується матеріал, який відображає ту чи іншу клінічну ситуацію.

Практико-орієнтоване навчання має велике значення для розвитку творчої діяльності студентів. Із цією метою на кафедрі регулярно проводяться конкурси, де студенти можуть представити виготовлені власноруч моделі чи макети мікроорганізмів, їх життєвих циклів, діагностичних методів тощо. Це сприяє розвитку внутрішньої мотивації навчання, пізнавальному пошуку, творчості та самовираженню студентів.

Для оцінки ефективності навчання та визначення рівня знань студентів на кафедрі розроблений програмний комплекс для тестового контролю знань, умінь і навичок, який базується на тестах ліцензійного іспиту. Це дозволяє формувати індивідуальну вибірку питань кожному студенту, відразу отримати результати тестування, аналізувати отримані помилки. Використання такої програми стимулює систематичну роботу студентів протягом семестру та гарантує об'єктивну оцінку.

Таким чином, освітній процес на основі практико-орієнтованих технологій допомагає наблизити навчальні дисципліни до майбутньої професії, забезпечити розвиток у студентів прагнення до пізнання, творчого використання отриманих знань, готовності до саморозвитку за допомогою вдосконалення професійних компетенцій практичної роботи.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ З ТОЧКИ ЗОРУ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ

*Козань Н. М., Волошинович В. М., Коцюбинська Ю. З.,
Зеленчук Г. М.*

*Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ*

Сучасний освітній простір передбачає широку інтеграцію навчальних дисциплін з метою підвищення якості, доступності та практичної спрямованості інформації, яку отримує студент, лікар-інтерн чи слухач (Боднарук Ю. Б., 2019).

Безперервний професійний розвиток лікарів на сучасному етапі передбачає щорічне двотижневе навчання на курсах тематичного удосконалення. Тому важливим є підвищення конкурентоспроможності

медичних університетів шляхом розширення тематики курсів та можливості залучення слухачів не лише базової, але й суміжних спеціальностей.

Створення курсів тематичного удосконалення на кафедрах судової медицини та медичного права дає можливість ознайомити широке коло лікарів різних спеціальностей як з базовими питаннями судової медицини (діагностика смерті, первинний огляд трупа на місці його виявлення, описання тілесних ушкоджень та фіксація цих даних у медичних документах згідно до Стамбульського протоколу, причини призначення судово-медичних стосовно професійно-посадових правопорушень медичних працівників), так і з основних розділів медичного правознавства (правова природа медичної допомоги та медичної послуги, правовий статус суб'єктів медичних правовідносин, правове регулювання окремих видів медичної допомоги в Україні, дефекти надання медичної допомоги, юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я, процедури та механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин).

Таким чином, міждисциплінарна інтеграція може бути корисною з точки зору безперервного професійного розвитку лікарів, оскільки дасть можливість лікарям певного профілю опанувати базові знання та навички із суміжних дисциплін, що, у свою чергу, підвищить їх професійний рівень та конкурентоспроможність на ринку праці.

ЗАСТОСУВАННЯ ПІДХОДУ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПІДГОТОВКИ

Кулаченко Б.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Разом із завданням здобуття гармонійної освіти та повноцінного розвитку особистості актуальною залишається проблема отримання якісної професійної освіти. Усебічна, якісна освіта дозволить сучасному студенту в процесі практичної роботи вже в якості лікаря гідно і якісно виконувати професійні обов'язки. Попередня підготовка до навчального процесу в багатьох студентів не лише недостатня, а скоріш за все плачевна. Разом з низьким рівнем загальних знань, у тому числі й біологічних, у багатьох студентів, на нашу думку, не розвинений потяг до систематичного опанування знаннями, відсутній потяг до самоосвіти. Можливості для цього є і залишаються величезними. Це і вільний доступ до інтернету, і наявність на території університету та в гуртожитках "вай фай", і вільний доступ до посібників, підручників і наукової літератури в бібліотеці та можливості до спілкування з провідними фахівцями з різних галузей лікування. У той же час, в умовах покращення доступу до інформації, функції викладача розширюються із суто ретрансляційних методів, з боку викладача та пасивного сприйняття інформації з боку студента, до зростання значення викладача з якості переважно наставника,

до визначальника кінцевої мети в навчанні, акцентувальника, аналізувача недоліків та переваг сучасних підходів до професійної діяльності, помічника в трансформуванні теоретичних знань у практичні навички та підходи. На жаль, у багатьох студентів не розвинені навички до процесу відповідального, самостійного, наполегливого навчання. Відомо, що навчання є надійним способом здобуття систематичної освіти. Успіх у навчанні, зрештою, визначається відношенням студентів до освітнього процесу, їх прагненням до пізнання, здатністю й бажанням до усвідомленої самостійності під керівництвом викладача набувати знання, уміння та навички. Сучасний студент перетворився з об'єкта навчальних дій у суб'єкт педагогічного процесу. Оскільки вдосконалення знань студента відбувається лише в процесі його власної діяльності, тому основою успіху в навчанні необхідно вважати не викладання, а навчання. Аналізуючи рівень знань в абітурієнтів, що вступають до університету, та в студентів першого курсу, особливо іноземних, спостерігаємо зниження рівня підготовки до навчання порівняно зі студентами навіть десятирічної давнини. Багато студентів першого курсу не володіють навіть базовими знаннями, що необхідні для одержання та вдосконалення знань у вищій школі, зокрема й медичної біології. А кваліфікована професійна підготовка майбутнього лікаря є основою якісної медичної допомоги громадянам України. Освітньому процесу фундаментально допомагає впровадження інноваційних технологій у процес навчання. Застосування інтерактивних класів, мультимедійних презентацій і новітніх підходів допомагає студентам у вивченні того чи іншого предмета. Разом з тим збільшується значення примусово-виховного підходу в навчальному процесі. Разом зі свідомими учасниками в освітньому процесі серед студентів є такі, що не досить відповідально відносяться до навчального процесу. Серед них є або погано підготовлені, або захоплені діяльністю, що не пов'язана з навчальним процесом та заважає процесу опанування вищою освітою. У таких студентів утворюється та поступово накопичується вантаж академічної заборгованості. Такий собі своєрідний негативний вантаж, що заважає освітньому процесу. Студент зіштовхується з проблемою фізичної неможливості подолати бар'єр - відпрацювати великий об'єм академічної заборгованості. Деякі студенти не поспішають у набутті необхідного для якісного навчання рівня успішності. Від студентів, що не бажають опанувати професійними навичками, слід швидко позбавлятися. Для студентів, які бажають подолати вантаж двійок і боргів та продовжити навчання, можна організувати своєрідну допомогу у вигляді додаткових годин для відпрацювання заборгованостей і консультацій. Це збереже серед контингенту студентів тих, що бажають навчатися, та оптимізує освітній процес.

Отже, оптимізація навчального процесу разом з використанням апробованих і сучасних інноваційних методів у навчанні допоможе максимально підвищити ефективність освітнього процесу в сучасній вищій школі та змусить навіть не дуже сильних студентів інтенсифікувати процес навчання та поглибити їх знання.

КАФЕДРАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЯК ФОРМА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Макашова О. Є., Мещерякова І. П.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Одним із пріоритетних завдань сучасної освіти є створення умов формування творчої особистості кожного студента з урахуванням його індивідуальних особливостей, здібностей та інтересів. При цьому метою навчання стає не тільки засвоєння студентами певного обсягу знань, умінь і навичок, а й глибоке осмислення важливих основ науки, оволодіння практичними навичками самостійного науково-дослідницького пошуку. З метою активізації пізнавальної діяльності студентів, поліпшення засвоєння нового матеріалу, формування в них лікарського мислення на кафедрі медичної біології протягом останніх п'ятнадцяти років проводиться внутрішньо кафедральна студентська науково-навчальна конференція.

Починаючи з першого курсу, студенти беруть участь у кафедральній конференції, яка для багатьох стає першим науковим досвідом та може сприяти розвитку таких здібностей у студентів: набуття теоретичних навичок - правильно обрати тему роботи, зібрати інформацію, перевірити її достовірність та актуальність, встановити ступінь надійності джерела, викласти результати в тезисній формі; розвиток аналітичних здібностей; досвід публічних виступів; практика ведення дискусій; робота з комп'ютерними програмами та правильність оформлення презентацій; можливість поспілкуватися з викладачами з обраної тематики; мовленнєва практика під час спілкування зі студентами, які навчаються на різних факультетах.

Крім цього, при підготовці усних доповідей і мультимедійних повідомлень студенти мають можливість ознайомитися з результатами наукових досліджень співробітників кафедри з даної тематики, мультимедійними презентаціями, що використовуються при вивченні даної теми. Підготовка доповідей керується викладачами груп, що істотно підвищує відповідальність студентів за якість підготовки доповідей і презентацій. Такий підхід створює конкурентне середовище серед студентів, оскільки до проведення навчальної конференції залучаються студенти суміжних груп, що істотно підвищує мотивацію самих студентів до досягнення найкращих результатів. Тематика обраних доповідей достатньо різноманітна та охоплює той напрямок діяльності студентів, за

яким ведеться робота протягом навчального року під керівництвом викладача, наприклад, «Дисплазія єднальних тканин — актуальна проблема сучасності», «Медична п'явка як індикатор питної води», «Вплив метеорологічних факторів на стан здоров'я людини», «Анкетування як метод діагностування ранніх стадій розвитку бронхіальної астми», «Демодекоз як проблемне шкіряне захворювання сучасної людини». Досвід проведення конференцій виявився успішним, кількість учасників з кожним роком збільшувалася, тому у 2018 році було проведено науково-реферативну конференцію «Пріоритетні напрями розвитку в біології та медицини сьогодні» та науково-практичну конференцію «XXI століття. Актуальні проблеми біології та медицини в технофері». У грудні 2018-2019 навчальному році було проведено студентську науково-реферативну конференцію, а у квітні - студентську науково-практичну конференцію «Біомедицина - 2019» для вітчизняних й іноземних російськомовних студентів. У травні на кафедрі було проведено другу частину студентської науково-практичної конференції «Біомедицина – 2019» для іноземних англійськомовних студентів, представлено «Finding of Demodex spp. in different nationalities of students in KhNMU», «Dynamics of changes in the number of descendants in Egyptian families», «Genetic engineering: a way towards a healthy man kind». Як підсумок на останніх наукових студентських конференціях прозвучали доповіді українською, російською та англійською мовами.

Таким чином, наш досвід показав, що проведення кафедральних студентських наукових конференцій сприяє формуванню в студентів мотивації до навчання, навичок роботи з науковою літературою, підвищує інтерес до майбутньої професії.

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ КУРСУ БІОХІМІЇ

Наконечна О.А., Денисенко С.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Дидактичний матеріал - це певний тип засобів навчання, до яких можна віднести таблиці, карти, набори карток з текстом, реактиви, а також збірники завдань і вправ.

На кафедрі біохімії використовуються різні типи дидактичних матеріалів. Одним з них є методичні вказівки, складені відповідно до плану навчальних занять. До кожної теми навчального заняття додається докладний план і перелік питань, які будуть розглядатися на практичному занятті, це полегшує пошук відповідей при підготовці студентів до заняття. Додатково до кожного заняття складено орієнтовні карти з короткою інформацією з питань теми, які виносяться для самостійної роботи та допомагають студенту краще зрозуміти та розібратися в матеріалі. У силу обмеженості в часі, деякі питання студенти повинні

вивчити самостійно, ці питання відзначені окремо. До тем практичного заняття даються лабораторні роботи з коротким обґрунтуванням застосування досліджуваних показників у клініці. До кожної теми підбрані відповідні ситуаційні задачі, які студентам пропонується вивчити вдома при підготовці до практичного заняття, на занятті розбираються найбільш складні завдання та ті, що викликали найбільші труднощі. У кінці кожної частини методичних рекомендацій дається перелік теоретичних питань, які згодом виносяться на іспит.

При складанні методичних рекомендацій викладачі кафедри враховують наступні принципи: 1) самостійної діяльності (передбачається, що студент використовує методичні рекомендації при підготовці до практичного заняття); 2) доступності (питання кожної теми входять у навчальний план і необхідні для розуміння дисципліни, що вивчається); 3) індивідуальної спрямованості (кожен студент працює індивідуально, у своєму темпі, при підготовці до заняття, де викладач пояснює студенту конкретно ті питання, які він не зрозумів); 4) проблемності (при вирішенні ситуаційних завдань студент вчиться застосовувати отримані теоретичні знання, здійснює пошукову творчу діяльність).

На сьогоднішній день актуальними є питання підготовки студентів до складання іспиту IFOM. Аналіз ситуаційних завдань з бази USMLI дозволив виявити основні закономірності, які потрібно використовувати при створенні аналогічних завдань і включення їх до методичних вказівок, з урахуванням використання основних принципів створення дидактичних матеріалів. Що необхідно для поглиблення й розуміння студентами курсу біохімії та складання ЄДКІ.

Використання методичних рекомендацій у процесі підготовки до заняття дає можливість студентам самостійно розібратися в темі, що є ціннішим при засвоєнні нового матеріалу, бо активізує розумові процеси. У студентів формується вміння працювати з різними джерелами інформації, підвищується пізнавальна діяльність, формується вміння самостійно осмислювати новий матеріал. Усі ці навички необхідні майбутнім лікарям. Використання методичних рекомендацій дозволяє підвищити ефективність засвоєння матеріалу.

ЕФЕКТИВНІ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Ткаченко Т.В., Гетманенко С.В.

Комунальний заклад охорони здоров'я

«Харківський обласний медичний коледж», м. Харків

Освітні процеси, що відбуваються в Україні на сучасному етапі, вимагають підвищення рівня підготовки висококваліфікованих педагогів різного профілю. Застосування активних форм навчання у викладанні

фахових і профільних дисциплін у медичних навчальних закладах зумовлено рядом причин: студенти повинні не тільки отримати певні знання, а й уміти застосовувати їх у конкретній практичній ситуації.

Для вдосконалення та активізації навчального процесу у вищому навчальному закладі велике значення має необхідність перебудови в студентів сформованих в школі стереотипів навчальної роботи та озброєння їх новими вміннями й навичками навчально-пізнавальної діяльності (Гурч, 2003).

Для підготовки сучасних медичних фахівців недостатньо використовувати традиційні методи організації навчально-виховного процесу. Сьогодні значну увагу потрібно приділяти доцільному підбору викладачем сукупності методів інтерактивного навчання, які є особливо корисними, ефективними. Такі форми навчального процесу, як «кейс-метод», «ділові ігри», «круглі столи», значно активізують навчальний процес. Вони сприяють активній взаємодії студентів і викладачів, зацікавленості студентів у набутті нових фахових знань та навичок.

На Заході розроблено багато методів, що застосовуються в інтерактивному навчанні (робота в малих групах, дискусії, турніри, диспути, дебати, "міні-уроки", навчання як систематичне дослідження, "синектика" – це поєднання різнорідних елементів, заснована на психологічній мотивації колективної інтелектуальної діяльності, ділові ігри, імітаційні ігри, ситуаційні задачі, проблеми, вправи та ін. Ці методики можна застосовувати як для викладання, засвоєння нового матеріалу, так і для перевірки знань студентів (Лачкова, 2010).

Інтерактивні методи руйнують традиційний підхід до навчання студента, оскільки в нових умовах студент стає активним учасником навчально-виховного процесу та має змогу проявити свої знання та визначити для себе їх рівень, розкрити свій потенціал, навчитися працювати як у команді, так і самостійно.

Тому перед вищим педагогічним навчальним закладом поставлене досить серйозне завдання – сформуванню творчого, ініціативного педагога нового часу. Саме тут ми досить часто стикаємося з тією проблемою, що у вищому навчальному закладі дають ґрунтовну теоретичну базу, тобто знання, але студенти повинні навчитися використовувати їх у професійній діяльності.

Сучасний викладач має володіти всіма необхідними технічними та інформаційними засобами, новітніми методиками подачі матеріалу, завдяки цьому він може використовувати на своїх заняттях інтерактивні методи. Однак без постійної самоосвіти (опрацювання наукової фахової літератури; співпраця з практикуючими фахівцями; відвідання тематичних семінарів та конференцій тощо), удосконалення своїх педагогічних навичок та людських якостей викладачу буде важко не тільки забезпечити

впровадження в навчальний процес новітніх методів навчання, але й узагалі забезпечити належний рівень підготовки студентів (Лачкова, 2010).

Тому серйозна роль належить викладачеві вищого навчального закладу, перед яким постає ціла низка навчально-педагогічних завдань – розробити різні методики навчання з фахових дисциплін, зацікавити ними студентську аудиторію, спрямувати слухачів на творчі пошуки та співробітництво.

Секція №4
ФІЗИКА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

СИЛАБУС ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ

*Кнігавко В. Г., Зайцева О. В., Бондаренко М. А., Пономаренко Н. С.,
Рукін О. С., Морозова О. М.*

Харківський національний медичний університет, м. Харків

Сучасним механізмом затвердження міжнародного визнання національних освітніх програм є перехід до єдиної європейської системи зарахування навчальних досягнень студентів. Необхідним елементом навчально-методичного забезпечення з будь-якої дисципліни є силабус. Незважаючи на дискусійність цього поняття, силабуси розглядаються як доступний та змістовний опис дисципліни, призначеної до вивчення студентами, тобто інструмент регулювання навчальної діяльності. Актуальність розгляду даної теми обумовлена скороченням аудиторного навантаження для деяких дисциплін, необхідністю заміни аудиторних годин самостійною роботою студентів, а також організацією навчання студентів заочної форми освіти. На кафедрі медичної та біологічної фізики і медичної інформатики один із перших силабусів було створено для навчальної дисципліни «Інформаційні технології в освіті» – напрям підготовки: 01 «Освіта/педагогіка»; спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»; освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр; заочна форма навчання: аудиторних годин – 26, самостійна робота студентів – 154 год. Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчально-виховного процесу вищої освіти. Відповідно до тимчасового стандарту вищої освіти України фахівців другого (магістерського) рівня, в структурі розробленого силабусу виділено наступне:

1. Титульний лист із загальними відомостями про назву, код дисципліни і т. ін.
2. Розробники силабусу та дані про викладачів, що викладають дисципліну.
3. Вступ, у якому відображено предмет вивчення навчальної дисципліни «Інформаційні технології в освіті», її міждисциплінарні зв'язки.
4. Мета та завдання навчальної дисципліни. У цьому розділі нами виділені такі пункти, як: власно мета; основні завдання вивчення дисципліни; набуття студентами компетентностей (загальних, спеціальних); деталізація компетентностей у формі «Матриці компетентностей» для навчальної дисципліни «Інформаційні технології в освіті»; зазначається перелік результатів навчання, які студенти повинні демонструвати після засвоєння дисципліни.

5. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни з конкретизацією кожної теми (8 тем): «Інформаційні технології в освіті як наука»; «Введення в ІТ технології. Інформаційні системи в освіті», «Забезпечення інформаційної безпеки особистості та освітніх закладів», «Основні функції операційних систем та текстових редакторів»; «Мультимедійні технології у педагогічній практиці»; «Компоненти освітніх ІТ технологій»; «Автоматизовані навчальні системи»; «Стандартизація в галузі освітніх ІТ технологій».

6. Структура навчальної дисципліни, що складається у вигляді таблиці з зазначенням назв розділів, тем, форми навчання, кількості годин лекційних, практичних занять та самостійної роботи студентів. Тематичні плани лекцій, практичних занять, види та зміст самостійної роботи студентів.

7. Методи навчання та контролю (поточний, контроль виконання самостійної роботи та підсумковий семестровий контроль – диференційований залік). Критерії оцінювання поточного контролю, диференційованого заліку та оцінки з дисципліни «Інформаційні технології в освіті» (технологія оцінювання).

8. Методичне забезпечення для вивчення навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література для вивчення дисципліни «Інформаційні технології в освіті» (основна, допоміжна, інформаційні ресурси).

10. Питання для диференційованого заліку.

Таким чином, можна сказати, що розроблений нами силабус навчальної дисципліни «Інформаційні технології в освіті» – це програма, яка допоможе студенту раціонально спланувати та організувати самостійну навчально-пізнавальну діяльність у засвоєнні дисципліни «Інформаційні технології в освіті».

ПОДОЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕРІВНОСТІ В МЕДИЧНИХ УСТАНОВАХ

Перебийнос А.О.

КЗОЗ «ХОМК», Харків

У зв'язку з упровадженням в Україні сучасної реформи системи охорони здоров'я постало питання щодо забезпечення професійної допомоги в оволодінні ІКТ середнім медичним персоналом. За ініціативою Харківського обласного центру зайнятості та Комунального закладу охорони здоров'я «Харківський обласний медичний коледж» мною було розроблено навчальну програму «Основи комп'ютерної грамотності для роботи в медичних установах». Ваучери на навчання отримують медичні сестри старші за 45 років, оскільки вважається, що саме категорія працівників, яка не вивчала інформатику в школі, найбільш за все потребує сторонньої допомоги в отриманні навичок з ІКТ.

Курс триває один місяць, містить у собі як теоретичні, так і практичні заняття. Слухачі мають постійний доступ до комп'ютера в навчальний час.

Попередньо планувалося, що слухачі мають бути приблизно одного рівня підготовки, але формувати групи з декількох медичних закладів було зручніше. І виявилось, що таке навчання набагато більш ефективне, ніж навчання людей одного рівня незнайомих одне з одним. По-перше, більш обізнані слухачі допомагали в роботі більш слабким, а як відомо, навчаючи інших, навчаєшся сам. Вони підтримували колег і швидко приходили на допомогу, а не чекали викладача, який у той час надає допомогу іншим. По-друге, на роботі слухачі мають можливість закріпити матеріал, і якщо виявлялось, що якусь тему було засвоєно не дуже добре, можна звернутися до більш досвідчених колег. По-третє, якщо з поважних причин якісь слухачі пропускали заняття, у них була можливість проконсультуватися у своїх колег. До того ж слухачі з нульовим рівнем знань потребують майже постійної уваги: вони бояться покласти руку на мишку, натиснути не ту кнопку або клавішу, їм приходиться кожного разу запевняти, що вони не зламують комп'ютер, що завжди можна відмінити попередню дію та ін.. Тож допомога викладачеві не завадить.

Окрема проблема – це закріплення матеріалу. Домашні завдання не передбачено, адже заняття проводяться щовечора протягом робочого тижня, а вдень слухачі на основній роботі. Передбачалося, що комп'ютер зараз є в кожній родині, але насправді траплялися слухачі, у яких не було комп'ютера ні вдома, ні на роботі. Вони навчалися на перспективу. Звичайно за місяць з нашого закладу виходили більш впевнені користувачі, ніж заходили, але краще навчатися, коли на роботі є завдання, які розв'язуються за допомогою комп'ютерних програм. Тоді слухачі приходять на заняття із списком запитань до викладача. Заняття стає більш цікавим та ефективним і для інших учасників освітнього процесу.

Оптимальною для даного навчального курсу є очна форма організації навчального процесу. Але можливий і онлайн курс, за умови, що слухачі мають хоча б початковий рівень. На нашій базі було два таких цикли, і слухачі показали досить непогані результати.

За допомогою нашого курсу медичні сестри стають упевненішими користувачами. Це надає можливість отримувати нові знання за допомогою всесвітньої мережі, конкурувати з більш молодими колегами, і йти в ногу з ІКТ, які стрімко розвиваються та змінюються.

ОСОБЕННОСТИ ДИСЦИПЛИНЫ "МЕДИЦИНСКАЯ ИНФОРМАТИКА" НА ФОНЕ ПЕРСПЕКТИВ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ

Рисованая Л.М., Радзишевская Е.Б., Гордиенко Н.А., Гранкина С.С., Шуба И.В., Солодовников А.С.

Харьковский национальный медицинский университет

На сегодняшний день система образования должна уметь подготовить специалиста, который, прежде всего, способен конкурировать на рынке труда. Тут раскрывается довольно широкий спектр задач – от восприятия инновационного развития в контексте мировых развивающихся процессов до выработки умений общаться с окружающим миром, перенимая опыта и достижения (Dror I., Schmidt P., O'connor L., 2011).

В условиях перехода системы здравоохранения на рельсы информатизации на первый план выходит необходимость понимания процесса принятия решений и приобретения навыков обработки большого объема медицинской информации.

Для решения данной проблемы на кафедре медицинской и биологической физики и медицинской информатики студенты изучают основы информатики, знакомятся с основными понятиями информатики, учатся определять основные источники информации, приобретают опыт работы с базовыми компьютерными приложениями и базами данных. Однако, на наш взгляд, этого недостаточно.

На современном этапе развития науки информатика приобретает междисциплинарный характер для того, чтобы породить новые направления или взаимно обогатить методологию, которая позволила бы улучшить понимание различных сложных процессов. Важнейшими направлениями в этой области можно выделить медицинскую кибернетику, системный анализ и теорию принятия решений, обеспечивающие формирование целостного мировоззрения, адекватного перспективам развития глобального информационного общества.

Основываясь на системном подходе, как на базовом принципе, кибернетика позволяет выполнить описание сложных систем и предоставить соответствующие модели для исследований. Данное научное направление занимается автоматизацией диагностики заболеваний и поддержания жизнедеятельности, моделированием физиологических процессов в норме и при патологии и биоуправляемых объектов, прогнозированием возникновения и/или дальнейшего распространения заболевания, выявление рисков развития патологических процессов и т.д. (Ищейкина Ю.О., Силкова О.В., 2011).

Системный анализ позволяет предсказывать поведение сложной биологической системы, установлению взаимосвязей явлений в функционировании системы, выявлению отклонений параметров,

характеризующих ее деятельность (Колосов В.П., Перельман Ю.М., Ульянычев Н.В., 2005). Такой подход требует нового уровня использования математических методов, компьютерных средств обработки медицинской информации и соответствующего программного обеспечения.

Однако использование системного анализа для решения проблем возникновения, течения и исхода патологического процесса было бы неполным без теории принятия решений. Данная теория является базой для создания и применения экспертных систем в медицине, использование методов экспертного оценивания в сложных предметных областях, оптимизацию процессов управления сложными системами в условиях риска и неопределенности.

Таким образом, внедрение в программу тем, которые должны развивать современного конкурентоспособного специалиста является неотъемлемой необходимостью. Студент должен понимать, что знание и использование на практике современных информационных технологий позволяют оптимально организовать как рабочие процессы, так и научное исследование, а также повысить эффективность принятия решения и точность постановки диагноза.

Наукове видання

**Сучасні концепції викладання природничих дисциплін
у медичних освітніх закладах**

Матеріали XII Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції

Редакційна колегія:

М'ясоєдов Валерій Васильович
Кнігавко Володимир Гілярієвич
Зайцева Ольга Василівна
Сирова Ганна Олегівна
Мещерякова Ірина Павлівна
Фоміна Людмила Володимирівна
Краснікова Світлана Олександрівна
Наливайко Наталія Анатоліївна
Скорбач Тетяна Василівна
Самолисова Оксана Володимирівна

Відповідальна за випуск: Фоміна Л. В.

Комп'ютерна верстка: Скорбач Т. В.

Формат А5. Ум. друк. арк. 14,5. Зам. № 19-33860.

Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.